

4/2020

Μάιος 2020

**ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΝΤΟΝΑΛΝΤ ΤΡΑΜΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ
ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟ
ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΜΟΝΟΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ ΕΔΑΦΩΝ
ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΟΧΘΗΣ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ**

του Γαβριήλ Χαρίτου

**ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

UNIVERSITY *of* NICOSIA

1993-2020 ΕΙΚΟΣΙΕΠΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

4/2020
Μάιος 2020

**ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΝΤΟΝΑΛΝΤ ΤΡΑΜΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ
ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟ
ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΜΟΝΟΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ ΕΔΑΦΩΝ
ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΟΧΘΗΣ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ**

του Γαβριήλ Χαρίτου

ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΝΤΟΝΑΛΝΤ
ΤΡΑΜΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟ
ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΜΟΝΟΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ ΕΔΑΦΩΝ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ
ΟΧΘΗΣ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ 4/2020

Λευκωσία, Μάιος 2020

Copyright © Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων,
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Εκδόσεις: Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων,
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Γαβριήλ Χαρίτος

Ο δρ. Γαβριήλ Χαρίτος είναι δικηγόρος, διδάκτωρ διεθνών σχέσεων, μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Ινστιτούτο Μπεν-Γκουριόν (Azrieli Center for Israel Studies) του Ισραηλινού Πανεπιστημίου Μπεν-Γκουριόν και Senior Fellow στο Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

**ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΝΤΟΝΑΛΤ ΤΡΑΜΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ
ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ
ΜΟΝΟΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ ΕΔΑΦΩΝ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΟΧΘΗΣ
ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
I. Η ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΗΝ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ.....	11
II. ΠΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ, ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ	17
Το αξίωμα: «Κανείς δεν θα ξεριζωθεί από το σπίτι του»	18
Τα προτεινόμενα νέα σύνορα Ισραήλ-Παλαιστινίων.....	23
III. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΝΤΟΝΑΛΤ ΤΡΑΜΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ.....	27
Οι προκλήσεις που θέτει το αμερικανικό σχέδιο ενώπιον της παλαιστινιακής πλευράς.....	28
Οι προκλήσεις που θέτει το αμερικανικό σχέδιο ενώπιον της ισραηλινής πλευράς	31
IV. ΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΜΟΝΟΜΕΡΟΥΣ ΙΣΡΑΗΛΙΝΗΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΟΥ ΙΟΡΔΑΝΗ, ΤΩΝ ΒΟΡΕΙΩΝ ΑΚΤΩΝ ΤΗΣ ΝΕΚΡΑΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΒΡΑΪΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΟΧΘΗΣ – ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ	36
Μονομερής ισραηλινή προσάρτηση εδαφών της Δυτικής Όχθης και περιφερειακοί δρώντες – Εκτιμήσεις.....	46
V. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ.....	52
Παράρτημα 1 – Προτεινόμενα σύνορα του μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους, σύμφωνα με το αμερικανικό σχέδιο (Χάρτης).....	54

Παράρτημα 2 – Προτεινόμενη αναθεώρηση των συνόρων του Κράτους του Ισραήλ, με το αμερικανικό σχέδιο (Χάρτης)	55
--	----

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν Κείμενο Πολιτικής προσεγγίζει τις κύριες πτυχές της διπλωματικής πρωτοβουλίας της διακυβέρνησης Ντόναλντ Τραμπ για την επίλυση της διένεξης Ισραήλ-Παλαιστινίων, όπως αυτή έχει αποτυπωθεί στο σχέδιο ειρήνευσης που ανακοινώθηκε επίσημα στις 28 Ιανουαρίου 2020. Επιχειρείται μία λεπτομερής κριτική επισκόπηση της ένταξης των προνοιών του σχεδίου στο πλαίσιο της τρέχουσας αμερικανικής πολιτικής στην Μέση Ανατολή. Αξιολογούνται οι προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπισθούν από την ισραηλινή και την παλαιστινιακή πλευρά. Τέλος, αξιολογείται κατά πόσον είναι πιθανή μία μονομερής προσάρτηση εδαφών της Δυτικής Όχθης εκ μέρους του Ισραήλ, με βάση τις τρέχουσες ισορροπίες στο πολιτικό σύστημα της χώρας. Παράλληλα επιχειρείται να αποτιμηθούν οι θέσεις που υιοθετούν ως προς ένα τέτοιο ενδεχόμενο συγκεκριμένοι περιφερειακοί δρώντες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 20 Απριλίου 2020 υπεγράφη η συμφωνία σχηματισμού κυβέρνησης συνεργασίας μεταξύ των Βενιαμίν Νετανιάχου και Μπένι Γκαντς, ηγετών του μεγαλύτερων πολιτικών κομμάτων της χώρας, Λικούντ και «Γαλανόλευκου» αντίστοιχα.¹ Τα δύο αυτά κόμματα αποτελούν τον κύριο κορμό ευρύτερης κομματικής συναίνεσης που επετεύχθη μεταξύ των υπερροθόδοξων εβραϊκών θρησκευτικών κομμάτων «Εβραϊσμός της Τορά» και «Shas», το κεντροδεξιό κόμμα «Γκέσερ», κεντροαριστερό Κόμμα των Εργατικών και της κεντροδεξιάς κοινοβουλευτικής ομάδας «Ντέρεχ Έρετς», που αποσχίσθηκε από την αρχικά ευρύτερη σύνθεση της κοινοβουλευτικής παράταξης «Γαλανόλευκο».² Από τον κυβερνητικό συνασπισμό αποκλείονται τα κόμματα που εκφράζουν την σιωνιστική Αριστερά, την Εθνοθρησκευτική Δεξιά που εκφράζει σημαντική μερίδα Εβραίων εποίκων και τον συνασπισμό των αραβικών κομμάτων, τα οποία δεν ανήκουν στον ευρύτερο σιωνιστικό ιδεολογικό χώρο.³ Με την τελετή ορκωμοσίας και την ανάληψη των καθηκόντων της νέας κυβέρνησης την Κυριακή 17 Μαΐου 2020, τερματίστηκε και επισήμως η πιο μακροχρόνια κυβερνητική κρίση που έζησε ποτέ η χώρα, κατά τη διάρκεια της οποίας πραγματοποιήθηκαν τρεις αλληπάλληλες εκλογικές αναμετρήσεις.

Η νέα ισραηλινή κυβέρνηση θα κληθεί να αντιμετωπίσει πλήθος οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων που προέκυψαν από την τρίμηνη διαχείριση της πανδημίας του κορωνοϊού – μία επιδημιολογική κρίση που βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη, προκαλώντας ποικίλες συνέπειες σε παγκόσμιο επίπεδο.⁴

¹ Το από 23.4.2020 έγγραφο του νομικού συμβούλου του κόμματος Λικούντ, δικηγόρου Άβι Χαλέβι, με αποδέκτη την Γραμματεία του ισραηλινού κοινοβουλίου (Κνέσετ). Στο εν λόγω έγγραφο ενσωματώνεται το πλήρες κείμενο της από 20.4.2020 συμφωνίας κυβερνητικής συνεργασίας, υπογεγραμμένη υπό των Βενιαμίν Νετανιάχου και Μπένι Γκαντς, ηγετών των κομμάτων Λικούντ και «Γαλανόλευκο» αντίστοιχα: <https://bit.ly/3e8A3sn>. Πηγή: Επίσημος ιστότοπος του ισραηλινού κοινοβουλίου (Κνέσετ).

² Όλες οι επιμέρους διακομματικές συμφωνίες επί τω τέλει σχηματισμού κυβέρνησης συνεργασίας αναρτήθηκαν στον επίσημο ιστότοπο της Κνέσετ. Βλ. <https://bit.ly/2ToXvtG>

³ Λεπτομερής επισκόπηση του ισραηλινού κομματικού χάρτη κατά τις αλληπάλληλες εκλογικές αναμετρήσεις που έλαβαν χώρα στο Ισραήλ (9.4.2019, 17.9.2019, 2.3.2020) Βλ. Γαβριήλ Χαρίτος, *Οι Ισραηλινές Βουλευτικές Εκλογές της 17ης Σεπτεμβρίου 2019 και ο Ελληνικός Περιφερειακός Παράγοντας*, Κείμενο Πολιτικής 9/2019, Σειρά Κειμένων Πολιτικής, Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Αύγουστος 2019 <https://bit.ly/3e5IUwm>

⁴ Σύμφωνα με το ισχύον εκλογικό σύστημα, κάθε ισραηλινή κυβέρνηση αποτελεί κυβέρνηση συνασπισμού. Κατά πάγια κοινοβουλευτική πρακτική, η νέα κυβέρνηση καταθέτει στην Γραμματεία της Κνέσετ έγγραφο που εκθέτει τις θεμελιώδεις αρχές που θα διέπουν το έργο της. Η κυβέρνηση που σχηματίστηκε κατόπιν των βουλευτικών εκλογών της 2.3.2020 κατέθεσε Υπόμνημα Θεμελιωδών Αρχών Κυβερνητικού Έργου, σημαντικό τμήμα του οποίου αφορά την αντιμετώπιση των ζητημάτων που προέκυψαν από την πανδημία του κορωνοϊού και χρήζουν ειδικής πολιτικής διαχείρισης. Οι σχετικές περικοπές του ως άνω Υπομνήματος έχουν επί λέξει ως εξής: «*Το Κράτος του Ισραήλ βρίσκεται αντιμέτωπο με τον υπόλοιπο κόσμο με μία ιστορικών διαστάσεων κρίση υγειονομική και οικονομική εξ αιτίας της εξάπλωσης του κορωνοϊού και επί τω τέλει αντιμετώπισεώς της σχηματίστηκε κυβέρνηση εθνικής ενότητας και εκτάκτου ανάγκης, η οποία θα δράσει προς αντιμετώπιση των κάτωθι τομέων: Α. Η Κυβέρνηση του Ισραήλ θα συστήσει Υπουργικό Συμβούλιο Περιορισμένης Σύνθεσης με ειδική αρμοδιότητα να αντιμετωπίσει κάθε ζήτημα που έχει προκύψει λόγω της*

Ωστόσο, θα κληθεί να διαχειριστεί τα νέα δεδομένα που εισήγαγε το αμερικανικό ειρηνευτικό σχέδιο (δημοσιογραφικά γνωστό ως «Σχέδιο Τραμπ») στην χρόνια διένεξη του Ισραήλ με τους Παλαιστίνιους, με έμφαση στις προβληματικές διμερείς σχέσεις ανάμεσα στο Ισραήλ και την Παλαιστινιακή Αρχή υπό την προεδρία του Μαχμούντ Αμπάς.

Το αμερικανικό ειρηνευτικό σχέδιο ανακοινώθηκε επίσημα στην Ουάσιγκτον στις 28 Ιανουαρίου 2020 από τον ίδιο τον Πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ, παρουσία του τότε Υπηρεσιακού Πρωθυπουργού του Ισραήλ, Βενιαμίν Νετανιάχου,⁵ ενώ είχε προηγηθεί την ίδια ημέρα κατ' ιδίαν ενημέρωση του τότε αρχηγού της ισραηλινής Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, Μπένι Γκαντς.⁶ Το αμερικανικό σχέδιο αποτιμήθηκε στο Ισραήλ με τον πλέον θετικό τρόπο, ενώ αντίθετα, η Παλαιστινιακή Αρχή δια του Προέδρου της, Μαχμούντ Αμπάς, ο οποίος κατά τη διάρκεια συνέντευξη τύπου που παραχώρησε στις 28 Ιανουαρίου 2020, λίγες ώρες αφότου ολοκληρώθηκε η επίσημη τελετή ανακοίνωσης του σχεδίου στην Ουάσιγκτον, το επέκρινε δριμύτατα και το απέρριψε στο σύνολό του.⁷

εξάπλωσης του κορωνοϊού. Το Συμβούλιο αυτό θα διαχειριστεί όλες τις απαιτούμενες ενέργειες, τόσο ως προς τις κοινωνικοοικονομικές, όσο και ως προς τις υγειονομικές του πτυχές. Β. Η νέα Κυβέρνηση θα επικεντρωθεί σε πρώτο στάδιο στις απαιτούμενες ενέργειες περιορισμού της εξάπλωσης της πανδημίας, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων που άπτονται της εξασφάλισης απαιτούμενου ιατρικού εξοπλισμού, του συντονισμού μεταξύ συναρμόδιων φορέων και της ενδυνάμωσης του δημόσιου συστήματος υγείας τόσο καθ' όσον χρόνο διαρκεί η πανδημία, όσο και μετά το πέρας αυτού. Γ. Η Κυβέρνηση θα εκπονήσει σχέδιο εξόδου από την βαθιά οικονομική κρίση, θα συντάξει και θα εγκρίνει κρατικό προϋπολογισμό που θα ανταποκρίνεται στις προκλήσεις που ανέδειξε η πανδημία. Το σχέδιο αυτό θα θεσπίζει τρόπους αντιμετώπισης ζητημάτων που αφορούν στην επαγγελματική απασχόληση, στη στήριξη του επιχειρηματικού κλάδου, των ελευθέρων επαγγελματιών και των συνταξιούχων. Δ. Η Κυβέρνηση θα θεσπίσει νομοθετικό πλαίσιο ικανό να διασφαλίσει σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο το σύνολο των πολιτών του Κράτους και θα εκπονήσει ειδικά προγράμματα δράσης υπέρ συγκεκριμένων κοινωνικών στρωμάτων που αντιμετωπίζουν εξαιρετικά σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές δυσχέρειες. Ε. Η Κυβέρνηση θα εργαστεί κατά τρόπον ώστε να επιτευχθούν οι σκοποί που θα τεθούν, στηρίζοντας παράλληλα την οικονομία και την ανάπτυξη με μηχανισμούς αύξησης της παραγωγικότητας, ενθάρρυνσης των επενδύσεων, άρσης συντονιστικών-κανονιστικών και γραφειοκρατικών διαδικασιών, προώθησης μεταρρυθμίσεων με σκοπό την αύξησης της ανταγωνιστικότητας με γνώμονα την διατήρηση των υφιστάμενων δημοσιονομικών πλαισίων». Βλ. Το πλήρες κείμενο του Υπομνήματος Θεμελιωδών Αρχών Κυβερνητικού Έργου: <https://bit.ly/36irdWD> Πηγή: Επίσημος ιστότοπος της Κνέσετ

⁵ Μαγνητοσκοπημένη ολόκληρη η επίσημη τελετή ανακοίνωσης του αμερικανικού σχεδίου επίλυσης της διένεξης Ισραήλ-Παλαιστίνιων, που πραγματοποιήθηκε στον Λευκό Οίκο στις 28.1.2020, όπως αναμεταδόθηκε από τον ιστότοπο της βρετανικής εφημερίδας The Guardian - <https://bit.ly/2WPDNcl>

⁶ Δηλώσεις του τότε αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης, Μπένι Γκαντς, στον Λευκό Οίκο, μετά την ολοκλήρωση της κατ' ιδίαν ενημέρωσής του εκ μέρους του Προέδρου των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ περί του περιεχομένου του αμερικανικού ειρηνευτικού σχεδίου - όπως μεταδόθηκαν απ' ευθείας από το αγγλόφωνο ισραηλινό ειδησεογραφικό δίκτυο i24News στις 28.1.2020 - <https://bit.ly/3eaVgCl>

⁷ Η μαγνητοσκοπημένη συνέντευξη τύπου του Προέδρου της Παλαιστινιακής Αρχής, Μαχμούντ Αμπάς, που πραγματοποιήθηκε στη Ραμάλα στις 28.1.2020 - όπως μεταδόθηκε από την Παλαιστινιακή Τηλεόραση και αναμεταδόθηκε ζωντανά με ταυτόχρονη μετάφραση στην αγγλική γλώσσα από το διαδικτυακό πρακτορείο ειδήσεων Ruptly.tv: <https://bit.ly/2WOREjB>

Η παρούσα μελέτη προσεγγίζει επιλεγμένα κριτήρια που καθορίζουν την πολιτική των ΗΠΑ στη σημερινή Μέση Ανατολή, που ερμηνεύουν τις ειδικότερες πρόνοιες του προτεινόμενου αμερικανικού σχεδίου για την επίλυση της διένεξης Ισραήλ-Παλαιστινίων – με έμφαση το αξίωμα «*Κανένας δεν εγκαταλείπει την εστία του*», όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ο Πρόεδρος Τραμπ κατά την επίσημη τελετή ανακοίνωσης του σχεδίου, σε συνάρτηση με την αρχή «*Δύο Έθνη-Δύο Κράτη*», η οποία διαχρονικά εκλαμβάνεται ως η πλέον ενδεδειγμένη για την επίλυση του Παλαιστινιακού Ζητήματος. Τέλος, αξιολογείται το ενδεχόμενο της μονομερούς προσάρτησης εκ μέρους του Ισραήλ σημαντικής έκτασης της Δυτικής Όχθης επί τη βάση του προτεινόμενου αμερικανικού σχεδίου επίλυσης της διένεξης,⁸ κατά την παρούσα συγκυρία.

⁸ Λεπτομερής αναφορά γίνεται στο άρθρο 29 της από 20.4.2020 συμφωνίας κυβερνητικής συνεργασίας που συνήφθη μεταξύ των κομμάτων Λικούντ και «Γαλανόλευκο», το περιεχόμενο του οποίου παρατίθεται αυτούσιο και αναλύεται στο παρών Κείμενο Πολιτικής. Βλ. πρωτότυπο κείμενο της ως άνω συμφωνίας: <https://bit.ly/3e8A3sn> Πηγή: Επίσημος ιστότοπος της Κνέσετ. Πρβλ. ανωτ. υποσημείωση 1.

I. Η ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΗΝ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Το αμερικανικό σχέδιο για την επίλυση της διένεξης Ισραήλ-Παλαιστινίων, που ανακοίνωσε ο Πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ στις 28 Ιανουαρίου 2020 εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο θεώρησης της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ, με κύρια επιδίωξη την διαμόρφωση νέων ισορροπιών μεταξύ των περιφερειακών δρώντων στην Μέση Ανατολή, με κοινή επιδίωξη την διασφάλιση των ζωτικών συμφερόντων της Δύσης. Προκειμένου να γίνουν αντιληπτά τα κριτήρια των τρεχουσών επιλογών της πολιτικής που εφαρμόζει η διακυβέρνηση Τραμπ σε μία ακόμα προσπάθεια επίλυσης της χρόνιας διένεξης μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων, θα ήταν χρήσιμο να ανατρέξουμε 73 χρόνια πριν, και συγκεκριμένα πέντε ημέρες πριν την κρίσιμη ψηφοφορία της 29.11.1947 στην Ολομέλεια του ΟΗΕ, όταν ετίθετο προς έγκριση το Σχέδιο Διαχωρισμού, βάσει του οποίου η Παλαιστίνη της Βρετανικής Εντολής θα χωριζόταν σε δύο κράτη - ένα εβραϊκό και ένα αραβικό.⁹ Λαμβάνοντας υπ' όψιν το διπολικό μεταπολεμικό διεθνές σύστημα, το Αμερικανικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας δια του από 24.11.1947 μνημονίου του, περιέγραφε τις προτεραιότητες της αμερικανικής πολιτικής στην Εγγύς και Μέση Ανατολή ως εξής: «*Η ασφάλεια της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής είναι ζωτικής σημασίας για την ασφάλεια των Ηνωμένων Πολιτειών. Αποτελεί εθνικό συμφέρον των Ηνωμένων Πολιτειών να αποκτήσει την καλή θέληση όλων των λαών της Εγγύς και Μέσης Ανατολής, των Εβραίων και των Αράβων, προκειμένου να προσανατολισθούν προς τη Δύση και όχι προς τη Σοβιετική Ένωση. Οι διαφορές μεταξύ του νέου Κράτους του Ισραήλ και των αραβικών χωρών θα πρέπει να λειανθούν έως του βαθμού, ώστε το Ισραήλ και οι αραβικές χώρες να ενεργούν συντονισμένα και ενάντια στη σοβιετική επιθετικότητα. Θα πρέπει να παράσχουμε καθοδήγηση, με σκοπό την επίλυση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών προβλημάτων της περιοχής επί αντικειμενικής βάσεως, τόσο ως προς το Ισραήλ, όσο και ως προς τις αραβικές χώρες, ανάλογα με τον βαθμό της βούλησής τους να βοηθήσουν τους εαυτούς τους*».¹⁰

Το ως άνω απόσπασμα ερμηνεύει την διαχρονική αμερικανική θεώρηση ως προς τα κριτήρια που θέτει στον εαυτό της προκειμένου να διασφαλίσει τα ζωτικά συμφέροντα των ΗΠΑ στην Μέση Ανατολή εν γένει και, ειδικότερα όσον αφορά στην αραβοϊσραηλινή διένεξη, επιδιώκει να παροτρύνει τους πρωταγωνιστές της να καταλήξουν σε μία διευθέτηση κοινής αποδοχής, η οποία αφ' ενός *θα βοηθήσει τους εαυτούς τους*, αφ' ετέρου θα συνάδει με τις επιδιώξεις της Ουάσιγκτον στην περιοχή. Σε αυτό το διαχρονικό

⁹ UN General Assembly A/RES/181(II), 29.11.1947. Το πλήρες κείμενο του Σχεδίου Διαχωρισμού, όπως ενεκρίθη δια της υπ' αριθμόν 181/29.11.1947 απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών. <https://bit.ly/36ha7Z2>

¹⁰ Isaac Alteras, *Eisenhower and Israel. US-Israeli Relations, 1953-1960* (Gainesville: University Press of Florida, 1993), 8-11

ιδεολογικό πλαίσιο εντάσσεται και το αμερικανικό σχέδιο επίλυσης της διένεξης Ισραήλ-Παλαιστινίων, το κείμενο του οποίου δόθηκε στη δημοσιότητα στις 28 Ιανουαρίου 2020 υπό τον τίτλο «*Από την Ειρήνη στην Ανάπτυξη: Ένα Όραμα για την Βελτίωση της Ζωής του Παλαιστινιακού και του Ισραηλινού Λαού*».¹¹

Προτού αποτιμηθούν οι πρόνοιες του προτεινόμενου σχεδίου, είναι σκόπιμο να ληφθούν υπ' όψιν συγκεκριμένα δεδομένα, που διαμορφώνουν τις προτεραιότητες της πολιτικής που εφαρμόζει η παρούσα αμερικανική διακυβέρνηση στην ευρύτερη Μέση Ανατολή, με έμφαση στις χώρες του Μασρέκ:

- 1) Η προεκλογική εκστρατεία του Ντόναλντ Τραμπ είχε περιστραφεί γύρω από την απλή φράση «*America First*».¹² Αυτό το σύνθημα επεδίωκε να τονίσει στον μέσο Αμερικανό ψηφοφόρο ότι κύρια προτεραιότητα της διακυβέρνησης των Ρεπουμπλικανών είναι η αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει στην καθημερινότητά του ο μέσος πολίτης των ΗΠΑ. Μία δεύτερη ανάγνωση του συνθήματος καταδεικνύει την διάθεση εσωστρέφειας των ΗΠΑ ως προς πολιτικά ζητήματα διεθνούς ενδιαφέροντος, που εκτιμάτο ότι απασχόλησαν υπέρμετρα τις προηγούμενες προεδρικές θητείες – και ως εκ τούτου, ανέλυναν σημαντικά κονδύλια του κρατικού προϋπολογισμού εις βάρος της αποτελεσματικής αντιμετώπισης των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων της αμερικανικής κοινωνίας. Αν και έχει επικρατήσει η άποψη ότι η προεκλογική εκστρατεία του Ντόναλντ Τραμπ μίλησε κατά τρόπο άμεσο και κατανοητό στην πλειονότητα του μέσου ψηφοφόρου, ειδικά όσον αφορά στην θεώρηση της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής – και ιδιαίτερα στην αμερικανική εξωτερική πολιτική στη Μέση Ανατολή – στην πραγματικότητα δεν πρωτοτύπησε, υπό την εξής έννοια: Ναι μεν, η παράταξη Τραμπ άσκησε δριμεία κριτική κατά της διακυβέρνησης Μπαράκ Ομπάμα κυρίως ως προς τον τρόπο με τον οποίον διαχειρίστηκε την διένεξη μεταξύ του Ισραήλ και των Παλαιστινίων. Ως προς την ουσία της πολιτικής που εφαρμόστηκε επί διακυβέρνησης Ομπάμα όμως, το σύνθημα «*America First*» θα μπορούσε να ερμηνεύσει εξίσου αποτελεσματικά τις επιλογές του Προέδρου Ομπάμα που υπέκρυπταν την διάθεση των ΗΠΑ να αποσυρθούν σταδιακά από την μεσανατολική σκακιέρα.

Αλλά και η διακυβέρνηση Τζωρτζ Μπους, παρότι, ως απόρροια των γεγονότων της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, οδηγήθηκε στην απόφαση να εγκαθιδρύσει χερσαία στρατιωτική παρουσία στο Ιράκ, απασχολήθηκε ιδιαίτερα προκειμένου να ανευρεθεί η κατάλληλη φόρμουλα που θα

¹¹ Το πλήρες κείμενο του αμερικανικού ειρηνευτικού σχεδίου υπό τον τίτλο «*Peace to Prosperity – A Vision to Improve the Lives of the Palestinian and Israeli People*» [«*Από την Ειρήνη στην Ανάπτυξη – Ένα Όραμα για την Βελτίωση της Ζωής του Παλαιστινιακού και του Ισραηλινού Λαού*»] : <https://www.whitehouse.gov/peacetoprosperty/>

¹² Το κύριο επικοινωνιακό στίγμα της προεκλογικής εκστρατείας της παράταξης Ντόναλντ Τραμπ εκτίθεται στον προσωπικό του ιστότοπο : <https://www.donaldjtrump.com/about>

επέτρεπε στις ΗΠΑ να απομακρυνθούν από το παραγμένο μεσανατολικό σκηνικό. Έτσι, κατά την θεώρηση της διακυβέρνησης Τζωρτζ Μπους (Ιανουάριος 2001 - Ιανουάριος 2009) το μοντέλο του εκδημοκρατισμού των αραβικών κρατών θεωρείτο ότι θα έθετε την Μέση Ανατολή σε μία τροχιά ειρηνικής συνύπαρξης, η οποία, αφού θα κατάφερνε να εντάξει εντός κοινοβουλευτικών πλαισίων τις κατά τόπους ηπιότερες εκφάνσεις του πολιτικού Ισλάμ -εξοβελίζοντας συγχρόνως τις ακραίες φωνές – σταδιακά οι ΗΠΑ θα μπορούσαν να απεμπλακούν, αναθέτοντας σε δημοκρατικά εκλεγμένες κυβερνήσεις να αναλάβουν εκείνες την εφαρμογή μίας πολιτικής συμβατής προς τις αμερικανικές επιδιώξεις.¹³ Στη συνέχεια, η διακυβέρνηση Μπαράκ Ομπάμα (Ιανουάριος 2009 – Ιανουάριος 2017) θεωρούσε ότι με το να εκδηλώνει εμφανή σημάδια κόπωσης ως προς τις διπλωματικές της προσπάθειες να γεφυρώσει τις υπάρχουσες διαφορές, ήλπιζε ότι με αυτόν τον τρόπο θα προέτρεπε τις κυβερνήσεις των χωρών της Μέσης Ανατολής (συμπεριλαμβανομένης και της ισραηλινής) να επιταχύνουν τις διαδικασίες διευθέτησης των μεταξύ τους διενέξεων – και διαψεύσθηκε. Ειδικότερα ως προς την επίλυση του Παλαιστινιακού, η στάση της αμερικανικής διπλωματίας δήλωνε με ποικίλους τρόπους την προσήλωσή της στον ‘Οδικό Χάρτη’ των Συμφωνιών του Όσλο, επιμονή που σε πολλές περιπτώσεις, ξάφνιαζε δυσάρεστα την ισραηλινή πολιτική ηγεσία και την μεγαλύτερη μερίδα της τοπικής κοινής γνώμης.¹⁴

¹³ Χαρακτηριστικό δείγμα γραφής της αμερικανικής πολιτικής στην Μέση Ανατολή αποτελεί το άρθρο γνώμης που δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 2005 και υπογράφεται από την τότε Υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ, Κοντολίζα Ράις, στο οποίο τονίζεται η σημασία που έδινε η διακυβέρνηση Μπους στην διαδικασία εκδημοκρατισμού των πολιτικών συστημάτων των αραβικών κρατών, μία διαδικασία που εκλαμβάνονταν ως προϋπόθεση ειρηνικής επίλυσης κρίσεων σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο – γεγονός που θα απήλλασσε εξωγενείς δρώντες να παρέμβουν δυναμικά προς τούτο. Condoleeza Rice, “The Promise of Democratic Peace”, *The Washington Post*, 11.12.2005 <https://wapo.st/3q8QUNM>

¹⁴ Ενόψει της επίσκεψης Μπαράκ Ομπάμα στο Ισραήλ στις 20-22.3.2013, τα ποσοστά δημοτικότητάς του στην ισραηλινή κοινή γνώμη ήταν ιδιαίτερα υψηλά. Αντιθέτως, μετά την λήξη της θητείας του και την ανάληψη της εξουσίας από τον νυν Πρόεδρο των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ, ο απόηχος της διακυβέρνησης Ομπάμα σε σχέση με την διαχείριση της διένεξης με τους Παλαιστινίους εκ μέρους του τ. Υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ, Τζων Κέρι, αποτιμάτο αρνητικά από την ισραηλινή πλευρά. Ενδεικτικά: Τα αποτελέσματα δημοσκόπησης που διενήργησαν από κοινού, παραμονές της άφιξης του Προέδρου Ομπάμα στο Ισραήλ, το Ισραηλινό Ινστιτούτο Δημοκρατίας (Israel Democracy Institute – IDI) και το Πανεπιστήμιο του Τελ Αβίβ, κατέδειξαν ότι μόνο 11% των ερωτηθέντων εβραϊκής καταγωγής πολιτών της χώρας αποτιμούσαν τη στάση του ως εχθρική έναντι του Ισραήλ, ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι οι ψηφοφόροι της ισραηλινής Αριστεράς διέκριντο εξαιρετικά θετικά προς αυτόν με ποσοστά που πλησίαζαν το 60%. Συνολικά, 87% των εβραϊκής καταγωγής ερωτηθέντων είχαν καλή έως ουδέτερη άποψη για την πολιτική του ως προς την διένεξη του Ισραήλ με τους Παλαιστινίους. Αντιθέτως, πρόσφατη μελέτη της ισραηλινής δεξαμενής σκέψης BESA, που δημοσιεύθηκε αρχές Μαρτίου 2020, αντιπαραβάλλοντας την πολιτική Ομπάμα ως προς τα ισραηλινά συμφέροντα έναντι της αντίστοιχης που εφαρμόζει ο νυν Πρόεδρος Τραμπ, αποτιμά αρνητικά την διακυβέρνηση Ομπάμα. Η διαπίστωση αυτή απηχεί την άποψη που επικρατεί σήμερα στην ισραηλινή κοινή γνώμη. Πρβλ. α) Israel Democracy Institute, Press Release: Israeli Public Opinion on Eve of US President Obama

Σε αντίθεση προς τις θεωρήσεις Μπους και Ομπάμα, η διακυβέρνηση Τραμπ εκτιμά ότι η λύση για μια ειρηνική συνύπαρξη των χωρών της Μέσης Ανατολής έγκειται στην δημιουργία ενός πλέγματος οικονομικής αλληλεξάρτησης των τοπικών δρώντων, με στόχο την από κοινού οικονομική τους ανάπτυξη, που θα προϋποθέτει αλληλένδετους επιχειρηματικούς στόχους ανάμεσα στις χώρες της περιοχής, που πρόσκεινται φιλικά προς τις ΗΠΑ. Με αυτόν τον τρόπο, οι ΗΠΑ θα μπορέσουν αφ' ενός να θέσουν τις βάσεις μίας σταδιακής μείωσης της παρουσίας τους στις τοπικές εστίες έντασης, αναλαμβάνοντας ρόλο συντονιστικό, χωρίς να καλούνται να εμπλακούν ενεργά σε αυτές. Εφόσον επιτευχθεί αυτός ο στόχος, εκάστοτε αμερικανική ηγεσία θα είναι ικανή να επικεντρωθεί στην προάσπιση των ζωτικών της συμφερόντων σε άλλες γωνιές του πλανήτη, ως επίσης και στην επίλυση ποικίλων ζητημάτων που απασχολούν τον μέσο πολίτη των ΗΠΑ, σε καθαρά εγχώριο επίπεδο.

- 2) Η τροπή που έχει λάβει ο εμφύλιος στη Συρία, ανέδειξε τον σημαντικό εξισορροπητικό ρόλο της Ρωσίας έναντι δύο σημαντικών περιφερειακών δυνάμεων: του Ιράν και του Ισραήλ. Η ύπαρξη της ιρανικής απειλής αξιοποιήθηκε εκ μέρους των ΗΠΑ για να ενθαρρυνθούν Ισραήλ και Σαουδική Αραβία να αναπτύξουν ανεπίσημους περιφερειακούς μηχανισμούς συνεργασίας σε επίπεδο στρατιωτικό και ανταλλαγής πληροφοριών, όχι μόνο έναντι της περιφερειακής πολιτικής της Τεχεράνης, αλλά και έναντι του αναβαθμισμένου ρόλου της Ρωσίας στην περιοχή. Ενδεικτικός της θετικής ανταπόκρισης, κυρίως της Σαουδικής Αραβίας, είναι ο τρόπος που σχολιάζεται κατά καιρούς στα σαουδαραβικά ΜΜΕ η ισραηλινή πολιτική έναντι της Παλαιστινιακής Αρχής και της Χαμάς. Ενώ άλλοτε το Ισραήλ περιγραφόταν ως *‘η παρείσακτη σιωνιστική οντότητα που πρέπει να εκδιωχθεί από την αραβική/μουσουλμανική Μέση Ανατολή’*, τα τελευταία χρόνια εκφράζονται τάσεις κατανόησης της συμπεριφοράς ενός γείτονα, η ύπαρξη του οποίου θα πρέπει να πάψει να αμφισβητείται.¹⁵

Visit, 18.3.2013 <https://bit.ly/3ea19iP> β) Frank Musmar, The Trump Vision vs. the Obama Vision on Israel, *BESA Center Perspectives Paper No.1,466*, 3.3.2020 <https://bit.ly/2Ts1qpz>

¹⁵ Ήδη από το 2017 άρχισε να γίνεται αισθητή η σταδιακή μεταβολή της εικόνας του Ισραήλ στα σαουδαραβικά μέσα, είτε προκαλώντας αντιδράσεις εκ μέρους σημαντικών παναραβικών ειδησεογραφικών δικτύων, είτε ωθώντας τα ισραηλινά μέσα να τονίζουν ολοένα και περισσότερο αυτό το φαινόμενο. Ενδεικτικά: α) Ibrahim Fraihat, "Why Saudi-Israeli normalization could be dangerous", *Al Jazeera English*, 19.11.2017 (<https://bit.ly/2A3XHrf>) β) Jonathan Marcus, "Israel and Saudi Arabia: The relationship emerging into the open", *BBCNews*, 3.4.2018 (<https://bbc.in/2A02kCY>) και γ) Ksenia Svetlova, "As Saudi bloggers reach out to Israel, some see signals of a regional shift", *Times of Israel*, 22.8.2019 (<https://bit.ly/2LS82tm>). Αντίστοιχα, τα ΜΜΕ του Ισραήλ δεν χάνουν την ευκαιρία να τονίζουν και να ενθαρρύνουν τα σημάδια της μεταβολής της σαουδαραβικής θεώρησης. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του σαουδάραβα δημοσιογράφου και πολιτικού αναλυτή Αμπντελ Χαμίντ Αλ-Γάμπιν, με συχνές εμφανίσεις στα αγγλόφωνα και αραβόφωνα ισραηλινά μέσα (*Times of Israel*, στην αγγλική έκδοση της

3) Το ζήτημα της Παλαιστίνης συνεχίζει να διεγείρει ευαίσθητες χορδές της κοινής γνώμης σε παναραβικό επίπεδο. Το γεγονός ότι παραμένει ακόμα άλυτο, είναι προφανές ότι εμποδίζει την περαιτέρω εξομάλυνση των σχέσεων μεταξύ του Ισραήλ, της Σαουδικής Αραβίας και των υπόλοιπων φιλοδυτικών σουνιτικών αραβικών χωρών του Κόλπου. Η σαουδαραβική μοναρχία μετουσίωσε σε πολιτική ισχύ την ιδιότητά της ως θεματοφύλακας των δύο ιερότερων προσκυνημάτων του Ισλάμ στις πόλεις Μέκκα και Μεδίνα.¹⁶ Αυτό το δεδομένο εμποδίζει την κυβέρνηση του Ριάντ να προτάξει μία Realpolitik που επιβάλει την εξομάλυνση των σχέσεων της με το Ισραήλ ενόσω εκκρεμεί το ευαίσθητο ζήτημα της Ιερουσαλήμ, έναντι της καθαρά θρησκευτικής της αποστολής, που την ανάγει σε βασικό εκφραστή των επιταγών του Ισλάμ αλλά και της βούλησης του μέσου μουσουλμάνου Άραβα πιστού. Σε αντίθετη περίπτωση, εάν ο σαουδαραβικός βασιλικός οίκος δεν φανεί συνεπής στην θρησκευτική του αποστολή, θα υποσκάψει το πολιτικό του κύρος με αποτέλεσμα να πάψει να τοποθετείται στο 'θρησκευτικό απυρόβλητο' των ανταγωνιστών και επικριτών του, τόσο σε επίπεδο ενδοαραβικό, όσο και στον ευρύτερο μουσουλμανικό κόσμο.

Από αμερικανικής πλευράς, αυτή η εκκρεμότητα καθυστερεί την πραγμάτωση των αμερικανικών περιφερειακών σχεδιασμών, μιας και η συνέχιση της διένεξης είναι ικανή να ανακόψει την πορεία

φιλοκυβερνητικής εφημερίδας *Israel Hayom* και στο αραβικό πρόγραμμα του τηλεοπτικού καναλιού *i24News*), προάγοντας τα κοινά περιφερειακά συμφέροντα της χώρας του με το Ισραήλ. Συγκεκριμένα: α) Το blog του Αλ-Γάμπιν στην Times of Israel:

<https://blogs.timesofisrael.com/author/abd-al-hamid-al-ghabin/>

β) Τηλεοπτική του συμμετοχή σε αραβόφωνη ειδησεογραφική εκπομπή του καναλιού *i24News* στις 4.7.2019 : <https://bit.ly/2LTc5W2> και γ) Άρθρο γνώμης περί της παρουσίας του κ. Αλ-Γόμπνι στα ισραηλινά ΜΜΕ, που δημοσιεύθηκε σε ευρέως γνωστή παναραβική ειδησεογραφική ιστοσελίδα: *Al-Bawaba*, "Senior Saudi journalist writes for 'Israel Hayom' newspaper on future Palestine", 28.8.2019 (<https://bit.ly/2WYy8Bj>)

¹⁶ Το πολίτευμα της Σαουδικής Αραβίας είναι η απόλυτη μοναρχία. Η χώρα δεν διαθέτει γραπτό Σύνταγμα. Η πολιτική ισχύς του βασιλικού οίκου των Αλ-Σαούντ πηγάζει απ' ευθείας από το Κοράνι και τις επιταγές της Ισλαμικής Σαρία και εκάστοτε Μονάρχης της Σαουδικής Αραβίας φέρει τον τίτλο «Θεματοφύλακας των Δύο Ιερών Τεμενών» («*Custodian of the Two Holy Mosques*»). Το 1992 υιοθετήθηκε ο Θεμελιώδης Νόμος περί Διακυβέρνησης, δια του οποίου εισάγεται για πρώτη φορά η αρχή της διάκρισης των εξουσιών (νομοθετικής, εκτελεστικής, δικαστικής). Παρότι το περιεχόμενο των διατάξεων του συγκεκριμένου νομοθετήματος διαπνέεται από αντίστοιχες συνταγματικές διατάξεις της συντριπτικής πλειοψηφίας των χωρών-μελών του ΟΗΕ, το πολίτευμα της Σαουδικής Αραβίας δεν μετεξελίχθηκε από απόλυτη μοναρχία σε συνταγματική. Περί των βασικών πυλώνων που καθορίζουν την δομή και το ιδεολογικό υπόβαθρο της πολιτειακής και έννομης τάξης του Βασιλείου της Σαουδικής Αραβίας πρβλ. α) Gulshan Dhanani, *Political Institutions in Saudi Arabia*, International Studies [New Delhi], Vol. 19 No. 1, January-February 1980, σσ.59-69 (<https://bit.ly/3bXxQia>) β) Abdulaziz Al Fahed, *Ornamental Constitutionalism: The Saudi Basic Law of Governance*, The Yale Journal of International Law, Vol. 30 No.2 (2005), σσ.378-380, 384-388 (<https://bit.ly/3egr099>) γ) Επίσημη αγγλική μετάφραση του κειμένου του Θεμελιώδους Νόμου περί Διακυβέρνησης (Νόμος υπ' αρ. Α/90 της 27^{ης} Σεΐμπάν 1412 ε.Ε. / 1.3.1992), όπως αναρτάται στον ιστότοπο της Πρεσβείας του Βασιλείου της Σαουδικής Αραβίας στην Ουάσιγκτον:

<https://www.saudiembassy.net/basic-law-governance>

εναρμόνισης του Ισραήλ στον φυσικό ζωτικό του χώρο, δηλαδή την Μέση Ανατολή. Παράλληλα, ενόσω το Ισραήλ και οι φιλοδυτικές αραβικές χώρες αισθάνονται απειλούμενες από την περιφερειακή διείσδυση του Ιράν, οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν έχουν την δυνατότητα να μειώσουν την ενεργό τους ανάμιξη στα πολλά ανοικτά μέτωπα της περιοχής. Επομένως, το κλειδί για την, τινί τρόπω, επισημοποίηση της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ Ισραήλ και σαουδαραβικού παράγοντα, είναι η διευθέτηση – αν όχι τελική επίλυση – του παλαιστινιακού ζητήματος, με τις ΗΠΑ να αναλαμβάνουν τον ρόλο του καθοδηγητή, όπως η αμερικανική διπλωματία την αντιλαμβάνεται ήδη από τον Νοέμβριο του 1947, λίγες ημέρες πριν την κρίσιμη εκείνη ψηφοφορία στον ΟΗΕ για το Σχέδιο Διαχωρισμού, όπως αναλυτικά εξετάθη ανωτέρω.¹⁷

¹⁷ Βλ. εκτενή αναφορά στην αρχή του παρόντος κεφαλαίου, περί του περιεχομένου του από 24.11.1947 μνημονίου, που είχε υιοθετήσει το Αμερικανικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας πέντε ημέρες πριν την ψηφοφορία στην Ολομέλεια του ΟΗΕ για το Σχέδιο Διαχωρισμού της Παλαιστίνης, καθορίζοντας τους βασικούς πυλώνες της πολιτικής των ΗΠΑ ως προς την αραβοϊσραηλινή διένεξη.

ΙΙ. ΠΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ, ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

Στις τρεις πρώτες Ενότητες του αμερικανικού σχεδίου επίλυσης της διένεξης Ισραήλ-Παλαιστινίων¹⁸ περιλαμβάνονται διαπιστώσεις οι οποίες - *πέραν των αξιολογικών κρίσεων που επιρρίπτουν στην παλαιστινιακή ηγεσία το κύριο βάρος της ευθύνης για την παρούσα στασιμότητα* - στο σύνολό τους αντικατοπτρίζουν τις βασικές πτυχές μίας πραγματικότητας αναμφισβήτητης. Οι διαπιστώσεις αυτές συνοψίζονται ως εξής:

Επί σειρά ετών, από την υπογραφή των Συμφωνιών του Όσλο (1993, 1995) έως σήμερα, οι σχέσεις Ισραήλ-Παλαιστινίων χαρακτηρίζονται από στασιμότητα. Οι ειρηνευτικές συνομιλίες έχουν διακοπεί επί σειρά ετών. Επί του εδάφους παγιώθηκαν τα αποτελέσματα μιας αποσπασματικής, μη ολοκληρωμένης εφαρμογής του 'Οδικού Χάρτη για την Ειρήνη'. Δεν διαφαίνεται στο ορατό μέλλον η ολοκλήρωση της συμπεφωνημένης ειρηνευτικής διαδικασίας. Το παρατεταμένο αυτό αδιέξοδο δεν είναι δυνατόν να συνεχισθεί επ' άπειρον, καθότι συνεπάγεται μία διαρκή κατάσταση μη-λύσης.

Σύμφωνα με την ιστορική αφήγηση που επέλεξε το αμερικανικό σχέδιο, αφ' ενός οι παλινδρομήσεις στην πρόοδο του 'Οδικού Χάρτη για την Ειρήνη' εκ μέρους της ισραηλινής πλευράς εν πολλοίς αποτιμώνται ως εύλογες και δικαιολογημένες, αφ' ετέρου κινήσεις που επέλεξε κατά καιρούς η Παλαιστινιακή Αρχή αξιοποιήθηκαν από την εκάστοτε ηγεσία της ως πρόσχημα να διαμορφωθεί ένα πλέγμα οικονομικής ασυδοσίας και διαφθοράς, με αποτέλεσμα να αποδυναμωθεί η ίδια θεσμικά έναντι των διαπραγματευομένων με εκείνην κρατών και διεθνών οργανισμών, αλλά και ηθικά έναντι των ιδίων των πολιτών της. Κατά την θεώρηση που υιοθετεί το προτεινόμενο σχέδιο, τα ως άνω δεδομένα συνετέλεσαν ώστε η διαδικασία που καθόριζαν οι Συμφωνίες του Όσλο να μην τελεσφορήσει. Παράλληλα, αποτιμάται ως 'βερμπαλιστικά ατελής' η διατύπωση των κανόνων που διέπουν την ειρηνευτική διαδικασία του 'Οδικού Χάρτη', καταλήγοντας ουσιαστικά στο συμπέρασμα ότι το αδιέξοδο των διαπραγματεύσεων θα έπρεπε νομοτελειακά να θεωρείται αναμενόμενο.

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο της συλλογιστικής του σχεδίου είναι το εξής: Παρότι η Παλαιστινιακή Αρχή κρίνεται ότι φέρει τις περισσότερες ευθύνες για την αποτυχία της ειρηνευτικής διαδικασίας, το σχέδιο δεν εισηγείται την απονομιμοποίηση ή την κατάργησή της. Θα μπορούσε ίσως να προβληθεί το επιχείρημα, ότι αφού η διαδικασία του Όσλο απέτυχε, άρα και ένα από τα κυριότερα αποτελέσματά της (λ.χ. η καθαυτή ύπαρξη της Παλαιστινιακής Αρχής) κάλλιστα θα μπορούσε και αυτό να εκλείψει, ούτως ώστε να μην δεσμεύεται πλέον η Διεθνής Κοινότητα από μία διπλωματική προσπάθεια, η οποία, για σωρεία λόγων, δεν τελεσφόρησε. Ασχέτως εάν μία τέτοια

¹⁸ Ενότητες 1, 2 και 3 (σσ. 2-11) του κειμένου του αμερικανικού σχεδίου: <https://www.whitehouse.gov/peacetoprosperty/>

εισήγηση θα μπορούσε όχι απλώς να εκφρασθεί για καθαρά πολιτικές σκοπιμότητες, αλλά και να εφαρμοσθεί στην πράξη, το αμερικανικό σχέδιο επέλεξε να συνεχίζει να εκλαμβάνει την Παλαιστινιακή Αρχή ως τον μόνο νόμιμο εκπρόσωπο του παλαιστινιακού λαού. Έτι περαιτέρω, το αμερικανικό σχέδιο συμπίπτει απόλυτα με την θεώρηση της διαδικασίας του Όσλο, σύμφωνα με την οποία η Παλαιστινιακή Αρχή αποτελεί τον διοικητικό πυρήνα, ο οποίος, όταν ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις, θα μετεξελιχθεί σε ανεξάρτητο κράτος. Από την άλλη πλευρά, σε αντίθεση με την διαδικασία του Όσλο, που παρείχε στην παλαιστινιακή πλευρά μεγαλύτερα περιθώρια διαπραγματεύσεως για συγκεκριμένα ζητήματα ζωτικής σημασίας (π.χ. το τελικό καθεστώς της Ιερουσαλήμ, τελική συμφωνία για τα σύνορα, προσφυγικό κ.ά.), το αμερικανικό σχέδιο καθιστά σαφές ότι το διαπραγματευτικό πλαίσιο που αναλογεί στην Παλαιστινιακή Αρχή καθίσταται εξαιρετικά περιορισμένο – και δη επί των ως άνω συγκεκριμένων ζητημάτων που βρίσκονται στο επίκεντρο διαχρονικών εθνικών παλαιστινιακών διεκδικήσεων.

Αναφορικά στην de facto διακυβέρνηση της Λωρίδας της Γάζας εκ μέρους της οργάνωσης Χαμάς, το αμερικανικό σχέδιο ορίζει ότι, προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή όσα προβλέπονται σε αυτό, η Χαμάς και κάθε άλλη ένοπλη οργάνωση δρα στη Γάζα, θα πρέπει προηγουμένως να παραδώσει τον οπλισμό της και να υπαχθεί διοικητικά στο μελλοντικό ανεξάρτητο παλαιστινιακό κράτος, προκειμένου να αποτελέσει επαρχία του¹⁹ – ήτοι, όπως ακριβώς όριζαν οι Συμφωνίες του Όσλο. Σε διαφορετική περίπτωση, η Λωρίδα της Γάζας, ως περιοχή ελεγχόμενη από τρομοκρατικές οργανώσεις, εκ των πραγμάτων δεν είναι δυνατόν να περιληφθεί στην ειρηνευτική διαδικασία. Ως εκ τούτου, καθ' όσον χρόνο διαρκεί η de facto, μη-νομιμοποιημένη και μη-αναγνωρισμένη διεθνώς, διακυβέρνηση της Λωρίδας της Γάζας εκ μέρους της Χαμάς ή οιασδήποτε άλλης οργάνωσης ή φορέα, ο μοναδικός εταίρος του Ισραήλ σε οποιαδήποτε διαπραγμάτευση για την επίλυση της διένεξης, είναι και θα συνεχίσει να παραμένει η Παλαιστινιακή Αρχή, με έδρα την Ραμάλα. Από την άλλη, το αμερικανικό σχέδιο, ως εκ του περιεχομένου του, δεν συγκεκριμενοποιεί με ποιον ακριβώς τρόπο θα επιβληθεί στην πράξη ο αφοπλισμός της Χαμάς και της Ισλαμικής Τζιχάντ που ασκούν εξουσία στην Γάζα, αφήνοντας περιθώρια ποικίλων ερμηνειών.

Το αξίωμα: «Κανείς δεν θα ξεριζωθεί από το σπίτι του»

Βασική αρχή που διέπει το περιεχόμενο του αμερικανικού σχεδίου εν όλω είναι η παγίωση της υφιστάμενης κατάστασης, την οποίαν διετύπωσε ο Πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ κατά την επίσημη ανακοίνωση του σχεδίου στις 28.1.2020 με την φράση: «Κανείς δεν θα ξεριζωθεί από το σπίτι του».²⁰ Η

¹⁹ Ενότητα 9 (σσ. 25-26) του κειμένου του αμερικανικού σχεδίου:

<https://www.whitehouse.gov/peacetoprosperty/>

²⁰ Η ακριβής διατύπωση του Προέδρου Τραμπ που έχει καταγραφεί στο απομαγνητοφωνημένο κείμενο της ομιλίας του κατά την επίσημη ανακοίνωση του σχεδίου στις 28.1.2020 στον Λευκό Οίκο είναι: «No Palestinians or Israelis will be uprooted from

απλή αυτή πρόταση διαλαμβάνει θέση αξιώματος, το περιεχόμενο της οποίας καθορίζει βασικές πτυχές της προτεινόμενης επίλυσης της διένεξης, όπως αναλύεται κατωτέρω.

Σύμφωνα με το σχέδιο, αφ' ενός κανένας Παλαιστίνιος δεν καλείται να εγκαταλείψει τη σημερινή του εστία του στην Δυτική Όχθη, αφ' ετέρου το ίδιο θα ισχύει και για τους Εβραίους εποίκους της Δυτικής Όχθης. Όσον αφορά στην Ιερουσαλήμ, η οποία αναγνωρίζεται πρωτεύουσα του Ισραήλ υπό το υφιστάμενο σήμερα ενιαίο εδαφικό-διοικητικό της καθεστώ, προβλέπονται ειδικότερες ρυθμίσεις για τους Άραβες κατοίκους της, που κατοικούν στις πέραν των συνόρων του Ιουνίου του 1967 συνοικίες της. Σύμφωνα με την εν λόγω ρύθμιση, κανένας Άραβας κάτοικος της Ιερουσαλήμ δεν θα υποχρεωθεί να μετοικήσει. Προβλέπεται η δυνατότητα να επιλέξει είτε να προσκτηθεί την ισραηλινή υπηκοότητα, είτε την παλαιστινιακή, είτε να διατηρήσει το ισχύον σήμερα καθεστώς του απόλιδος, συνεχίζοντας να κατέχει την επ' αόριστον άδεια παραμονής μόνιμου κατοίκου, που χορηγείται από τις ισραηλινές Αρχές, από την επέκταση των ορίων του ισραηλινού Δήμου της Ιερουσαλήμ με απόφαση της κυβέρνησης στις 28.6.1967, αμέσως μετά την λήξη του Πολέμου των Έξι Ημερών, βάσει της οποίας συμπεριλήφθηκε ο ανατολικός τομέας της πόλης, που τελούσε έως τότε υπό ιορδανική κυριαρχία.²¹

their homes». Η απομαγνητοφώνηση της τελετής δημοσιεύθηκε στον επίσημο ιστότοπο του Λευκού Οίκου (<https://bit.ly/3ghe5Wj>)

²¹ Στις 28 Ιουνίου 1967 δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ("Reshumot") η Διάταξη που είχε αυθημερόν εκδώσει ο τότε Υπουργός Εσωτερικών, Χαΐμ Μοσέ Σαπίρα, βάσει του τότε ισχυόντων διατάξεων του Περί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Νόμου. Δια της από 28.6.1967 Διατάξεως, επεκτάθηκαν τα όρια του (ισραηλινού) Δήμου της Ιερουσαλήμ, περιλαμβάνοντας και την Ανατολική Ιερουσαλήμ, που είχε μόλις τεθεί υπό ισραηλινό στρατιωτικό έλεγχο, ως απόρροια του Πολέμου του Ιουνίου του 1967. Η Διάταξη εκείνη, που έφερε τον τίτλο «Διακήρυξη της Ιερουσαλήμ (Επέκταση Δημοτικών Ορίων)-1967», παρέθετε τις γεωγραφικές συντεταγμένες των νέων διευρυμένων ορίων του Δήμου της Ιερουσαλήμ και αποτέλεσε τη βάση για την επέκταση της εφαρμογής της ισραηλινής νομοθεσίας, δια της οποίας, μεταξύ άλλων, καθορίζεται μέχρι σήμερα το νομικό καθεστώς υπηκοότητας, ιθαγένειας και παραμονής του αραβικού πληθυσμού στον ανατολικό τομέα της πόλης. Το 1980 ψηφίσθηκε ο αυξημένης τυπικής ισχύος «Θεμελιώδης Νόμος: Ιερουσαλήμ, η Πρωτεύουσα του Ισραήλ». Το 2000 αναθεωρήθηκε η διάταξη του άρθρου 5 του ως άνω Θεμελιώδους Νόμου, με αποτέλεσμα να αναφέρεται και ρητά ότι ως όρια της ισραηλινής πρωτεύουσας νοούνται τα ορισθέντα στην από 28.6.1967 Διαταγή του Υπουργού Εσωτερικών Χαΐμ Μοσέ Σαπίρα. Αναθεωρήθηκε επίσης η διάταξη του άρθρου 7, δια του οποίου πλέον ορίζεται ότι απαγορεύεται οποιαδήποτε μεταβολή εδαφικών ορίων της πρωτεύουσας παρά μόνο με διάταξη νέου Θεμελιώδους Νόμου ανώτερης τυπικής ισχύος, για την έγκριση του οποίου απαιτείται αυξημένη κοινοβουλευτική πλειοψηφία 80 βουλευτών (επί συνόλου 120). Εν συνεχεία, το 2018 αναθεωρήθηκε η διάταξη του άρθρου 6 του 'Θεμελιώδους Νόμου: Ιερουσαλήμ, η Πρωτεύουσα του Ισραήλ', το ισχύον περιεχόμενο της οποίας έχει επί λέξει ως εξής: «Δεν θα μεταβιβασθεί σε αλλοδαπό φορέα, κρατικό ή διοικητικό, ή σε οποιονδήποτε άλλο αλλοδαπό φορέα προσιδιάζοντα στους ως άνω αναφερομένους, οριστικά ή για περιορισμένη χρονική περίοδο, ουδεμία αρμοδιότητα, σχετιζόμενη άλλη τοιαύτη αποδοθείσα στον Δήμο της Ιερουσαλήμ – και δη, επί της περιοχής που περιγράφεται στην από 28.6.1967 «Διακήρυξη Διεύρυνσης των Ορίων του Δήμου της Ιερουσαλήμ», εκδοθείσα δυνάμει του Περί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Νόμου, ως αυτός ίσχυε κατά το χρονικό σημείο θέσπισης του 'Θεμελιώδους Νόμου: Ιερουσαλήμ, η Πρωτεύουσα του Ισραήλ'». Τέλος, το 2014 ψηφίσθηκε από το ισραηλινό κοινοβούλιο ο ανώτερης τυπικής

Επιπροσθέτως, το ίδιο αξίωμα εφαρμόζεται και στην δυνατότητα που παρέχεται στο Ισραήλ – κατόπιν συμφωνίας με την παλαιστινιακή πλευρά - να παραχωρήσει στο παλαιστινιακό κράτος τμήμα της ισραηλινής επικράτειας, όπου βρίσκονται αμιγώς αραβικοί οικισμοί, πλην όμως, όπως χαρακτηριστικά αναγράφεται στο προτεινόμενο αμερικανικό σχέδιο «*οι κάτοικοί τους έχουν παλαιστινιακή εθνική συνείδηση*»²² - χωρίς ωστόσο να επεξηγούνται τα κριτήρια που ελήφθησαν υπ' όψιν. Πρόκειται για τις αραβικές κωμοπόλεις του λεγόμενου «*Τριγώνου*», ο πληθυσμός των οποίων ανέρχεται σε 300.000 περίπου – όλοι υπήκοοι Ισραήλ - , που δεν θα κληθεί να εγκαταλείψει τις εστίες του. Ωστόσο, το έδαφος επί του οποίου βρίσκονται

ισχύος Θεμελιώδης Νόμος περί Δημοψηφίσματος, στο άρθρο 1 του οποίου ορίζονται τα εξής: «Άρθρο 1 . Περίπτωση α': Εάν η Κυβέρνηση αποφάσισε να επικυρώσει ή να υπογράψει συνθήκη, δια της οποίας η νομοθεσία, η δικαστική και η διοικητική εξουσία του Κράτους του Ισραήλ δεν θα ασκούνται πλέον επί περιοχής που μέχρι τούδε υπαγόταν στην δημόσια εξουσία του - συμπεριλαμβανομένων και των συνθηκών που θεσπίζουν ανάλογες δεσμεύσεις μελλοντικής εφαρμογής ή υπό όρους - η συνθήκη αυτή, εφόσον έχει εγκριθεί με απλή πλειοψηφία των βουλευτών, χρήζει της εγκρίσεως και του εκλογικού σώματος, το οποίο θα κληθεί να αποφανθεί δια δημοψηφίσματος - εκτός εάν η επικύρωση της ως άνω συνθήκης υπερψηφίσθηκε με αυξημένη κοινοβουλευτική πλειοψηφία 80 βουλευτών. Περίπτωση β': Εάν η Κυβέρνηση αποφάσισε μονομερώς και εκτός οιοδήποτε συμβατικού πλαισίου, ότι η νομοθεσία, η δικαστική και η διοικητική εξουσία του Κράτους του Ισραήλ δεν θα ασκούνται πλέον επί περιοχής που μέχρι τούδε υπάγεται στην δημόσια εξουσία του, η απόφαση αυτή, αφότου θα έχει εγκριθεί με απλή κοινοβουλευτική πλειοψηφία, χρήζει της εγκρίσεως του εκλογικού σώματος, το οποίο θα κληθεί να αποφανθεί δια δημοψηφίσματος - εκτός εάν η ως άνω κυβερνητική απόφαση ενεκρίθη με αυξημένη κοινοβουλευτική πλειοψηφία 80 βουλευτών». Πεδίο εφαρμογής του Θεμελιώδους Νόμου περί Δημοψηφίσματος (2014) αποτελούν 1) τα εδάφη που υπήχθησαν στην ισραηλινή επικράτεια καθοριζόμενα από την 'Πράσινη Γραμμή' των Συμφωνιών Κατάπαυσης του Πυρός του 1949 ('Συμφωνίες της Ρόδου'), 2) τα Υψώματα του Γκολάν που προσαρτήθηκαν στο Ισραήλ δυνάμει σχετικού νόμου του έτους 1981 και 3) τα εδάφη που υπάγονται στα διευρυμένα όρια του Δήμου της Ιερουσαλήμ, δυνάμει της από 28.6.1967 Διάταξης του Υπουργού Εσωτερικών σε συνάρτηση με τον ισχύοντα σήμερα, αναθεωρηθέντα 'Θεμελιώδη Νόμο: Ιερουσαλήμ - Πρωτεύουσα του Ισραήλ'. Πρβλ. α) Η από 28.6.1967 Διάταξη του Υπουργού Εσωτερικών Χαϊμ Μοσέ Σαπίρα, δημοσιευθείσα αυθημερόν στην 'Reshumot' Τεύχος 2065, Φύλλο 2694 (<https://bit.ly/2XpoyGh>) β) Ο αναθεωρημένος και ισχύων σήμερα 'Θεμελιώδης Νόμος: Ιερουσαλήμ, η Πρωτεύουσα του Ισραήλ', το αρχικό κείμενο του οποίου δημοσιεύθηκε την 5.8.1980 (<https://bit.ly/3gnomjR>) γ) Ο Θεμελιώδης Νόμος περί Δημοψηφίσματος, ο οποίος δημοσιεύθηκε την 19.3.2014 (<https://bit.ly/36n7Prt>)

²² Ως αιτιολογική βάση του συμπεράσματος περί της εθνικής συνείδησης των κατοίκων των αραβικών πόλεων του 'Τριγώνου' φέρεται να εκλαμβάνεται το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης που πραγματοποιήθηκε στη Ρόδο το 1949 μεταξύ του Ισραήλ και της Ιορδανίας, ενόψει της υπογραφής της διμερούς Συμφωνίας Κατάπαυσης του Πυρός, βάσει της οποίας ορίσθηκε η Πράσινη Γραμμή που τότε καθόρισε de facto της ισραηλινή επικράτεια. [Ενότητα 4, σελ.13 του αμερικανικού σχεδίου: «*The Triangle Communities consist of Kafr Qara, Ar'ara, Baha al-Gharbiyye, Umm al Fahm, Qalansawe, Tayibe, Kafr Qasim, Tira, Kafr Bara and Jaljulia. These communities, which largely self-identify as Palestinian, were originally designated to fall under Jordanian control during the negotiations of the Armistice Line of 1949, but ultimately were retained by Israel for military reasons that have since been mitigated. The Vision contemplates the possibility, subject to agreement of the parties that the borders of Israel will be redrawn such that the Triangle Communities become part of the State of Palestine. In this agreement, the civil rights of the residents of the triangle communities would be subject to the applicable laws and judicial rulings of the relevant authorities*»].

Πρβλ: <https://www.whitehouse.gov/peacetoprosperity/>

οι συγκεκριμένες πόλεις δύνανται, κατόπιν συμφωνίας με το Ισραήλ, να αποδοθεί στην κυριαρχία του όμορου μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους. Οι αραβικές πόλεις του «Τριγώνου» βρίσκονται κατά μήκος των προ του Πολέμου του 1967 ισραηλινοϊορδανικών συνόρων, στο βόρειο τμήμα της Δυτικής Όχθης. Εάν η συγκεκριμένη πρόνοια του αμερικανικού σχεδίου εφαρμοσθεί, τότε η ποσοστιαία αναλογία της αραβικής μειονότητας που διαβιοί στο Ισραήλ θα μειωθεί – μία εξέλιξη που συνάδει με την επιδίωξη του σχεδίου, κατά την οποία, αφ' ενός το παλαιστινιακό κράτος θα αποτελέσει 'παλαιστινιακό εθνικό κράτος' και αφ' ετέρου το Κράτος του Ισραήλ θα αποτελέσει 'εβραϊκό εθνικό κράτος',²³ μία επιδίωξη που καθόρισε το γράμμα και το πνεύμα του Σχεδίου Διαχωρισμού του 1947-. Με την ως άνω θεώρηση, εναρμονίζονται και οι σχετικές διατάξεις του «Θεμελιώδους Νόμου: Ισραήλ – Εθνικό Κράτος του Εβραϊκού Λαού» γνωστού και ως «Νόμος του Έθνους»²⁴ που εγκρίθηκε από το ισραηλινό κοινοβούλιο το 2018, παρά τις

²³ Ενότητα 1 σελ. 4 του αμερικανικού σχεδίου: «[...]The Palestinians deserve a better future and this Vision can help them achieve that future. Palestinian leaders must embrace peace by recognizing Israel as the Jewish state, rejecting terrorism in all its forms, allowing for special arrangements that address Israel's and the region's vital security needs, building effective institutions and choosing pragmatic solutions. If these steps are taken and the criteria set forth in this Vision are satisfied, then the United States will support the establishment of a Palestinian State [...]» και Ενότητα 2 σελ. 7 του αμερικανικού σχεδίου: «Legitimate aspirations of the Parties: [...] While the Palestinians have never had a state, they have a legitimate desire to rule themselves and chart their own destiny. Any workable peace agreement must address the Palestinians' legitimate desire for self-determination. This Vision addresses these legitimate concerns through, among other things, the designation of territory for a future Palestinian state, strengthening Palestinian institutions of self-government, providing Palestinians with the legal status and international standing of a state, ensuring solid security arrangements, and building an innovative network of roads, bridges and tunnels that enables freedom of movement for the Palestinians. The State of Israel has a legitimate desire to be the nation-state of the Jewish people and for that status to be recognized throughout the world. This Vision aims to achieve mutual recognition of the State of Israel as the nation state of the Jewish people, and the State of Palestine as the nation-state of the Palestinian people, in each case with equal civil rights for all citizens within each state [...]»

Πρβλ: <https://www.whitehouse.gov/peacetoprosperty/>

²⁴ Ο Θεμελιώδης Νόμος: Ισραήλ – Εθνικό Κράτος του Εβραϊκού Λαού υιοθετήθηκε από το ισραηλινό κοινοβούλιο το 2018 και δημοσιεύθηκε στις 26.7.2018 στην 'Reshumot' (Τεύχος 2743, Φύλλο 898) [Πλήρες κείμενο: <https://bit.ly/3d0ZHiE>]. Δια του ως άνω Θεμελιώδους Νόμου, το Κράτος του Ισραήλ αυτοκαθορίζεται ως 'εβραϊκό εθνικό κράτος', το οποίο πραγματώνει το δικαίωμα αυτοδιάθεσης του εβραϊκού λαού. Στις διατάξεις του νόμου περιγράφεται το εθνόσημο, η σημαία και ο εθνικός ύμνος, που καθίσταται και κρατικός. Υιοθετείται ρητά η χρήση του εβραϊκού ημερολογίου παράλληλα με το γρηγοριανό. Οι εβραϊκές θρησκευτικές και εθνικές εορτές και επέτειοι είναι κρατικές αργίες. Αποτελεί κρατική προτεραιότητα η ενθάρρυνση του εβραϊκού εποικισμού της ισραηλινής επικράτειας και η διατήρηση του ενιαίου και αδιαίρετου καθεστώτος της πρωτεύουσας, Ιερουσαλήμ. Ορίζεται ότι η εβραϊκή γλώσσα είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους και ότι η θέση της αραβικής γλώσσας υπόκειται σε ειδικό νομοθετικό καθεστώς. Ο νόμος αυτός επικρίθηκε από την αραβική μειονότητα, την κοινότητα των Δρούζων και την αριστερή εβραϊκή αντιπολίτευση -κοινοβουλευτική και μη- ως ένδειξη μίας κρατικής πολιτικής που ενθαρρύνει την ενίσχυση των φυλετικών και θρησκευτικών διακρίσεων εις βάρος των μειονοτήτων. Η κυβέρνηση αντιθέτως, προέβαλε το επιχείρημα ότι ο «Νόμος του Έθνους» έχει δηλωτικό χαρακτήρα και ότι τα δικαιώματα των μειονοτικών πληθυσμών που διαβιούν στην ισραηλινή

έντονες αντιδράσεις των αραβικών κοινοβουλευτικών κομμάτων, των αριστερών εβραϊκών κομμάτων και εξωκοινοβουλευτικών οργανώσεων και της κοινότητας των Δρούζων.

Μία πρόσθετη έκφανση του αξιώματος «*Κανείς δεν θα ξεριζωθεί από το σπίτι του*» εφαρμόζεται ως προς τον τρόπο διευθέτησης του ζητήματος των Παλαιστινίων προσφύγων, οι οποίοι είχαν εγκαταλείψει τις εστίες τους, ή είχαν εκδιωχθεί από αυτές, όταν οι περιοχές όπου κατοικούσαν περιήλθαν υπό ισραηλινή κυριαρχία, ως αποτέλεσμα των αραβοϊσραηλινών πολέμων του 1948 και του 1967. Διαχρονικά, η παλαιστινιακή πλευρά θεωρεί ανοικτό το αίτημα επιστροφής των προσφύγων, που εγκατέλειψαν τις πατρογονικές τους εστίες ως απόρροια των πολέμων του 1948 και του 1967. Από πλευράς Ισραήλ, το παλαιστινιακό αίτημα επιστροφής των προσφύγων εκλαμβάνεται ως μία μεθοδευμένη προσπάθεια αλλοίωσης της πληθυσμιακής του σύνθεσης, με αρχικό στόχο τη σταδιακή αφεβραιοποίηση της κοινωνίας, που μοιραίως κάποτε θα οδηγήσει στην αραβοποίηση όχι μόνο της κοινωνίας αλλά, εν τέλει, και του ισραηλινού πολιτικού συστήματος.

Το αμερικανικό σχέδιο ικανοποιεί την επιχειρηματολογία που προβάλλεται διαχρονικά από την ισραηλινή πλευρά και προκειμένου να επιτευχθεί ο τερματισμός κάθε περαιτέρω διαπραγμάτευσης για το συγκεκριμένο θέμα, υιοθετεί τα εξής: Αντισταθμίζεται το αίτημα της επιστροφής των Παλαιστινίων προσφύγων στις περιοχές που σήμερα αποτελούν ισραηλινή επικράτεια, με το αντίστοιχο αίτημα ισραηλινών πολιτών εβραϊκής εθνικότητας, οι πατρογονικές εστίες των οποίων βρίσκονταν στις αραβικές χώρες, απ' όπου και αποχώρησαν για να εγκατασταθούν στο Ισραήλ μετά την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του το 1948, βάσει των διατάξεων του ισραηλινού «Νόμου της Επιστροφής», που θεσπίζει δικαίωμα παλιννόστησης και πολιτογράφησης για κάθε πολίτη ξένης χώρας με εβραϊκή καταγωγή.²⁵ Παράλληλα, προβλέπεται διαδικασία απόδοσης χρηματικής αποζημίωσης στους Παλαιστινίους πρόσφυγες και τους απογόνους τους. Κατά τη διαδικασία αυτή, οι Ηνωμένες Πολιτείες και το μελλοντικό παλαιστινιακό κράτος θα έχουν σημαντικές αρμοδιότητες ως προς την αξιολόγηση των αιτήσεων που θα υποβληθούν από τους ενδιαφερομένους.

επικράτεια προστατεύονται ήδη από τους υπόλοιπους Θεμελιώδεις Νόμους ανώτερης τυπικής ισχύος και από την παράγωγη αυτών κείμενη νομοθεσία.

²⁵ Ενότητα 2 σελ. 9 του αμερικανικού σχεδίου: «*The Arab-Israeli conflict created both a Palestinian and Jewish refugee problem. Palestinian refugees, who have suffered over the past 70 years, have been treated as pawns on the broader Middle East chessboard, and empty promises have been made to them and to their host countries. A just, fair and realistic solution to the Palestinian refugee issue is necessary to resolve the Israeli-Palestinian conflict. A similar number of Jewish refugees were expelled from Arab lands shortly after the creation of the State of Israel, and have also suffered. A just solution for these Jewish refugees should be implemented through an appropriate international mechanism separate from the Israel-Palestinian Peace Agreement*».

Πρβλ: <https://www.whitehouse.gov/peacetoprosperty/>

Το σχέδιο ορίζει ότι το δικαίωμα επιστροφής Παλαιστινίων προσφύγων αναγνωρίζεται μόνο εφόσον πρόκειται να εγκατασταθούν μόνιμα στο παλαιστινιακό κράτος και όχι στο Ισραήλ. Ενδιαφέρουσα είναι η πρόνοια της σύστασης μικτής ισραηλινο-παλαιστινιακής επιτροπής που θα εξετάζει τις αιτήσεις Παλαιστινίων προσφύγων επί τω τέλει εγκατάστασής τους στο παλαιστινιακό κράτος. Η επιτροπή θα κρίνει τις αιτήσεις με βάση συγκεκριμένα κριτήρια για την προστασία της ασφάλειας αμφοτέρων των κρατών. Τα κριτήρια αυτά θα καθορισθούν με ειδική διακρατική συμφωνία.²⁶ Η πρόνοια αυτή εντάσσεται σε ένα γενικότερο σύστημα ασφάλειας, που θα περιλαμβάνει τη σύσταση θεσμικού οργάνου με τη συμμετοχή των ΗΠΑ, του Ισραήλ, του παλαιστινιακού κράτους, της Ιορδανίας, της Αιγύπτου, της Σαουδικής Αραβίας και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων.²⁷

Όπως εύλογα συμπεραίνεται από τα ανωτέρω, το αξίωμα «*Κανείς δεν θα ξεριζωθεί από το σπίτι του*» ικανοποιεί διαχρονικά αιτήματα της ισραηλινής πλευράς, υπό την έννοια ότι το αμερικανικό σχέδιο δεν προβλέπει την αποχώρηση των Εβραίων εποίκων της Δυτικής Όχθης, δεν μεταβάλλει το ισχύον καθεστώς ισραηλινής κυριαρχίας εφ' όλης της Ιερουσαλήμ – δυτικής και ανατολικής – και αποκλείει την επιστροφή παλαιστινίων προσφύγων και των απογόνων τους στην ισραηλινή επικράτεια. Οι συγκεκριμένες πρόνοιες του σχεδίου είναι επόμενο να μην ικανοποιούν αντίστοιχα διαχρονικά παλαιστινιακά αιτήματα, με αποτέλεσμα το αμερικανικό σχέδιο να προσδίδει στην διαχρονική αρχή επίλυσης της διένεξης «*Δύο Έθνη-Δύο Κράτη*» ένα περιεχόμενο διαφορετικό από εκείνο που της προσδίδουν τα ψηφίσματα του ΟΗΕ για το Παλαιστινιακό, και έως κάποιου βαθμού, οι Συμφωνίες του Όσλο. Από την άλλη πλευρά, το επιχείρημα που αντιτάσσει η διακυβέρνηση Τραμπ είναι ότι το προτεινόμενο σχέδιο διέπεται από ρεαλισμό - ένα κριτήριο απαραίτητο για μία λειτουργική διάδοχη κατάσταση, με δικλείδες ασφαλείας θεσμοθετημένες και ικανές να διαφυλάξουν ένα καθεστώς βιώσιμης σταθερότητας και ισορροπίας μεταξύ του Ισραήλ και του μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους.

Τα προτεινόμενα νέα σύνορα Ισραήλ-Παλαιστινίων

Το αμερικανικό σχέδιο αποπειράται να συνταιριάξει αφ' ενός την αρχή «*Δύο Έθνη-Δύο Κράτη*» (που βασίζεται ουσιαστικά στην απεμπλοκή του Ισραήλ από τα εδάφη που θα αποδοθούν στο παλαιστινιακό κράτος) με το αξίωμα «*Κανείς δεν ξεριζώνεται από το σπίτι του*» (που παρατείνει την εμπλοκή του Ισραήλ στα εδάφη που προορίζονται για το παλαιστινιακό κράτος). Από την

²⁶ Ενότητα 16, σσ.31-33 του αμερικανικού σχεδίου.

Πρβλ: <https://www.whitehouse.gov/peacetoprosperty/>

²⁷ Ενδεικτικά: Ενότητα 7, σ. 23 του αμερικανικού σχεδίου: «*The United States recommends the establishment of a regional security committee ("RSC"). The RSC's task would be to review regional counterterrorism policies and coordination. Ideally, the RSC would include security representatives from the United States, the State of Israel, the State of Palestine, the Hashemite Kingdom of Jordan, the Arab Republic of Egypt, the Kingdom of Saudi Arabia, and the United Arab Emirates*».

απεικόνιση των προτεινόμενων συνόρων,²⁸ σε συνάρτηση με τους όρους του σχεδίου, επισημαίνονται τα εξής:

α) Οι κυριότερες μεγάλες πόλεις της Δυτικής Όχθης, που περιλαμβάνονται στην «Ζώνη Α» κατά την έννοια των Συμφωνιών του Όσλο και υπόκεινται σήμερα στην διακυβέρνηση της Παλαιστινιακής Αρχής (*Ραμάλα, Βηθλεέμ, Χεβρώνα, Ναμπλούς, Τζενίν, Ιεριχώ, Τουλκάρεμ*) θα υπάγονται στην κυριαρχία του μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους.

β) Στο παλαιστινιακό κράτος αποδίδονται σημαντικές εκτάσεις των Ζωνών «Β» και «C» - όπως καθορίζονται στις Συμφωνίες του Όσλο -, εξαιρουμένων των ισραηλινών αστικών κέντρων και μεμονωμένων εποικιστικών μονάδων, που υπάγονται κατά πλήρη κυριαρχία στο Ισραήλ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία ισραηλινών θυλάκων.

γ) Οι ισραηλινοί θύλακες θα επικοινωνούν μεταξύ τους και με την υπόλοιπη ισραηλινή επικράτεια μέσω ενός οδικού δικτύου που περιλαμβάνει πλέγμα επίγειων, υπέργειων και υπόγειων οδικών αξόνων, σχεδιασμένων κατά τρόπον ώστε να αποτρέπεται όσο είναι δυνατόν η από κοινού χρήση εκ μέρους Ισραηλινών και Παλαιστινίων του ίδιου οδικού δικτύου.

δ) Διατηρούνται οι οδικοί άξονες που συνδέουν τις παλαιστινιακές πόλεις που ήδη υπάγονται στην διακυβέρνηση της Παλαιστινιακής Αρχής. Διατηρείται επίσης η συγκοινωνιακή διασύνδεση μεταξύ βορείου και νοτίου τμήματος της Δυτικής Όχθης διαμέσου των αστικών οδικών αρτηριών της Ιερουσαλήμ - όπως ισχύει και σήμερα. Παράλληλα, προβλέπεται η κατασκευή υπόγειου τούνελ που θα συνδέει το παλαιστινιακό οδικό δίκτυο της Δυτικής Όχθης με την Λωρίδα της Γάζας, δεδομένου ότι η Γάζα θα αποτελεί τμήμα του μελλοντικού ανεξάρτητου κράτους - όπως ορίζουν και οι Συμφωνίες του Όσλο - υπό την προϋπόθεση ότι θα αφοπλισθεί η οργάνωση Χαμάς που την διακυβερνά *de facto*, ως επίσης και άλλες ένοπλες τοπικές οργανώσεις.

ε) Το 30% της συνολικής έκτασης της Δυτικής Όχθης, ήτοι η Κοιλιάδα του Ιορδάνη και οι βόρειες ακτές της Νεκράς Θάλασσας, ενώ κατά τις Συμφωνίες του Όσλο προορίζονταν να περιέλθουν στο παλαιστινιακό κράτος, προτείνεται να προσαρτηθούν στο Ισραήλ για λόγους ασφαλείας. Ουσιαστικά, το αμερικανικό σχέδιο ικανοποιεί το ισραηλινό αίτημα να ελέγχει στρατιωτικά την μεθόριο μεταξύ Δυτικής Όχθης και Ιορδανίας, προκειμένου να αποτραπεί τυχόν λαθραία εισαγωγή οπλισμού. Το ισραηλινό επιχείρημα ενισχυόταν κυρίως από το γεγονός ότι, για τον ίδιο ακριβώς λόγο, ακόμα και μετά την εφαρμογή των Συμφωνιών του Όσλο, ο ισραηλινός στρατός διατηρούσε δύναμη που επόπτευε την μεθόριο μεταξύ της Λωρίδας της Γάζας

²⁸ Βλ. τους συνημμένους στο αμερικανικό σχέδιο χάρτες απεικόνισης των προτεινόμενων μελλοντικών συνόρων Ισραήλ-Παλαιστινιακού Κράτους στο Παράρτημα 1 και στο Παράρτημα 2 του παρόντος Κειμένου Πολιτικής.

και Αιγύπτου (Χερσόνησος του Σινά).²⁹ Από την άλλη, η παλαιστινιακή πλευρά υποστήριζε ότι εάν ο ισραηλινός στρατός διατηρήσει τις δυνάμεις του κατά μήκος των συνόρων με την Ιορδανία, τότε το παλαιστινιακό κράτος μετατρέπεται ουσιαστικά σε έναν αποστρατιωτικοποιημένο θύλακα, περικυκλωμένο από το Ισραήλ. Ανάλογες επιφυλάξεις εξέφραζε και η ιορδανική πλευρά, η οποία θεωρούσε ότι με αυτόν τον τρόπο, αλλάζουν σημαντικές πτυχές της Συνθήκης Ειρήνης που υπέγραψε με το Ισραήλ το 1996, ήτοι μετά την υπογραφή των Συμφωνιών του Όσλο (1993, 1995). Το αμερικανικό σχέδιο, εισηγούμενο όχι μόνο την ύπαρξη ισραηλινής στρατιωτικής δύναμης ικανής να εποπτεύει την μεθόριο Δυτικής Όχθης-Ιορδανίας, αλλά την πλήρη προσάρτηση της Κοιλάδας του Ιορδάνη, υπερκαλύπτει το αίτημα που πρόβαλε το Ισραήλ κατά τις διαπραγματεύσεις του 'Οδικού Χάρτη', που διεξάγονταν τα προηγούμενα χρόνια.

στ) Η πόλη της Ιερουσαλήμ, υπό το υφιστάμενο ενιαίο διοικητικό της καθεστώς, υπάγεται εξ ολοκλήρου στην ισραηλινή επικράτεια ως πρωτεύουσα του κράτους. Διατηρείται το status quo που διέπει τα Ιερά Προσκυνήματα του Ιουδαϊσμού, της Χριστιανοσύνης και του Ισλάμ. Αντιθέτως, το σχέδιο προβλέπει ότι η πρωτεύουσα του μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους θα πρέπει να βρίσκεται στην «ανατολικότερη Ιερουσαλήμ» («*Eastern Jerusalem*»), όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ο Πρόεδρος Τραμπ κατά την ανακοίνωση του σχεδίου στις 28.1.2020,³⁰ και επομένως πέραν του Τείχους Ασφαλείας που διαχωρίζει την Ιερουσαλήμ από την Δυτική Όχθη. Ως πιθανή έδρα της μελλοντικής παλαιστινιακής πρωτεύουσας προτείνονται εναλλακτικά οι συνοικίες Καφρ Άκεμ και Σουαφάτ, που σήμερα υπάγονται διοικητικά στα εδαφικά όρια του ισραηλινού Δήμου της Ιερουσαλήμ, αλλά βρίσκονται πέραν του Τείχους Ασφαλείας. Προτείνεται επίσης η κωμόπολη Αμπού Ντις, που βρίσκεται και αυτή ανατολικότερα της Ιερουσαλήμ και πέραν του Τείχους Ασφαλείας. Το σχέδιο προτείνει να ονομασθεί η παλαιστινιακή πρωτεύουσα «Αλ-Κουντς», όπως δηλαδή ονομάζεται σήμερα η Ιερουσαλήμ στην αραβική γλώσσα. Ως αντιστάθμισμα της αποκοπής της Ανατολικής Ιερουσαλήμ από την παλαιστινιακή κρατική επικράτεια, το σχέδιο προβλέπει ρυθμίσεις που θα διασφαλίζουν την ελεύθερη πρόσβαση στα Ιερά Προσκυνήματα της Παλιάς Πόλης της Ιερουσαλήμ για τους μουσουλμάνους και χριστιανούς πολίτες του παλαιστινιακού κράτους.

ζ) Ως αντιστάθμισμα της διατήρησης των εβραϊκών οικισμών στην Δυτική Όχθη, της προσάρτησης της Κοιλάδας του Ιορδάνη και της απόδοσης στο Ισραήλ ολόκληρης της Ιερουσαλήμ, το αμερικανικό σχέδιο προβλέπει, μεταξύ άλλων, οικονομικού κυρίως χαρακτήρα διευκολύνσεις για την

²⁹ Η παρουσία του ισραηλινού στρατού κατά μήκος της μεθορίου Γάζας – Σινά διατηρήθηκε έως τον Σεπτέμβριο του 2005, μόλις ολοκληρώθηκε η αποχώρηση του Ισραήλ από την Λωρίδα της Γάζας, κατά τη διάρκεια της οποίας εκκενώθηκαν οι εβραϊκοί οικισμοί της εποικιστικής ενότητας Γκουσ Κατίφ.

³⁰ Πρβλ. κείμενο απομαγνητόφωνησης της από 28.1.2020 τελετής της επίσημης ανακοίνωσης του αμερικανικού σχεδίου, όπως αυτό αναρτήθηκε στον επίσημο ιστότοπο του Λευκού Οίκου (<https://bit.ly/3ghe5Wj>)

παλαιστινιακή πλευρά όπως: 1) Σύσταση ζώνης ελευθέρων συναλλαγών με την Ιορδανία, εντός των εδαφών του παλαιστινιακού κράτους στη Δυτική Όχθη. 2) Δημιουργία τουριστικής ζώνης στην θέση Αταρότ, πλησίον της Ιερουσαλήμ, όπου θα λειτουργούν ξενοδοχεία παλαιστινιακής εκμετάλλευσης, κατάλληλα για την φιλοξενία μουσουλμάνων προσκυνητών, με εγγυημένη πρόσβαση στα μουσουλμανικά προσκυνήματα της Παλιάς Πόλης της Ιερουσαλήμ. 3) Παραχώρηση στις τελωνειακές και άλλες αρχές του μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους διακεκριμένων ζωνών συναλλαγών στα ισραηλινά λιμάνια της Χάιφας και του Ασντόντ, μέχρις ότου ενσωματωθεί η Λωρίδα της Γάζας στον παλαιστινιακό διοικητικό κρατικό μηχανισμό και περαιωθεί η κατασκευή του σχεδιαζόμενου λιμανιού, το οποίο και θα αποτελέσει το κύριο λιμάνι που θα εξυπηρετεί τις ανάγκες του παλαιστινιακού κράτους. Ορίζεται επίσης ότι, ακόμα και μετά την έναρξη της λειτουργίας του λιμανιού της Γάζας, θα υπάρχει περιθώριο συνέχισης των διευκολύνσεων που θα παρέχονται στα λιμάνια της Χάιφας και του Ασντόντ, κατόπιν συμφωνίας με το Ισραήλ. Αντίστοιχη ζώνη συναλλαγών που θα εξυπηρετεί το μελλοντικό παλαιστινιακό κράτος προτείνεται να συσταθεί και στο ιορδανικό λιμάνι της Άκαμπα στην Ερυθρά Θάλασσα, κατόπιν συναινέσεως της Ιορδανίας. 4) Όταν η Λωρίδα της Γάζας ενταχθεί διοικητικά στο μελλοντικό παλαιστινιακό κράτος, προβλέπεται η ανακατασκευή και επαναλειτουργία του διεθνούς αεροδρομίου της Νταχανία, ως επίσης και απόδοση εκ μέρους του Ισραήλ δύο θυλάκων κατά μήκος των συνόρων του με την Αίγυπτο, εκ των οποίων στον έναν θα ανεγερθεί βιομηχανικό πάρκο και στον δεύτερο παλαιστινιακός οικισμός, που θα αποσυμφορήσει την πληθυσμιακή πυκνότητα της Γάζας. Οι θύλακες αυτοί θα τεθούν υπό πλήρη παλαιστινιακή κυριαρχία και θα συνδέονται οδικώς με την Γάζα και την Δυτική Όχθη. 5) Τέλος, το αμερικανικό σχέδιο προβλέπει ένα λεπτομερές πρόγραμμα ευρείας χρηματοδότησης από διεθνείς οργανισμούς, επενδυτές και τα υπόλοιπα αραβικά κράτη, με έμφαση τις σουνιτικές αραβικές χώρες του Κόλπου.

η) Ο χρονικός ορίζοντας εφαρμογής του σχεδίου ορίζεται τετραετής, από την έναρξη των διαπραγματεύσεων μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων – και εφόσον τα μέρη αποδεχθούν το προκείμενο σχέδιο ως βάση διαπραγμάτευσης. Με το πέρας των 4ετών διαπραγματεύσεων, το προτεινόμενο σχέδιο θα τεθεί σε εφαρμογή, με όσες τυχόν μεταβολές επ' αυτού θα έχουν συμφωνηθεί από τα μέρη.

ΙΙΙ. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΝΤΟΝΑΛΝΤ ΤΡΑΜΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ

Η διακυβέρνηση Τραμπ δεν ξεπλάγη από την απόρριψη του σχεδίου εκ μέρους της Παλαιστινιακής Αρχής, αμέσως μετά την δημοσιοποίησή του. Επρόκειτο για μία εξέλιξη αναμενόμενη, τα αίτια της οποίας δεν προκύπτουν μόνο από τις επιμέρους του πρόνοιες, αλλά και από μία σειρά προγενέστερων αποφάσεων των ΗΠΑ (*μεταφορά της Πρεσβείας των ΗΠΑ από το Τελ Αβίβ στην Ιερουσαλήμ με ταυτόχρονη ρητή αναγνώρισή της ως πρωτεύουσας του Ισραήλ, αναγνώριση της ισραηλινής κυριαρχίας στα Υψώματα του Γκολάν και πλήθος δηλώσεων του Προέδρου Τραμπ που απέδιδαν ευθύνες στην παλαιστινιακή πλευρά για το αδιέξοδο των ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων*), που προέλεγαν με σαφήνεια ότι το αμερικανικό σχέδιο θα ικανοποιούσε πρωτίστως τις ισραηλινές αξιώσεις. Αντίστοιχα, ουδείς Αμερικανός αξιωματούχος ξεπλάγη όταν, δια στόματος τόσο του ισραηλινού Πρωθυπουργού, Βενιαμίν Νετανιάχου, όσο και του τότε αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης, Μπένι Γκαντς, εκφράσθηκε η άποψη ότι το σχέδιο διασφαλίζει τα ισραηλινά συμφέροντα με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, και δη καθ' όλη τη διάρκεια της μακροχρόνιας αυτής διένεξης.

Πράγματι, το συγκεκριμένο σχέδιο υιοθετεί σημαντικές διαχρονικές ισραηλινές αξιώσεις, οι οποίες δεν επρόκειτο ποτέ να ικανοποιηθούν, εάν κάποτε ολοκληρωνόταν με επιτυχία η διαδικασία του 'Οδικού Χάρτη'. Παρότι η διαδικασία του Όσλο νομικά συνεχίζει να υφίσταται, μία απλή ιστορική αναδρομή εύκολα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι επρόκειτο για μία διαδικασία αποδεδειγμένα δυσλειτουργική και αναποτελεσματική. Βασική αιτία για αυτό ήταν ότι ήταν δομημένη κατά τρόπον ώστε, ακόμα και εάν τα μέρη κατέληγαν σε συμφωνία επί σημαντικών σημείων τριβής, το εξαιρετικά ευαίσθητο ζήτημα του οριστικού καθεστώτος της Ιερουσαλήμ, είχε καθορισθεί να εξετασθεί τελευταίο. Επιπροσθέτως, ήταν εξ αρχής γνωστό, τόσο στα μέρη όσο και στους διαμεσολαβητές, ότι το ζήτημα της Ιερουσαλήμ είναι ικανό να πυροδοτήσει απρόβλεπτες εξελίξεις, που θα αναιρούσαν όλα όσα σημαντικά θα είχαν τυχόν επιτευχθεί μέχρι τότε. Υπ' αυτήν την έννοια, το σχέδιο επίλυσης που προτείνουν οι ΗΠΑ – ανεξαρτήτως εάν αποτιμάται ως φιλοϊσραηλινό ή αντιπαλαιστινιακό – τουλάχιστον προτίμησε εξ αρχής να αγγίξει το ακανθώδες ζήτημα του τελικού καθεστώτος που θα διέπει την Ιερουσαλήμ, και με τον τρόπο αυτόν, να εκφράσει ξεκάθαρα τις προτεραιότητες της παρούσας διακυβέρνησης Τραμπ, χωρίς να αφήνονται περιθώρια εκπλήξεων για αργότερα. Άλλωστε, όπως ειπώθηκε ανωτέρω, το μόνο νομικά υπαρκτό διαπραγματευτικό πλαίσιο επίλυσης της συγκεκριμένης διένεξης αποτελεί η ειρηνευτική διαδικασία του Όσλο, την οποίαν αποδέχεται η Διεθνής Κοινότητα και ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών – παρά τις διαπιστωμένες πολλές αδυναμίες της.

Ως εκ τούτου, το προκείμενο αμερικανικό σχέδιο θα μπορούσε να αποτιμηθεί ως μία εμπειριστατωμένη έκθεση της θεώρησης που υιοθετεί η παρούσα αμερικανική πολιτική ηγεσία – με την οποία συμβαίνει να συμπίπτει και η

παρούσα πολιτική ηγεσία του Ισραήλ – και τίποτα περισσότερο ή λιγότερο από αυτό. Ωστόσο, επειδή αφ’ ενός ο ρόλος των ΗΠΑ στην αραβοϊσραηλινή διένεξη έχει αποδείξει την διαχρονική του αποφασιστική επιρροή και αφ’ ετέρου είναι σαφές ότι το Ισραήλ είναι σε θέση να καθορίζει δεδομένα επί του εδάφους, η αμερικανική πρόταση – παρότι νομικά δεν υπερισχύει των Συμφωνιών του Όσλο – έχει σημαντική πολιτική βαρύτητα, τη στιγμή μάλιστα που η ισραηλινή ηγεσία θεώρησε ότι έχει την αμερικανική έγκριση να εφαρμόσει μονομερώς σημαντικές πτυχές του προτεινόμενου σχεδίου, όπως αναλυτικά εκτίθεται κατωτέρω.³¹

Μετά την άμεση απόρριψη του αμερικανικού σχεδίου εκ μέρους της παλαιστινιακής πλευράς – είτε ως πρόταση λύσης, είτε ως βάση διαπραγμάτευσης – το ερώτημα περί των πιθανοτήτων ευόδωσης της αμερικανικής διπλωματικής προσπάθειας υπό την μορφή που επιδιώκει να εφαρμόσει η διακυβέρνηση Ντόναλντ Τραμπ, ενέχει θεωρητικό περιεχόμενο. Ωστόσο, ανεξαρτήτως των ανωτέρω, είναι απαραίτητο να αποτιμηθεί το περιεχόμενο του αμερικανικού σχεδίου, και κυρίως να διερευνηθούν οι σκοπιμότητες που διαμόρφωσαν το περιεχόμενό του, σε μία προσπάθεια να αποκρυσταλλωθούν οι προκλήσεις, που καλούνται να αντιμετωπίσουν το Ισραήλ, η Παλαιστινιακή Αρχή και η de facto παλαιστινιακή πολιτική ηγεσία που καθορίζει το μέλλον της Λωρίδας της Γάζας.

Η διερεύνηση αυτή, αν και υπό τις παρούσες συνθήκες φέρεται να έχει θεωρητικό ενδιαφέρον και μόνο, στην πραγματικότητα είναι ιδιαίτερα χρήσιμη, προκειμένου να καταδειχθεί η τακτική που υιοθετεί η διπλωματία της αμερικανικής υπερδύναμης ως προς το μοντέλο επίλυσης σημαντικών πτυχών μίας περιφερειακής διένεξης, παρά το γεγονός ότι η Διεθνής Κοινότητα εμμένει σε πάγιες θέσεις περί του τρόπου επίλυσής της.

Οι προκλήσεις που θέτει το αμερικανικό σχέδιο ενώπιον της παλαιστινιακής πλευράς

Τα συλλογικά όργανα της Παλαιστινιακής Αρχής και ο Πρόεδρος της, Μαχμούντ Αμπάς, δεν έχουν επικριθεί για το γεγονός ότι τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια δεν επιβεβαιώθηκε η δημοκρατική τους νομιμοποίηση με εκλογές.³² Αντιθέτως, οι επικρίσεις που εκφράζονται επικεντρώνονται στην τάση ενδοτικότητας που επιδεικνύεται έναντι της ισραηλινής πολιτικής. Η διαπίστωση αυτή εξηγεί σε μεγάλο βαθμό γιατί η παρούσα διακυβέρνηση της Παλαιστινιακής Αρχής δεν θα ήταν σε θέση να αποδεχθεί ένα σχέδιο που ουσιαστικά απορρίπτει μία από τις βασικότερες πτυχές του παλαιστινιακού εθνικού οράματος, αποξενώνοντας παντελώς την Ιερουσαλήμ από την μελλοντική παλαιστινιακή κρατική κυριαρχία. Είναι αυτονόητο ότι εάν ο Πρόεδρος Αμπάς αποδεχόταν αυτό το ενδεχόμενο, έστω ως βάση διαπραγμάτευσης με το Ισραήλ, απλώς θα επιβεβαίωνε τις ποικίλες αιτιάσεις

³¹ Βλ. κεφάλαιο 4 κατωτέρω.

³² Από το 1994, οπότε και συστάθηκε η Παλαιστινιακή Αρχή, πραγματοποιήθηκαν συνολικά τέσσερις εκλογικές αναμετρήσεις: Δύο προεδρικές (1996, 2005) και δύο κοινοβουλευτικές (1996, 2006).

που του αποδίδουν οι πολιτικοί του αντίπαλοι – με πρώτη την οργάνωση Χαμάς – καθ’ όλη τη διάρκεια της προεδρικής του θητείας.

Ακολουθώντας, θα ήταν εξαιρετικά περίεργο εάν ο Πρόεδρος Αμπάς θα αποδεχόταν, έστω ως βάση διαπραγμάτευσης, την πιθανότητα της προσάρτησης εκ μέρους του Ισραήλ του 30% των εδαφών της Δυτικής Όχθης, στο οποίο θα περιλαμβάνονταν η Κοιλάδα του Ιορδάνη (*μία από τις ελάχιστες καλλιεργήσιμες εκτάσεις της Δυτικής Όχθης, για το οποίο οι Συμφωνίες του Όσλο ορίζουν ότι θα αποδοθεί στο παλαιστινιακό κράτος*), οι βόρειες ακτές της Νεκράς Θάλασσας (*που έχουν την δυνατότητα να προσελκύσουν τουρισμό όλο τον χρόνο*) και τουλάχιστον 15 διάσπαρτοι ισραηλινοί θύλακες, σε πολλές περιπτώσεις όμοροι με σημαντικά παλαιστινιακά αστικά κέντρα. Θα μπορούσε κανείς να συμπεράνει εύλογα ότι η διακυβέρνηση Τραμπ έπραξε ό,τι ήταν δυνατόν, ώστε το προτεινόμενο σχέδιο να απορριφθεί πάραυτα από την παλαιστινιακή πλευρά.

Εξετάζοντας προσεκτικότερα τις πρόνοιες του αμερικανικού σχεδίου που περιγράφουν την προτεινόμενη διάδοχη κατάσταση στην Δυτική Όχθη και στην Γάζα, διαφαίνεται η πρόθεση να διαμορφωθούν πρόσθετες αφορμές ανταγωνισμού μεταξύ των τριών κυριότερων παρατάξεων που δραστηριοποιούνται στην παλαιστινιακή πολιτική ζωή (Φατάχ, Χαμάς και Ισλαμική Τζιχάντ).

Συγκεκριμένα:

A) Σημαντικές πρόνοιες του σχεδίου δημιουργούν προϋποθέσεις οικονομικής ανάπτυξης και βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης πρωτίστως όσων Παλαιστινίων πολιτών κατοικούν στη Λωρίδα της Γάζας. Οι δύο θύλακες που προορίζονται να παραχωρηθούν από το Ισραήλ και να χρησιμεύσουν ως βιομηχανικό πάρκο, καλλιεργήσιμες εκτάσεις και οικιστικές μονάδες στοχεύουν να μειώσουν το ποσοστό ανεργίας και την υπέρμετρη οικιστική πυκνότητα στη σημερινή Γάζα – και αυτό, διότι, γεωγραφικά, η οδική τους σύνδεση με τη Γάζα είναι ευκολότερη. Το αμερικανικό σχέδιο, προωθώντας την κατασκευή λιμανιού και αεροδρομίου στη Γάζα, στοχεύει να την καταστήσει επίκεντρο της επιχειρηματικής δραστηριότητας του μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους, ως επίσης και πόλο έλξης τουριστών χάρη στην ελκυστική της μεσογειακή ακτογραμμή.

Ωστόσο, για να πραγματοποιηθούν όλα αυτά, θα πρέπει προηγουμένως οι οργανώσεις Χαμάς και Ισλαμική Τζιχάντ να αποπλισθούν και να υπαχθούν στην παλαιστινιακή κυβέρνηση της Ραμάλα, που σήμερα ελέγχεται από την Φατάχ.

B) Απεναντίας, δεν έτυχε καμίας απολύτως επιβράβευσης εκ μέρους του αμερικανικού σχεδίου η διαλλακτική στάση της κυβέρνησης της Φατάχ στη Ραμάλα, ούτε ο μακροχρόνιος στενός συντονισμός των αρχών ασφαλείας της Παλαιστινιακής Αρχής με το Ισραήλ, με στόχο την εξουδετέρωση της επιρροής της Χαμάς και της Ισλαμικής Τζιχάντ στην Δυτική Όχθη. Έτι περαιτέρω, η αποξένωση της Ιερουσαλήμ από την μελλοντική παλαιστινιακή κρατική κυριαρχία και η δυνατότητα που δίνεται στο Ισραήλ να προσαρτήσει

το 30% της Δυτικής Όχθης, αποτελούν πρόνοιες που μάλλον ως 'τιμωρία' θα μπορούσαν να αποτιμηθούν.

Γ) Λαμβάνοντας υπ'όψιν τα ως άνω, συμπεραίνονται τα εξής:

1. Η παράταξη της Φατάχ ουσιαστικά εκτίθεται στα μάτια των παλαιστινίων πολιτών, καθότι η διαλλακτική της στάση έναντι του Ισραήλ, αντί να προωθήσει τις εθνικές επιδιώξεις, εν τέλει συνετέλεσε στην αναίρεσή τους.
2. Από την άλλη πλευρά, οι παρατάξεις της Χαμάς και της Ισλαμικής Τζιχάντ εκτίθενται και εκείνες έναντι των παλαιστινίων κατοίκων της Γάζας υπό την εξής έννοια: Με δεδομένο ότι τόσο η Χαμάς, όσο και η Ισλαμική Τζιχάντ, δεν πρόκειται να αποδεχθούν τον αφοπλισμό τους και την πολιτική και διοικητική υπαγωγή τους στην Φατάχ, που ελέγχει την Παλαιστινιακή Αρχή – ο πληθυσμός της Γάζας, εάν αντιληφθεί τα οφέλη που θα μπορούσε να αποκτήσει σε καθαρά τοπικό επίπεδο από την εφαρμογή των συγκεκριμένων ως άνω πτυχών του αμερικανικού σχεδίου, τότε θα συνειδητοποιήσει ότι ουσιαστικά, τόσο η Χαμάς όσο και η Ισλαμική Τζιχάντ ενδιαφέρονται περισσότερο να διατηρήσουν την εξουσία που έχουν και όχι για την ευημερία της κοινωνίας που διακυβερνούν από το 2007 έως σήμερα.
3. Ως εκ τούτου, οι πρόνοιες του αμερικανικού σχεδίου που αναφέρονται στα σύνορα και στην οικονομική ανάπτυξη του μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους ενέχουν την πρόθεση να αποδυναμώσουν πολιτικά και να αποδομήσουν ηθικά στα μάτια της παλαιστινιακής κοινής γνώμης αμφότερους τους αντίθετους πόλους πολιτικής εξουσίας που διαιρούν τον παλαιστινιακό λαό: Αφ'ενός την διακυβέρνηση της Παλαιστινιακής Αρχής στην Δυτική Όχθη (που κατηγορείται για ενδοτικότητα έναντι του Ισραήλ και για ενθάρρυνση φαινομένων διαφθοράς), αφ' ετέρου τις οργανώσεις Χαμάς και Ισλαμική Τζιχάντ στη Γάζα (που κατηγορούνται ότι εκμεταλλεύονται τα γνήσια παλαιστινιακά πατριωτικά και θρησκευτικά αισθήματα, διαχειρίζοντάς τα ως άλλοθι προκειμένου να διατηρήσουν την εξουσία τους, καταδικάζοντας παράλληλα τον τοπικό πληθυσμό στην ένδεια). Το ερώτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι ποια θα είναι εκείνη η νέα παλαιστινιακή πολιτική φωνή, που θα φανεί πρόθυμη να εκφράσει την άνω – δυσάρεστη μεν, αλλά συνάμα τολμηρή – θεώρηση, κατά τρόπο ικανό να επηρεάσει την παλαιστινιακή κοινή γνώμη τόσο στην Δυτική Όχθη, όσο και στη Γάζα, προκειμένου οι σημερινές πολιτικές δυνάμεις σταδιακά να περιθωριοποιηθούν – και μετέπειτα να παραδώσουν τη σκυτάλη σε πολιτικές προσωπικότητες, που θα κληθούν να διαπραγματευθούν με το Ισραήλ επί τη βάση των προνοιών του αμερικανικού σχεδίου. Εάν τελικώς αυτή είναι η πρόθεση της διακυβέρνησης Τραμπ, τότε το προτεινόμενο σχέδιο επιδιώκει

πολλά περισσότερα από όσα πολλά παρατίθενται στις 181 σελίδες του.

4. Τέλος, η πρόθεση του αμερικανικού σχεδίου να ενισχυθεί οικονομικά η Λωρίδα της Γάζας έναντι της Δυτικής Όχθης, ενέχει και μία πρόσθετη σημαντική πτυχή: Σε περίπτωση κατά την οποία η Γάζα ενδυναμωθεί οικονομικά και επιχειρηματικά δια της κατασκευής νέων υποδομών, μοιραία θα αποτελέσει πόλο έλξης για όσους παλαιστινίους πολίτες διαβιούν στην Δυτική Όχθη. Υπ' αυτήν την έννοια, το αμερικανικό σχέδιο επιδιώκει μακροπρόθεσμα να ενθαρρύνει την εθελούσια μετακίνηση του παλαιστινιακού πληθυσμού από την Δυτική Όχθη προς την Λωρίδα της Γάζας και τους δύο θύλακες (που προορίζονται να εξυπηρετήσουν κατ' αρχήν την οικονομία της Λωρίδας της Γάζας), προκειμένου να ανεύρουν απασχόληση, να αυξήσουν το εισόδημά τους και να βελτιώσουν την συνθήκες διαβίωσής τους.³³ Με αυτόν τον τρόπο, εξυπηρετούνται ποικιλοτρόπως ποικίλα ισραηλινά αιτήματα διασφάλισης κρατικής κυριαρχίας, δια της σταδιακής μείωσης του παλαιστινιακού πληθυσμού της Δυτικής Όχθης.

Οι προκλήσεις που θέτει το αμερικανικό σχέδιο ενώπιον της ισραηλινής πλευράς

Η εκ μέρους του σχεδίου υπαγωγή στο Ισραήλ ολόκληρης της Ιερουσαλήμ , υπό το σημερινό ενιαίο διοικητικό καθεστώς της, πράγματι ικανοποίησε την συντριπτική πλειοψηφία της εβραϊκής ισραηλινής κοινής γνώμης – γεγονός που φάνηκε τόσο από τις ανακοινώσεις των περισσότερων πολιτικών κομμάτων, όσο και από τα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων. Ήταν άλλωστε η πρώτη φορά στην μακρόχρονη διαδρομή της αραβοϊσραηλινής διένεξης που η αμερικανική διπλωματία αποδέχθηκε την υφιστάμενη κατάσταση που άρχισε να θεσπίζεται από την ισραηλινή έννομη τάξη την 28.6.1967, όταν διευρύνθηκαν τα εδαφικά όρια του Δήμου της Ιερουσαλήμ και έκτοτε το Ισραήλ φροντίζει να τονίζει αυτό το γεγονός προς πάσα δυνατή κατεύθυνση. Το γεγονός αυτό αναμφίβολα πρόκειται να σηματοδοτήσει την υστεροφημία τόσο του Ντόναλντ Τραμπ ως Προέδρου των ΗΠΑ, όσο και του Βενιαμίν Νετανιάχου, επί των ημερών των οποίων συνέβη αυτή η εξέλιξη, που κατά τις προηγούμενες δεκαετίες δεν αποτελούσε αυτονόητη επιλογή εκ μέρους του Στέιτ Ντηπάρτμεντ. Παρ' όλα αυτά, το γεγονός αυτό, όσο σημαντικό και εάν είναι για την ισραηλινή πλευρά, οπωσδήποτε δεν επιλύει

³³ Υπό τη συγκεκριμένη οπτική, δεν θα ήταν άσκοπο να αξιολογηθούν εκ νέου δημοσιογραφικές πληροφορίες, σύμφωνα με τις οποίες η Αίγυπτος φερόταν να γίνεται αποδέκτης προτάσεων, βάσει των οποίων, στο πλαίσιο εκπόνησης του τελικού κειμένου του αμερικανικού σχεδίου, θα προβλεπόταν η παραχώρηση έκτασης της Χερσονήσου του Σινά, όμορης με την Λωρίδα της Γάζας, προκειμένου η δεύτερη να επεκταθεί διοικητικά επί τω τέλει επέκτασης της κυριαρχίας του μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους. Οι πληροφορίες αυτές διέρρευαν στα διεθνή ΜΜΕ τον Απρίλιο του 2019, οπότε και διαφεύσθηκαν από τον Τζέησον Γκρίνμπλατ, τότε ειδικό απεσταλμένο του Προέδρου Τραμπ για το σχέδιο επίλυσης της διένεξης Ισραήλ-Παλαιστινίων. Πρβλ. Reuters, «*US Mideast Plan will not include land transfer from Egypt's Sinai: envoy*», 19.4.2019 (<https://reut.rs/2A7xOqy>)

την διένεξη με τους Παλαιστίνιους. Αντιθέτως, παρεπόμενες πτυχές του σχεδίου, εκτιμάται ότι θα τονίσουν πρόσθετα ζητήματα τριβής μεταξύ των μερών – και μάλλον περισσότερα από όσα πιθανώς αναιρούνται.

Ειδικότερα, ως προς το καθεστώς που θα διέπει την υπηκοότητα, την ιθαγένεια και τη συνέχιση της διαβίωσης του αραβικού πληθυσμού της Ιερουσαλήμ, το αμερικανικό σχέδιο (εφόσον τελικά ισχύσει σε μία τελική λύση) αποφεύγει να ορίσει κατευθυντήριες γραμμές στα νομοθετικά όργανα του Ισραήλ και του μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους. Το σχέδιο δίνει την δυνατότητα στους Άραβες κατοίκους της πόλης να επιλέξουν την πρόσκτηση είτε της ισραηλινής είτε της παλαιστινιακής υπηκοότητας, είτε να διατηρήσουν το ισχύον καθεστώς του απόλιδος, σύμφωνα με το οποίο, από την κατάληψη του ανατολικού τομέα και εντεύθεν, οι τοπικές ισραηλινές Αρχές χορηγούν άδειες παραμονής με επ' αόριστον χρονική ισχύ. Έτσι, ενώ το σχέδιο αναφέρεται αναλυτικά ως προς την ποικιλία των επιλογών πρόσκτησης υπηκοότητας ή μη, αποφεύγει να θίξει με ποιον τρόπο προτείνεται να ρυθμισθούν ειδικότερα ζητήματα που άπτονται της προσωπικής κατάστασης των Αράβων κατοίκων της πόλης, και δη επί ειδικών περιπτώσεων, που θα μπορούσαν ενδεικτικά να απαριθμηθούν ως ακολούθως: Μικτοί γάμοι μεταξύ κατοίκου της Ιερουσαλήμ με πολίτη του παλαιστινιακού κράτους που είτε διαβίω στην παλαιστινιακή επικράτεια είτε όχι. Προϋποθέσεις οικογενειακής συνένωσης. Κληρονομική διαδοχή σε συνάρτηση με εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων εντός της κτηματικής περιφέρειας της Ιερουσαλήμ. Θέσπιση τυχόν περιορισμών ως προς το δικαίωμα μεταβιβάσεως κυριότητας ή άλλων εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων εντός της κτηματικής περιφέρειας της Ιερουσαλήμ, ή και πέραν αυτής (εντός του παλαιστινιακού εδάφους) εκ μέρους Άραβα κατοίκου της Ιερουσαλήμ με ισραηλινή/παλαιστινιακή υπηκοότητα ή στερουμένου υπηκοότητας. Δυνατότητα ή απαγόρευση πρόσκτησης υπηκοότητας τρίτου κράτους εκ μέρους απόλιδος Άραβα μονίμου κατοίκου της Ιερουσαλήμ – και ποιες θα είναι οι έννομες συνέπειες ως προς την προσωπική κατάσταση, την δική του και των συγγενών του. Δικαίωμα του ενηλίκου τέκνου παλαιστίνιου πολίτη κατοίκου Ιερουσαλήμ να πολιτογραφηθεί ισραηλινός πολίτης ή να επιλέξει το καθεστώς του απόλιδος κ.ο.κ. Ενόσω λοιπόν, παραμένουν αδιευκρίνιστες οι ως άνω σημαντικές πτυχές της προτεινόμενης λύσης, δεν είναι απόλυτα σαφές εάν τελικά τα πρόσθετα προβλήματα, που δημιουργεί μακροπρόθεσμα το αμερικανικό σχέδιο, θα είναι περισσότερα από όσα φέρεται να επιλύει.

Αναμφίβολα, το αμερικανικό σχέδιο μεταβάλλει ουσιαστικά τον τρόπο εφαρμογής της γενικώς παραδεδεγμένης αρχής, που θα πρέπει να διέπει την τελική επίλυση της διένεξης και η οποία συνοψίζεται με τη φράση «*Δύο Έθνη-Δύο Κράτη*». Η αρχή αυτή αποτελεί την θεωρητική βάση επίλυσης όλων των ειρηνευτικών σχεδίων που έχουν προταθεί μέχρι σήμερα, αρχής γενομένης από το Σχέδιο Διαχωρισμού του 1947.

Από τη μία πλευρά λοιπόν, το κείμενο του αμερικανικού σχεδίου θέτει ως στόχο την δημιουργία των προϋποθέσεων ύπαρξης δύο αμιγώς 'εθνικών κρατών' δια της όσο το δυνατόν μεγαλύτερης διασφάλισης της εθνικής και θρησκευτικής ομοιογένειας του πληθυσμού καθενός από αυτά. Από την άλλη, σε καθαρά πρακτικό επίπεδο, τα προτεινόμενα σύνορα Ισραήλ-Παλαιστινιακού Κράτους στην Δυτική Όχθη ταυτίζονται με ένα διευρυμένο σύστημα οδικών αξόνων, που στην ουσία δαιωνίζουν το υφιστάμενο καθεστώς «όμορης διαβίωσης», που δεν κατάφερε μέχρι σήμερα να αποτρέψει αιματηρές εθνοτικές συγκρούσεις.

Προκειμένου να καταστεί κατανοητή από καθαρά πρακτική άποψη η πραγματικότητα που προτείνει το αμερικανικό σχέδιο μετά την προσάρτηση των εβραϊκών οικισμών στην Δυτική Όχθη, αρκεί να επισημανθεί ότι οικισμοί που αναφέρονται ενδεικτικά στους χάρτες του σχεδίου,³⁴ λόγω του μικρού τους πληθυσμού, δεν θα είναι σε θέση να καλύψουν βασικές βιοτικές ανάγκες των κατοίκων τους (λ.χ. επαγγελματική απασχόληση, εκπαίδευση κ.ο.κ.). Η εμπειρία δεκαετιών αποδεικνύει ότι, ως επί το πλείστον, οι κάτοικοι των οικισμών αυτών μεταβαίνουν οδικώς και σε καθημερινή βάση είτε στην Ιερουσαλήμ, είτε σε άλλα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, κυρίως για να εργαστούν. Σε περίπτωση προσάρτησης των εβραϊκών θυλάκων, όπως προβλέπει το σχέδιο, οι ισραηλινές δυνάμεις ασφαλείας θα είναι υποχρεωμένες να εγγυώνται την ασφάλεια των ισραηλινών πολιτών που κατοικούν στην Δυτική Όχθη όλο το 24ωρο, όχι μόνο κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στους θύλακες, αλλά και κατά την καθημερινή τους μετακίνηση από και προς αυτούς. Αυτήν την ευθύνη ήδη αναλαμβάνει ο ισραηλινός στρατός από το έτος της συστάσεώς τους μέχρι σήμερα. Δια της εφαρμογής του αμερικανικού σχεδίου, παγιώνεται ουσιαστικά η υφιστάμενη καθημερινότητα, χωρίς να επιτυγχάνεται ο στόχος που προάγει η αρχή «*Δύο Έθνη-Δύο Κράτη*», όπως είχε αρχικά εκληφθεί. Μάλιστα, κατά τις περιόδους εθνοτικών εντάσεων, το αμερικανικό σχέδιο δημιουργεί τις προϋποθέσεις να ισχύσει μία πραγματικότητα, που τείνει να θυμίζει έντονα την έκρυθμη κατάσταση στη Λωρίδα της Γάζας, όταν υφίσταντο ακόμα εβραϊκοί

³⁴ Βάσει του χάρτη που επισυνάπτεται στο αμερικανικό σχέδιο (βλ. Παράρτημα 2), αναφέρονται ενδεικτικά 15 εβραϊκοί οικισμοί της Δυτικής Όχθης, οι οποίοι προτείνεται να προσαρτηθούν στο ισραηλινό κράτος. Παρατίθενται οι ονομασίες των ως άνω οικισμών, το έτος σύστασής τους και ο πληθυσμός τους, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ισραηλινής Κεντρικής Στατιστικής Υπηρεσίας, που ανάγονται στο έτος 2018: α') Χερμές [Έτος σύστασης: 1984/Πληθυσμός: 228] β') Μεβό-Ντοτάν [1977/403] γ') Αλόν-Μορέ [1980/1.946] δ') Ιταμάρ [1984/1.238] ε') Μπράχα [1983/2.620] στ') Γιτσχάρ [1983/1.635] ζ') Ατέρετ [1981/913] η') Μα'αλέ-Αμώς [1981/535] θ') Ασφάρ (ή Μετσάντ) [1983/835] ι') Καρμέι-Τσουρ [1984/1.021] ια') Αντορά [1982/440] ιβ') Τέλεμ [1982/432] ιγ') Νεχογκότ [1982/356] ιδ') Μπετ-Χαγκάι [1984/635] και ιε') Οτνιέλ [1983/1.037]. Συνολικός πληθυσμός: 13.642 άτομα. (Επισημαίνεται ότι η τελευταία γενική απογραφή πραγματοποιήθηκε το 1995. Οι υπόλοιπες γενικές απογραφές έγιναν τα έτη 1948, 1961, 1972 και 1983. Τον Μάρτιο του 2019 η Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία ανακοίνωσε ότι προτίθεται να διεξάγει γενική απογραφή εντός του 2020, η οποία θα περιλαμβάνει και τον πληθυσμό των οικισμών στην Δυτική Όχθη. Η παρατεταμένη πολιτική κρίση καθυστέρησε τα σχετικά χρονοδιαγράμματα και ο ακριβής χρόνος διενέργειας της επικείμενης απογραφής δεν έχει ακόμα ανακοινωθεί. Βλ. Ανακοίνωση της Κεντρικής Στατιστικής Υπηρεσίας (Απρίλιος 2019): <https://bit.ly/2TBJE3a>).

εποικιστικοί θύλακες, η στρατιωτική φύλαξη των οποίων στοίχισε στο Ισραήλ πολύ ακριβά - έως τον Αύγουστο του 2005, οπότε και αποφασίσθηκε η ολοσχερής εκκένωση και κατεδάφισή τους.³⁵ Εάν αναλογιστεί κανείς ότι το Ισραήλ θεώρησε ανέφικτη την 24ωρη στρατιωτική φύλαξη τεσσάρων θυλάκων με πληθυσμό 7.000 κατοίκων στη Γάζα, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι θα είναι ακόμα δυσχερέστερη μία αντίστοιχη μόνιμη ισραηλινή στρατιωτική παρουσία στην Δυτική Όχθη που θα διαφυλάττει την ασφάλεια 15 εβραϊκών θυλάκων με ακριβώς τον διπλάσιο πληθυσμό. Επομένως, το εύηχο αξίωμα «Κανείς δεν ξεριζώνεται από το σπίτι του» υποκρύπτει απαισιόδοξες αναγνώσεις, τις οποίες θα ήταν χρήσιμο να μην αγνοήσει η ισραηλινή πολιτική ηγεσία, λαμβάνοντας υπ' όψιν το σχετικά πρόσφατο παρελθόν.

Τέλος, το αμερικανικό σχέδιο προβλέπει την παραχώρηση προς το παλαιστινιακό κράτος δύο θυλάκων σημαντικής έκτασης, που βρίσκονται σήμερα εντός της ισραηλινής επικράτειας, κατά μήκος της μεθορίου Ισραήλ-Αιγύπτου. Η ισραηλινή νομοθεσία υιοθέτησε πρόσφατα νόμο με ανώτερη τυπική ισχύ, ο οποίος προβλέπει την διεξαγωγή δημοψηφίσματος προκειμένου να εγκριθεί από το εκλογικό σώμα η παραχώρηση εδαφών που υπήχθησαν στην ισραηλινή επικράτεια δυνάμει των Συμφωνιών Κατάπαυσης του Πυρός του 1949 («Συμφωνίες της Ρόδου»), μετά την λήξη του Α' Αραβοϊσραηλινού Πολέμου του 1948-1949.³⁶ Με αφορμή την πρόσφατη κυβερνητική κρίση, που έθεσε την χώρα σε μία περίοδο ακυβερνησίας διάρκειας πέραν του ενός έτους, διαπιστώθηκε ξεκάθαρα πόσο δύσκολη είναι

³⁵ Το Ισραήλ είχε εφαρμόσει στη Λωρίδα της Γάζας ένα ευρύ εποικιστικό σχέδιο, βάσει του οποίου συστάθηκαν σταδιακά, κατά την περίοδο από το 1972 έως το 2005, συνολικά 20 εβραϊκοί οικισμοί, εκ των οποίων οι 15 εντάσσονταν στον ενιαίο θύλακα Γκους-Κατίφ στην νότια Λωρίδα της Γάζας, 3 οικισμοί ανήκαν στον Βόρειο Θύλακα και οι υπόλοιποι δύο οικισμοί αποτελούσαν μεμονωμένους θύλακες έκαστος, στην κεντρική Λωρίδα της Γάζας. Σε σύγκριση τις πρόνοιες του αμερικανικού σχεδίου, βάσει των οποίων το Ισραήλ θα χρειαστεί να επιτηρεί την ασφάλεια 15 θυλάκων στην Δυτική Όχθη με συνολικό πληθυσμό 13.642 κατοίκους (*επίσημα στοιχεία του 2018*), η αντίστοιχη κατάσταση που ίσχυε στη Γάζα έως το 2005, θεωρητικά θα έπρεπε να είναι περισσότερο διαχειρίσιμη, δεδομένου ότι τότε απαιτείτο η φύλαξη μόνο τεσσάρων θυλάκων, που το 2004 έφθανε συνολικά μόλις τα 7.000 άτομα. Συγκεκριμένα, δυνάμει του ισραηλινού εποικιστικού προγράμματος, στην Λωρίδα της Γάζας συστάθηκαν οι εξής τέσσερις θύλακες: 1) τον θύλακα Γκους-Κατίφ στην νότια Λωρίδα της Γάζας που περιλάμβανε τους οικισμούς α') Νεβέ-Ντκαλίμ [Έτος σύστασης: 1983/*Πληθυσμός: 2.636*], β') Νέτσερ-Χαζάνι [1983/*369*] γ') Πε'έτ-Σαντέ [1983/*115*] δ') Κατίφ [1978/*394*] ε') Ραφίαχ-Υάμ [1984/*122*] στ') Σαλέβ [1980/*11 οικογένειες-ελληνική στοιχεία*] ζ') Τελ Κατίφα [1992/*24 οικογένειες-ελληνική στοιχεία*] η') Μπντόλαχ [1979/*50*] θ') Μπνέι-Ατσμόν και Ατσμόνα [1979/*646*] ι') Γκντιντ [1982/*324*] ια') Γκαν Ορ [1983/*300*] ιβ') Γκανέι-Ταλ [1979/*75 οικογένειες-ελληνική στοιχεία*] ιγ') Κφαρ-Υάμ [1983/*4 οικογένειες-ελληνική στοιχεία*] ιδ') Μοράγκ [1979/*30 οικογένειες-ελληνική στοιχεία*] και ιε') Μεόζ χα-Υάμ [2005/*150*], 2) τον Βόρειο Θύλακα που περιλάμβανε τους οικισμούς α') Ελέι-Σινάι [1982/*389*] β') Ντουγκίτ [1990/*68*] γ') Νισανίτ [1984/*1.120*], 3) τον θύλακα Νετσαρίμ στην κεντρική Λωρίδα της Γάζας, που περιλάμβανε τον ομώνυμο οικισμό [1972/*521*] και 4) τον θύλακα Κφαρ-Νταρόμ στην κεντρική Λωρίδα της Γάζας, που περιλάμβανε τον ομώνυμο οικισμό [1970/*475*].

³⁶ Βλ. ανωτ. υποσημείωση 21 - Σχολιασμός του περιεχομένου του ανώτερης τυπικής ισχύος «Θεμελιώδους Νόμου περί Δημοψηφίσματος», που τέθηκε σε ισχύ με την δημοσίευσή του στις 19.3.2014 (<https://bit.ly/36n7Prt>)

η επίτευξη πολυκομματικών συμπράξεων. Σε περίπτωση που θα τεθεί ζήτημα παραχώρησης εδαφών προς το μελλοντικό παλαιστινιακό κράτος, εκτιμάται ότι θα είναι δυσχερής η εξασφάλιση αυξημένων κοινοβουλευτικών πλειοψηφιών – γεγονός που πιθανώς θα καταστήσει προβληματική την εφαρμογή του συγκεκριμένου όρου που προβλέπει το αμερικανικό σχέδιο.

IV. ΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΜΟΝΟΜΕΡΟΥΣ ΙΣΡΑΗΛΙΝΗΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΟΥ ΙΟΡΔΑΝΗ, ΤΩΝ ΒΟΡΕΙΩΝ ΑΚΤΩΝ ΤΗΣ ΝΕΚΡΑΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΒΡΑΪΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΟΧΘΗΣ – ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, το ενδεχόμενο να προσαρτηθεί η Κοιλάδα του Ιορδάνη από το Ισραήλ είχε προταθεί κατά το παρελθόν εκ μέρους της ισραηλινής διαπραγματευτικής ομάδας, κατά τη διάρκεια των συνομιλιών στο πλαίσιο της διαδικασίας του Όσλο. Με δεδομένη την άρνηση της παλαιστινιακής πλευράς, εξεταζόταν από το Ισραήλ η εξής εναλλακτική λύση: Να αρκεσθεί σε έναν στρατιωτικό άξονα κατά μήκος των συνόρων μεταξύ της Δυτικής Όχθης και της Ιορδανίας, κατά τα πρότυπα της ισραηλινής στρατιωτικής παρουσίας στην μεθόριο Γάζας-Αιγύπτου που στόχευε στην αποτροπή λαθραίας μεταφοράς οπλισμού από και προς το Σινά. Μάλιστα, δεδομένου ότι η ως άνω στρατιωτική παρουσία διατηρήθηκε και μετά την υπογραφή των Συμφωνιών του Όσλο (1993, 1995) έως και τον Αύγουστο του 2005 - οπότε και το Ισραήλ αποχώρησε μονομερώς από τη Λωρίδα της Γάζας - ενισχύονταν οι προσδοκίες της ισραηλινής πλευράς ότι αντίστοιχο καθεστώς συνοριακής επιτήρησης στην Κοιλάδα του Ιορδάνη θα όριζε η τελική συμφωνία με την ολοκλήρωση του Όδικού Χάρτη για την Ειρήνη, παρά τις παλαιστινιακές αντιρρήσεις και τις ιορδανικές επιφυλάξεις.

Ωστόσο, η στασιμότητα στην διαδικασία του Όσλο δεν προσέδιδε κάποια εγγύηση για την μορφή του τελικού καθεστώτος της συγκεκριμένης περιοχής. Από την άλλη όμως, παγιοποίησε την παρουσία του ισραηλινού στρατού, μιας και η Κοιλάδα του Ιορδάνη εντάσσεται στην «Ζώνη C», το καθεστώς της οποίας το επιτρέπει.

Στις 10 Σεπτεμβρίου 2019, επτά ημέρες πριν την διενέργεια των δεύτερων κατά σειρά βουλευτικών εκλογών, ο Βενιαμίν Νετανιάχου δήλωσε ότι εφόσον εκλεγεί και καταφέρει να σχηματίσει κυβέρνηση συνασπισμού, και με δεδομένες τις άριστες σχέσεις του με την διακυβέρνηση Τραμπ - η οποία έχει ήδη αναγνωρίσει την ισραηλινή κυριαρχία στα Υψώματα του Γκολάν - θα προβεί, αμέσως μετά την ανάληψη των πρωθυπουργικών του καθηκόντων, σε πλήρη συντονισμό με τις ΗΠΑ και προτού ανακοινωθεί το ειρηνευτικό σχέδιο, στην προσάρτηση της ευρύτερης περιοχής της Κοιλάδας του Ιορδάνη και των βορείων ακτών της Νεκράς Θάλασσας, που υπάγεται στην «Ζώνη C» και περιλαμβάνει 30 εβραϊκούς οικισμούς. Σύμφωνα με τον χάρτη που παρουσίασε ο Νετανιάχου στα δημοσιογραφικά μέσα εκείνο το βράδυ, για τις περιοχές που υπάγονται στην «Ζώνη A» και «Ζώνη B» που υπάγονται στην κυριαρχία της Παλαιστινιακής Αρχής (Ιεριχώ, Ούτζα, Ντούμα και άλλα τρία παλαιστινιακά χωριά) δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή στο καθεστώς τους και θα συνεχίσουν να αποτελούν παλαιστινιακά εδάφη και θα συνδέονται με την υπόλοιπη Δυτική Όχθη και την Ιορδανία μέσω των υφισταμένων οδικών αξόνων, που θα διασχίζουν τα προσαρτημένα εδάφη.³⁷

³⁷ Η από 10.9.2019 βιντεοσκοπημένη ανακοίνωση του Βενιαμίν Νετανιάχου προς τα ισραηλινά ΜΜΕ περί της προθέσεώς του, η κυβέρνηση συνασπισμού που θα σχηματίσει να

Ο Νετανιάχου δήλωσε επίσης, ότι η πολιτική που θα ακολουθήσει η κυβέρνηση που θα σχηματίσει, δεν θα υποχρεώσει κανέναν Εβραίο ή Παλαιστίνιο να εγκαταλείψει τις εστίες του – αξίωμα που, όπως αναλυτικά εξετάθη ανωτέρω,³⁸ συνάδει πλήρως με το ιδεολογικό πλαίσιο του σχεδίου που πρότεινε η διακυβέρνηση Τραμπ. Εν τέλει, οι εκλογές τις 17^{ης} Σεπτεμβρίου 2019 δεν οδήγησαν στον σχηματισμό νέας κυβέρνησης και το εκλογικό σώμα κλήθηκε για τρίτη συνεχή φορά στις κάλπες της 2^{ης} Μαρτίου 2020.

Το ενδεχόμενο της προσάρτησης της Κοιλάδας του Ιορδάνη, των βορείων ακτών της Νεκράς Θάλασσας και των εβραϊκών οικισμών της Δυτικής Όχθης ήρθε εκ νέου στο προσκήνιο, κατά τη διάρκεια της επίσημης ανακοίνωσης του αμερικανικού σχεδίου στον Λευκό Οίκο, στις 28 Ιανουαρίου 2020. Ο Βενιαμίν Νετανιάχου, λαμβάνοντας το λόγο μετά τον Αμερικανό Πρόεδρο, δήλωσε μεταξύ άλλων τα εξής: «[...] Πάρα πολλά σχέδια (σ.σ. επίλυσης της διένεξης) προσπάθησαν να πιέσουν το Ισραήλ να αποσυρθεί από περιοχές ζωτικής σημασίας, όπως είναι η Κοιλάδα του Ιορδάνη. Αλλά εσείς, κ. Πρόεδρε, εσείς αναγνωρίσατε ότι το Ισραήλ πρέπει να έχει κυριαρχία στην Κοιλάδα του Ιορδάνη, όπως και σε άλλες στρατηγικής σημασίας περιοχές της Ιουδαίας και της Σαμάρειας. Αντί να ολιγωρήσετε ως προς την ασφάλεια του Ισραήλ και απλά να κλείσετε τα μάτια σας, ελπίζοντας για το καλύτερο, αναγνωρίσατε ότι το Ισραήλ πρέπει να έχει κυριαρχία σε μέρη που θα καταστήσουν το Ισραήλ ικανό να αμυνθεί του εαυτού του με τις δικές του δυνάμεις. Για πολύ χρόνο, για πάρα πολύ χρόνο, καθαυτή η καρδιά της Γης του Ισραήλ, όπου οι Πατριάρχες μας προσεύχονταν, όπου οι Προφήτες μας διεκήρυσσαν, και την οποίαν οι Βασιλιάδες μας διακυβερνούσαν, κατά τρόπο εξωφρενικό αποκαλείτο 'Κατεχόμενη Γη'. Ε λοιπόν, σήμερα, κ. Πρόεδρε, καταδεικνύετε αυτό το μεγάλο ψέμα. Αναγνωρίζετε την κυριαρχία του Ισραήλ εφ' όλων των εβραϊκών κοινοτήτων στην Ιουδαία και στη Σαμάρεια, μεγάλων και μικρών».³⁹

Η σιωπή του Προέδρου των ΗΠΑ εξελήφθη από την ισραηλινή πολιτική ηγεσία και την κοινή γνώμη της χώρας, ως αποδοχή των λεγομένων του Βενιαμίν Νετανιάχου, με αποτέλεσμα, την επομένη της ανακοίνωσης του αμερικανικού σχεδίου να συνεχιστεί ο δημόσιος πολιτικός διάλογος στο Ισραήλ, λαμβάνοντας ως δεδομένο ότι οι ΗΠΑ πράγματι θα στήριζαν μία μονομερή ισραηλινή κίνηση εφαρμογής του αμερικανικού σχεδίου, προτού καν αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις με τους Παλαιστίνιους επ' αυτού. Από την δική του πλευρά, ο τότε αρχηγός της αντιπολίτευσης, Μπένι Γκαντς, και νυν κυβερνητικός εταίρος του Νετανιάχου στην νέα κυβέρνηση συνασπισμού, μία εβδομάδα πριν την ανακοίνωση του αμερικανικού σχεδίου δήλωνε στα τοπικά μέσα ότι συμφωνεί κατ' αρχήν με το ενδεχόμενο προσάρτησης της

προσαρτήσει την ευρύτερη περιοχή της Κοιλάδας του Ιορδάνη και των βορείων ακτών της Νεκράς Θάλασσας: <https://bit.ly/2TBOz4e>

³⁸ Βλ. ανωτ. 2.1.

³⁹ Πρβλ. κείμενο απομαγνητοφώνησης της από 28.1.2020 τελετής της επίσημης ανακοίνωσης του αμερικανικού σχεδίου, όπως αυτό αναρτήθηκε στον επίσημο ιστότοπο του Λευκού Οίκου (<https://bit.ly/3ghe5Wj>)

Κοιλάδας του Ιορδάνη, τονίζοντας όμως ότι μία τέτοια κίνηση θα πρέπει να πραγματοποιηθεί «σε συντονισμό με την Διεθνή Κοινότητα».⁴⁰ Ωστόσο, μετά την διενέργεια των εκλογών της 2^{ης} Μαρτίου 2020, που οδήγησε τελικά τους Νετανιάχου και Γκαντς στην υπογραφή της συμφωνίας σχηματισμού κυβέρνησης συνασπισμού με εκ περιτροπής πρωθυπουργία, διέρρεαν δημοσιογραφικές πληροφορίες στα τοπικά ΜΜΕ, φέροντας τους δύο πολιτικούς εταίρους να συμφωνούν ότι η προσάρτηση της Κοιλάδας του Ιορδάνη - και πιθανότατα των βορείων ακτών της Νεκράς Θάλασσας και των εβραϊκών οικισμών στην Δυτική Όχθη - επίκειται άμεσα. Είχε μάλιστα δοθεί η εντύπωση στην ισραηλινή κοινή γνώμη, ότι αυτό το βήμα επρόκειτο να συμβεί την 1^η Ιουλίου 2020. Εκτιμάται ότι μέσω των συγκεκριμένων δημοσιογραφικών διαρροών, η ισραηλινή πλευρά επεδίωκε να δοκιμάσει τα όρια της αμερικανικής διπλωματίας - η οποία, μέσω κύκλων του Στέιτ Ντηπάρτμεντ, συνιστούσε στο Ισραήλ αυτοσυγκράτηση.

Οι αληθινές προθέσεις των ΗΠΑ άρχισαν να διαφαίνονται μόλις μία εβδομάδα πριν την ορκωμοσία της νέας ισραηλινής κυβέρνησης, την πρώτη εβδομάδα του Μαΐου 2020. Αρχικά, ο Πρόεδρος των ΗΠΑ στο Ισραήλ, Ντέιβιντ Φρίντμαν, σε συνέντευξή του που δημοσιεύθηκε την Παρασκευή 8.5.2020 στην φιλική προς τον Νετανιάχου εφημερίδα *Israel Hayom*, επιβεβαίωσε ότι εναπόκειται αποκλειστικά στο Ισραήλ να επιλέξει τον κατάλληλο χρόνο και τρόπο μονομερούς εφαρμογής συγκεκριμένων όρων του σχεδίου, στους οποίους θα μπορούσε να περιληφθεί και η μονομερής προσάρτηση εδαφών της Δυτικής Όχθης. Από την άλλη πλευρά όμως, πρόσθεσε ότι προηγείται η ολοκλήρωση της χαρτογράφησης των υπό προσάρτηση εκτάσεων - έργο το οποίο αποτελεί το αντικείμενο μικτής αμερικανικής-ισραηλινής ομάδας εργασίας, που έχει συσταθεί ειδικά για αυτόν το σκοπό. Επειδή όμως, η ολοκλήρωση αυτού του έργου έχει καθυστερήσει σημαντικά λόγω των ειδικών συνθηκών που επικράτησαν εξ αιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού, ο Πρόεδρος των ΗΠΑ επεσήμανε ότι δεν είναι ακόμα ώριμες οι συνθήκες για το Ισραήλ να προβεί σε καμία μονομερή ενέργεια, τουλάχιστον προς το παρόν.⁴¹

Την προηγούμενη ημέρα της δημοσίευσης της συνέντευξης Φρίντμαν, ανακοινώθηκε ότι στις 13 Μαΐου 2020 θα μετέβαινε στο Ισραήλ ο Αμερικανός Υπουργός Εξωτερικών, Μάικ Πομπέο - ημέρα κατά την οποία είχε αρχικά προγραμματισθεί η ορκωμοσία της κυβέρνησης Νετανιάχου-Γκαντς. Όπως επισήμως ανακοινώθηκε, η επίσκεψη Πομπέο στο Ισραήλ αποτέλεσε την

⁴⁰ Jacob Magid, «Gantz vows to annex Jordan Valley in coordination with the international community», *Times of Israel*, 21.1.2020 (<https://bit.ly/3eo6nId>)

⁴¹ Ariel Kahana, «David Friedman: Lo hegioni she-Israel tevater al Khevron u-Bet-El, kefi she Artzot Ha'Brit lo tevater al Pesel ha'Kherut» [«Ντέιβιντ Φρίντμαν: Δεν είναι λογικό το Ισραήλ να απαρνηθεί την Χεβρώνα και το Μπετ-Ελ, όπως ακριβώς οι ΗΠΑ δεν θα απαρνηθούν ποτέ το Άγαλμα της Ελευθερίας»], *Israel Hayom*, 7.5.2020 (<https://bit.ly/3c7Xp0c>). Το πλήρες κείμενο της συνέντευξης του Πρέσβη των ΗΠΑ στο Ισραήλ, Ντέιβιντ Φρίντμαν, που παραχώρησε στον δημοσιογράφο Αριέλ Καχάνα και δημοσιεύθηκε σε ειδικό ένθετο της έντυπης έκδοσης της εφημερίδας *Israel Hayom*, την Παρασκευή, 8.5.2020.

αιτία να μετατεθεί για λίγες ημέρες αργότερα η ημερομηνία ορκωμοσίας της κυβέρνησης (αρχικά για τις 14.5.2020 και μετέπειτα για τις 17.5.2020). Πέραν αυτού όμως, όπως προκύπτει με σαφήνεια από την ακολουθία των γεγονότων, ενόψει της επίσκεψης Πομπέο και αμέσως μετά την αναχώρησή του από το Ισραήλ, τα τοπικά ΜΜΕ απομάκρυναν ολοένα και περισσότερο το ενδεχόμενο προσάρτησης της Κοιλάδας του Ιορδάνη την 1^η Ιουλίου, όπως λίγες εβδομάδες νωρίτερα είχε αφεθεί να διαρρεύσει. Σε σύντομη τηλεφωνική συνέντευξη που παραχώρησε στην ισραηλινή κρατική τηλεόραση στις 13.5.2020, ο Αμερικανός Υπουργός Εξωτερικών απέφυγε να δώσει ένα ξεκάθαρο 'πράσινο φως' στο Ισραήλ να προσαρτήσει μονομερώς εδάφη της Δυτικής Όχθης κατ' εφαρμογή του προτεινόμενου αμερικανικού σχεδίου επίλυσης της διένεξης Ισραήλ-Παλαιστινίων.⁴² Ωστόσο, δύο μέρες μετά την επίσκεψη Πομπέο στο Ισραήλ, η εκπρόσωπος Τύπου του Στέιτ Ντηπάρτμεντ, Μόργκαν Ορτάγκους, ήταν περισσότερο ξεκάθαρη. Απευθυνόμενη σε ισραηλινούς δημοσιογράφους τόνισε ότι κατά την επίσκεψή του στο Ισραήλ «Ο κ. Πομπέο είπε ότι στο Ισραήλ εναπόκειται εάν θα προχωρήσει στην προσάρτηση. Σκοπός της επίσκεψης του κ. Πομπέο δεν ήταν η προσάρτηση καθαυτή. Θεωρούμε ότι το ζήτημα θα πρέπει να τεθεί στο πλαίσιο της ειρηνευτικής διαδικασίας, στο πλαίσιο του Οράματος για την Ειρήνη του Προέδρου Τραμπ. Επομένως, το ζήτημα της προσάρτησης θα πρέπει να ενταχθεί στις συνομιλίες ανάμεσα στους Ισραηλινούς και τους Παλαιστινίους».⁴³

⁴² Συγκεκριμένα, η τηλεφωνική συνέντευξη είχε επί λέξει ως εξής: [Μάικ Πομπέο: «Η ισραηλινή κυβέρνηση είναι εκείνη που θα αποφασίσει σχετικά με την προσάρτηση, εάν θα την εφαρμόσει, με ποιον τρόπο και πότε. Ελπίζω ότι οι Παλαιστίνιοι, η παλαιστινιακή ηγεσία θα αντιληφθεί και εκείνη ότι το Όραμά μας για Ειρήνη είναι το καλύτερο και για τους δικούς της πολίτες, τους παλαιστίνιους πολίτες. Θέλουμε ένα καλύτερο μέλλον και για τους Ισραηλινούς και για τους Παλαιστίνιους»] Δημοσιογράφος: «Πρόκειται η αμερικανική κυβέρνηση να υποστηρίξει την προσάρτηση εδαφών της Δυτικής Όχθης, ακόμα και εάν άλλες πρόνοιες του σχεδίου δεν εφαρμοστούν;» Μάικ Πομπέο: «Παρουσιάσαμε το Όραμά μας για Ειρήνη πριν από μερικούς μήνες. Τόσο ο Πρωθυπουργός Νετανιάχου, όσο και ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου Γκαντς αποδέχθηκαν το σχέδιο και συμφώνησαν να διαπραγματευτούν με τους Παλαιστίνιους επί τη βάση αυτού του σχεδίου. Συνεχίζουν να πιστεύουν ότι αυτό το Όραμα είναι ισορροπημένο και ρεαλιστικό, και ότι μπορεί να αποτελέσει την βάση για τη συνέχεια. Με εκπλήσσει το γεγονός ότι στο Ισραήλ εκφράζονται πολλές διαφορετικές θεωρήσεις σχετικά με την προσάρτηση και με ποιον τρόπο θα προωθηθεί». Δημοσιογράφος: «Σίγουρα». Μάικ Πομπέο: «Το ότι κάποιοι στρατηγοί έχουν μία πολύ συγκεκριμένη άποψη για το πώς τι θα πρέπει να γίνει, δεν με εκπλήσσει. Το ίδιο συμβαίνει και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αυτό είναι το πλεονέκτημα σε μία δημοκρατία, ότι δηλαδή υπάρχει πολυφωνία. Εδώ εξελέγη μία κυβέρνηση εθνικής ενότητας και είμαι πεπεισμένος ότι αυτή η κυβέρνηση εθνικής ενότητας θα λάβει καλές αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής της προσάρτησης, και πέραν τούτου, για το πώς θα μπορέσουμε να προχωρήσουμε ώστε να φτάσουμε στο σημείο, από το οποίο θα μπορέσουμε να επιλύσουμε άπαξ δια παντός την μακρά διένεξη που διαρκεί μεταξύ του Ισραήλ και τον παλαιστινιακού λαού»]. Πρβλ. Τηλεοπτικό ρεπορτάζ που μεταδόθηκε στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων του κρατικού ισραηλινού δικτύου ΚΑΝ, στις 13.5.2020: <https://bit.ly/2A65HYX>

⁴³ Raphael Ahren, «State Department: Annexation should be part of Israeli-Palestinian peace talks», *Times of Israel*, 15.5.2020 (<https://bit.ly/2AYSbXv>)

Αναμφίβολα, η ισραηλινή πολιτική ηγεσία δεν είναι σε θέση να αγνοήσει τις αμερικανικές υποδείξεις. Αυτό αποδεικνύεται ξεκάθαρα από το τελικό κείμενο της συμφωνίας που υπέγραψαν οι Νετανιάχου και Γκαντς, βάσει της οποίας καθορίζονται οι όροι της κυβερνητικής συγκατοίκησης. Το περιεχόμενο των άρθρων 28 και 29 της ως άνω συμφωνίας, που σχετίζεται με το ενδεχόμενο μονομερούς προσάρτησης της Κοιλιάδας του Ιορδάνη και άλλων εδαφών της Δυτικής Όχθης, ουσιαστικά διαβεβαιώνει τις ΗΠΑ ότι το Ισραήλ δεν προτίθεται να προβεί σε καμία πρωτοβουλία που δεν θα εναρμονίζεται απόλυτα τόσο με το γράμμα, όσο και με το πνεύμα του αμερικανικού σχεδίου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο ευαίσθητο ζήτημα της πιθανότητας μονομερούς προσάρτησης εδαφών της Δυτικής Όχθης – ζήτημα το οποίο δεν αφορά μόνο στο καθεστώς κυριαρχίας της Κοιλιάδας του Ιορδάνη και των βορείων ακτών της Νεκράς Θάλασσας, αλλά και των μεμονωμένων εβραϊκών οικισμών που βρίσκονται διάσπαρτοι στην Δυτική Όχθη. Το κείμενο των δύο συγκεκριμένων άρθρων – των μοναδικών που αναφέρονται στον τρόπο και κυρίως στον χρόνο εφαρμογής τυχόν μονομερών αποφάσεων της ισραηλινής πλευράς που θα ληφθούν με βάση το αμερικανικό σχέδιο, έχει επί λέξει ως εξής:⁴⁴

«Άρθρο 28, παράγραφος 2: Σε ό,τι αφορά στην διακήρυξη του Προέδρου Τραμπ, ο Πρωθυπουργός και ο Εκ Περιτροπής Αναπληρωτής Πρωθυπουργός,⁴⁵ θα προβούν από κοινού στις ενδεδειγμένες ενέργειες και σε πλήρη συμφωνία με τις Ηνωμένες Πολιτείες, και δη επί του ζητήματος των προτεινομένων χαρτών θα διαβουλεύονται με τους Αμερικανούς και με την Διεθνή Κοινότητα επί του συγκεκριμένου ζητήματος, εκδηλώνοντας διάθεση συνεργασίας, επί τω τέλει διασφάλισης των αμυντικών και στρατηγικών συμφερόντων του Κράτους του Ισραήλ σε συνάρτηση με την ανάγκη διαφύλαξης της περιφερειακής ισορροπίας, της διατήρησης των (σ.σ. ισχυουσών) Συνθηκών Ειρήνης, και της εκδήλωσης των καλών τους προθέσεων προς σύναψη μελλοντικών Συμφωνιών Ειρήνης».

«Άρθρο 29: Πέραν των διαλαμβανομένων στα ανωτέρω άρθρα υπ' αρ. 3, 20, 21 και 28,⁴⁶ και αφού πραγματοποιηθεί σχετική σύσκεψη μεταξύ του Πρωθυπουργού και του Εκ Περιτροπής Αναπληρωτή

⁴⁴ Πρβλ. το πλήρες κείμενο της από 20.4.2020 συμφωνίας κυβερνητικής συνεργασίας, υπογεγραμμένη υπό των Βενιαμίν Νετανιάχου και Μπένι Γκαντς, ηγετών των κομμάτων Λικούντ και «Γαλανόλευκο» αντίστοιχα: <https://bit.ly/3e8A3sn>. Πηγή: Επίσημος ιστότοπος του ισραηλινού κοινοβουλίου (Κνέσετ).

⁴⁵ Σύμφωνα με την ισχύουσα συμφωνία σχηματισμού κυβέρνησης συνεργασίας, κατά το πρώτο 18μηνο της κυβερνητικής θητείας Πρωθυπουργός θα είναι ο Βενιαμίν Νετανιάχου και Εκ Περιτροπής Αναπληρωτής Πρωθυπουργός θα είναι ο Μπένι Γκαντς. Στο δεύτερο 18μηνο της κυβερνητικής θητείας, τα κυβερνητικά τους καθήκοντα θα εναλλαχθούν.

⁴⁶ Τα άρθρα 3, 20, 21 και 28 της συμφωνίας που σύναψαν οι Νετανιάχου και Γκαντς για τον σχηματισμό κυβέρνησης συνεργασίας καθορίζουν την διαδικασία λήψεως κυβερνητικών αποφάσεων αναφορικά στην αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού και των ειδικών περιστάσεων που σχετίζονται με την τρέχουσα δικονομική διαδικασία, στην οποίαν εμπλέκεται ο νυν Πρωθυπουργός, και ειδικότερα στην θεσμική διαφύλαξη της ανεξαρτησίας και αμεροληψίας της δικαστικής εξουσίας.

Πρωθυπουργού σύμφωνα με τις ως άνω βασικές αρχές, που διέπουν την παρούσα συμφωνία, ο Πρωθυπουργός, από την 1^η Ιουλίου 2020 και εντεύθεν, δύναται να καταθέσει προς διαβούλευση ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου Περιορισμένης Σύνθεσης⁴⁷ ή/και ενώπιον του Κοινοβουλίου, το κείμενο της συμφωνίας που θα έχει επιτευχθεί με τις Ηνωμένες Πολιτείες, περί του ζητήματος επιβολής κρατικής κυριαρχίας.⁴⁸

Σε περίπτωση κατά την οποίαν ο Πρωθυπουργός θελήσει να καταθέσει την πρότασή του ενώπιον της Κνέσετ, δύναται να το πράξει και δια εξουσιοδοτημένου προς αυτό βουλευτού, ο οποίος θα ανήκει στην κοινοβουλευτική ομάδα του Λικούντ και θα έχει δεσμευθεί, ότι το κείμενο που θα καταθέσει στο Κοινοβούλιο κατά την διαδικασία του κατεπείγοντος και ενόψει της πρώτης του ανάγνωσης, θα είναι απολύτως ταυτόσημο με το κείμενο που θα έχει ήδη καταθέσει ο Πρωθυπουργός ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου Περιορισμένης Σύνθεσης και της Κυβέρνησης. Μετά την περαίωση της πρώτης ανάγνωσης⁴⁹ του νομοσχεδίου κατά τη διαδικασία του κατεπείγοντος, και νοουμένου ότι πρόκειται περί κυβερνητικής πρότασης ψήφισης, με την ολοκλήρωση της διαδικασίας της πρώτης ανάγνωσης το νομοσχέδιο θα τεθεί προς ψήφιση (σ.σ. στο Κοινοβούλιο) εντός σύντομου χρονικού διαστήματος και κατά τον ταχύτερο δυνατό τρόπο, προκειμένου να μην σημειωθεί καθυστέρηση υπό του Προέδρου της Επιτροπής του Κοινοβουλίου, ενόψει της επ' αυτού διαβούλευσης ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών και Άμυνας».

⁴⁷ Στο Υπουργικό Συμβούλιο Περιορισμένης Σύνθεσης προεδρεύει ο Πρωθυπουργός, ο Υπουργός Αμύνης και ο Υπουργός Εξωτερικών, ως επίσης και όσοι άλλοι επιλεγούν από τον Πρωθυπουργό, ανεξαρτήτως χαρτοφυλακίου. Αντίστοιχος ελληνικός θεσμός είναι το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ) που συστήθηκε το 1981, με προεδρεύοντα τον Πρωθυπουργό και μέλη τους Υπουργούς Εθνικής Αμύνης, Εξωτερικών, Προστασίας του Πολίτη (Δημοσίας Τάξεως), Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και τον Αρχηγό ΓΕΕΘΑ.

⁴⁸ Προφανώς η γενική αυτή διατύπωση υιοθετήθηκε σκοπίμως, η οποία θα συγκεκριμενοποιηθεί κατόπιν σχετικής συμφωνίας μεταξύ του Ισραήλ και των Ηνωμένων Πολιτειών.

⁴⁹ Κατά τις διατάξεις του «Θεμελιώδους Νόμου : Η Κνέσετ» (σ.σ. στην Ελλάδα και στην Κύπρο ο ως άνω ισραηλινός νόμος ανώτερης τυπικής ισχύος αντιστοιχεί στον Κανονισμό της Βουλής και στον Κανονισμό της Βουλής των Αντιπροσώπων αντίστοιχα), η διαδικασία ψήφισης ενός νομοσχεδίου διακρίνεται σε τρία στάδια: 1) Στην «Πρώτη Ανάγνωση» του νομοσχεδίου, κατά την οποία ο καθ' ύλην αρμόδιος Υπουργός εισηγείται το προτεινόμενο νομοσχέδιο επί της αρχής και το Κοινοβούλιο αποφαινεται εάν θα εισαχθεί στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή προς προπαρασκευή των επί μέρους διατάξεών του. 2) Στην «Δεύτερη Ανάγνωση», κατά την οποία ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής εισάγει στην Ολομέλεια του Κοινοβουλίου το τελικό κείμενο του προς ψήφιση νομοσχεδίου, παραθέτοντας επίσης τις επιφυλάξεις που κατετέθησαν από τα μειοψηφούντα μέλη της Επιτροπής και η Ολομέλεια ψηφίζει το νομοσχέδιο κατ' άρθρον. Με την περαίωση της «Δεύτερης Ανάγνωσης» και κατά την ίδια συνεδρίαση, διενεργείται η «Τρίτη Ανάγνωση», κατά την οποία το Κοινοβούλιο ψηφίζει το νομοσχέδιο εν τω συνόλω του. Πρβλ. Zeev Segal, *Demokratia Israelit* (Tel Aviv: Misrad ha'Bitakhon Hotzaa Ia-Or, 1990 II), 89-91 [μτφ. Ζεέβ Σέγκαλ, *Ισραηλινή Δημοκρατία (Τελ Αβίβ: Εκδόσεις Υπουργείου Αμύνης, 1990 β' έκδοση), 89-91]*

Κατά τη διάρκεια της τελετής ορκωμοσίας της νέας κυβέρνησης στην Κνέσετ στις 17 Μαΐου 2020,⁵⁰ τόσο ο Πρωθυπουργός Βενιαμίν Νετανιάχου όσο και ο Εκ Περιτροπής Αναπληρωτής Πρωθυπουργός Μπένι Γκαντς, απέφυγαν επιμελώς να αναφέρουν καν τις λέξεις «προσάρτηση» και «Κοιλάδα του Ιορδάνη», με τον πρώτο να περιορίζεται στο να τονίσει τις προσωπικές προσπάθειες που κατέβαλε, ώστε το περιεχόμενο του αμερικανικού σχεδίου να ικανοποιήσει την ισραηλινή πλευρά.⁵¹ Από πλευράς της συμπολίτευσης, πέραν των αναμενόμενων δηλώσεων στήριξης εκ μέρους των θρησκευτικών υπερρθόδοξων κομμάτων «Εβραϊσμός της Τορά» και «Shas», αξίζει να σημειωθεί η σημαντικά διαφοροποιημένη στάση του Αμίρ Πέρετς, Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και αρχηγού του Κόμματος των Εργατικών, της μοναδικής φωνής που μετέχει στην παρούσα κυβέρνηση και προέρχεται από τον χώρο της σιωνιστικής Κεντροαριστεράς. Ο Αμίρ Πέρετς, τονίζοντας ότι η δική του πολιτική ατζέντα επικεντρώνεται στην κοινωνική πολιτική πρόνοιας προς τους πολίτες που θα πληγούν από την διαφαινόμενη οικονομική κρίση εξ αιτίας της πανδημίας, διεχώρισε τη θέση του, επαναλαμβάνοντας ότι παραμένει προσηλωμένος στην αρχή «Δύο Έθνη-Δύο Κράτη» και υπονόησε σαφώς ότι, εφόσον τεθεί ζήτημα προσάρτησης εδαφών κατά την παρούσα συγκυρία, εκείνος δεν θα συναινέσει.⁵²

⁵⁰ Divrei ha'Kneset 2020/10 [μτφ. Πρακτικά της Κνέσετ. Περίοδος Α', Συνεδριάσεις κθ'-λα' (17-20.5.2020), Τεύχος 10 - Συνεδρίαση κθ'] Απομαγνητοφωνημένα πρακτικά της από 17.5.2020 συνεδρίασεως της Ολομέλειας, που αναρτήθηκαν στον επίσημο ιστότοπο της Κνέσετ (<https://bit.ly/2B0Zxd3>)

⁵¹ Η μοναδική περικοπή της ομιλίας του Πρωθυπουργού Βενιαμίν Νετανιάχου, σχετικά με το ενδεχόμενο μονομερούς προσάρτησης εδαφών έχει ως εξής: «Ένα σημείο σημαντικό, και αξίζει να το ακούσετε. Απευθύνομαι σε όλη την Κνέσετ, συμπεριλαμβανομένων και των φίλων μου της Εθνικής Παράταξης (σ.σ. βουλευτές των εθνοθρησκευτικών κομμάτων «Γιεμίνα» και «Εβραϊκή Εστία» που τελικά, δεν συμμετέχουν στην παρούσα κυβέρνηση). Όλο το ζήτημα της κυριαρχίας έχει τεθεί στο τραπέζι μόνο και μόνο επειδή εγώ εργάστηκα προσωπικά, προσωπικά, για να το προωθήσω επί τρία συναπτά έτη, με τρόπο φανερό και με τρόπο μη φανερό. Μεταξύ άλλων, συνομίλησα επ' αυτού με τον Υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ, Μάικ Πομπέο, την περασμένη εβδομάδα. Εξετίμησα πολύ το γεγονός της επίσκεψής του στο Ισραήλ - αν δεν απατώμαι, ήταν η μοναδική επίσημη επίσκεψη που πραγματοποίησε ενόσω διαρκεί η κρίση της πανδημίας του κορωνοϊού. Εξετίμησα πολύ τις αποφασιστικές του δηλώσεις χθες εναντίον του Διεθνούς Δικαστηρίου (σ.σ. της Χάγης), που καταδιώκει το Ισραήλ με κατηγορίες εξωφρενικές και προκλητικές. [...] Αναβαθμίσαμε τη συμμαχία μεταξύ του Ισραήλ και των Ηνωμένων Πολιτειών σε πρωτόγνωρο επίπεδο κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης του φίλου μας, του Προέδρου Τραμπ. Τον εκτιμώ και τον ευχαριστώ πολύ γι' αυτό». Divrei ha'Kneset 2020/10, σελ.19 [μτφ. Πρακτικά της Κνέσετ. Περίοδος Α', Συνεδριάσεις κθ'-λα' (17-20.5.2020), Τεύχος 10 - Συνεδρίαση κθ'] Απομαγνητοφωνημένα πρακτικά της από 17.5.2020 συνεδρίασεως της Ολομέλειας, που αναρτήθηκαν στον επίσημο ιστότοπο της Κνέσετ (<https://bit.ly/2B0Zxd3>)

⁵² Στη συνεδρίαση της Ολομέλειας της Κνέσετ, ο Υπουργός Οικονομίας Αμίρ Πέρετς, κατά την ομιλία του, δήλωσε επί λέξει τα εξής: «Εγώ έρχομαι σε αυτήν την κυβέρνηση με ατζέντα οικονομική σοσιαλδημοκρατική, διαφορετική από εκείνην άλλων εταίρων της συμπολίτευσης, αλλά διαφορετική και από μερίδες της αντιπολίτευσης. Εγώ θέτω σε διαβούλευση σε κυβερνητικό επίπεδο την πολιτική θεώρηση που πιστεύει στην Ειρήνη και στην λύση δύο κρατών για τους δύο λαούς. Η θεώρηση αυτή είναι διαφορετική από εκείνην που εκφράζουν κυβερνητικοί εταίροι που επιθυμούν μονομερή προσάρτηση. Είναι διαφορετική και από την κοσμοθεωρία κάποιων βουλευτών της αντιπολίτευσης, που υποστηρίζουν την επιβολή της (σ.σ. ισραηλινής κρατικής) κυριαρχίας σε όλα τα εδάφη της Ιουδαίας και της Σαμάρειας». Divrei ha'Kneset 2020/10, σελ.68 [μτφ. Πρακτικά της Κνέσετ.

Από όσα εξετέθησαν λεπτομερώς ανωτέρω, και κυρίως από όσα σημαντικά επακολούθησαν μετά την επίσκεψη του Υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ, Μάικ Πομπέο, προκύπτουν τα εξής: Η ισραηλινή πλευρά εξέλαβε λανθασμένα ότι ο Πρόεδρος Τραμπ, δια της σιωπής του κατά τη διάρκεια της τελετής ανακοίνωσης του αμερικανικού σχεδίου στις 28.1.2020, ήταν διατεθειμένος να εγκρίνει την πρόθεση του ισραηλινού Πρωθυπουργού να προβεί σε μονομερή προσάρτηση εδαφών της Δυτικής Όχθης, και συγκεκριμένα της Κοιλάδας του Ιορδάνη, κατ' εφαρμογή των προνοιών του σχεδίου. Η σιωπή της διακυβέρνησης Τραμπ διατηρήθηκε, προκειμένου να μην ανακόψει την ανοδική πορεία της δημοτικότητας του Βενιαμίν Νετανιάχου εν όψει των βουλευτικών εκλογών της 2^{ας} Μαρτίου 2020. Όταν πλέον η μακροχρόνια πολιτική κρίση στο Ισραήλ έβαινε στο τέλος της, και προτού ορκισθεί η νέα κυβέρνηση συνεργασίας Νετανιάχου-Γκαντς, ο Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, μεταβαίνοντας στο Ισραήλ, προέβαλε με σαφήνεια τις προθέσεις της διακυβέρνησης Τραμπ, θέτοντας σαφή όρια στους Ισραηλινούς στον τρόπο που θα διαχειριστούν το ενδεχόμενο της μονομερούς προσάρτησης εδαφών – το οποίο είχε ήδη θέσει πρώτος ο Νετανιάχου με διάγγελμά του, παραμονές της δεύτερης κατά σειρά εκλογικής αναμέτρησης της 17^{ης} Σεπτεμβρίου 2019.

Κατά το παρών στάδιο, λοιπόν, οι προσδοκίες του Νετανιάχου να προβεί η κυβέρνησή του σε μονομερή προσάρτηση της Κοιλάδας του Ιορδάνη, των βορείων ακτών της Νεκράς Θάλασσας και των εβραϊκών οικισμών της Δυτικής Όχθης υπό πλήρη ισραηλινή κρατική κυριαρχία μειώνονται σημαντικά. Αυτό διαφαίνεται από την διατύπωση των άρθρων 28 και 29 της συμφωνίας που σύναψε με τον κυβερνητικό του εταίρο Μπένι Γκαντς, ο οποίος εξ αρχής είχε δηλώσει επιφυλάξεις ως προς μία τέτοια κίνηση και έθετε ως προϋπόθεση τον πρότερο συντονισμό κατ' αρχάς με την Διεθνή Κοινότητα, αλλά και με άλλους σημαντικούς περιφερειακούς δρώντες (Ιορδανία, Αίγυπτο και σαουδαραβικό περιφερειακό παράγοντα).

Παράλληλα όμως, είναι σημαντικό να επισημανθούν τα εξής:

A) Η πρόνοια του αμερικανικού σχεδίου, σύμφωνα με την οποία η Κοιλάδα του Ιορδάνη προτείνεται να αποδοθεί κατά πλήρη κυριαρχία στο Ισραήλ, καταδεικνύει την διάθεση της αμερικανικής διπλωματίας να εργαλειοποιήσει αυτό το ενδεχόμενο, αλλά όχι απλώς για να αυξηθεί εδαφικά η ισραηλινή παρουσία στην Δυτική Όχθη. Πρώτιστος σκοπός των ΗΠΑ είναι να κινητοποιήσει την Παλαιστινιακή Αρχή, προκειμένου να εγκαταλείψει την παρούσα στάση αρνητικής αδράνειας και να εισέλθει στην τροχιά της διαπραγματεύσεως – με τους όρους που οι ΗΠΑ επιθυμούν.⁵³ Αυτήν την

Περίοδος Α', Συνεδριάσεις κθ'-λα' (17-20.5.2020), Τεύχος 10 - Συνεδρίαση κθ']
Απομαγνητοφωνημένα πρακτικά της από 17.5.2020 συνεδριάσεως της Ολομέλειας, που αναρτήθηκαν στον επίσημο ιστότοπο της Κνέσετ (<https://bit.ly/2B0Zxd3>)

⁵³ Την αμερικανική αυτή πρόθεση διευκρίνισε με σαφήνεια η εκπρόσωπος Τύπου του Στέητ Ντηπάρτμεντ, Μόργκαν Ορτάγκους, σε ισραηλινούς δημοσιογράφους, στις 15 Μαΐου 2020, δύο μόλις ημέρες μετά την αναχώρηση του Αμερικανού ΥΠΕΞ από το Ισραήλ. Πρβλ. Raphael

τακτική εκτιμάται ότι επέλεξε η αμερικανική διπλωματία, για να προσδώσει διαπραγματευτική ώθηση στο σχέδιο που προτείνει – τη στιγμή που η μόνη νομικά υπαρκτή διαπραγματευτική πρωτοβουλία αποτελεί η διαδικασία του Όσλο και ο Όδικός Χάρτης για την Ειρήνη'. Κατά την παρούσα συγκυρία, το αμερικανικό σχέδιο επίλυσης της διένεξης Ισραήλ-Παλαιστινίων, εάν δεν μετεξελιχθεί σε κοινή βάση διαπραγμάτευσης μεταξύ των μερών, ουσιαστικά θα αποτελέσει ακόμα ένα non-paper, και αυτό το δεδομένο, το γνωρίζουν καλά τόσο στην Ουάσιγκτον, όσο και στην Ιερουσαλήμ.

Συμπερασματικά λοιπόν, η διακυβέρνηση Τραμπ εκτιμά ότι υπάρχουν άλλοι εναλλακτικοί τρόποι, ώστε να παρακινηθεί η παλαιστινιακή ηγεσία να συμμετάσχει σε μία διαπραγματευτική διαδικασία υπό την αιγίδα της Ουάσιγκτον – και κατά πάσα πιθανότητα, η αμερικανική διπλωματία θα κληθεί να παρακινήσει τον σαουδαραβικό ή και έτερο περιφερειακό παράγοντα να αναλάβει πρωτοβουλία προς τούτο, τη στιγμή που κάτι τέτοιο θα κριθεί αποτελεσματικό και σκόπιμο.

Β) Εάν σε κάτι συμφωνούν πλήρως οι Νετανιάχου και Γκαντς είναι να συμπλεύσουν με τις προτροπές, τις παραιτήσεις και την καθοδήγηση της Ουάσιγκτον. Σαφής απόδειξη ως προς αυτό είναι ο συγχρονισμός τους στις μετεκλογικές επαφές του Λικούντ με την εθνοθησκευτική παράταξη «Γιεμίνα» υπό τους Ναφτάλι Μπένετ και Αγιέλετ Σακέντ – ένα κόμμα που εκφράζει εν πολλοίς τις επιδιώξεις των Εβραίων εποίκων. Ο αποκλεισμός του συγκεκριμένου κόμματος από τον υφιστάμενο κυβερνητικό συνασπισμό αποτέλεσε μία απόφαση συνειδητή των Νετανιάχου και Γκαντς, οι οποίοι γνώριζαν ότι τα όρια μονομερούς δράσης του Ισραήλ στην Δυτική Όχθη δεν θα ήταν απεριόριστα. Προκειμένου να αποφευχθούν ενδοκυβερνητικές τριβές εξ αιτίας της επιμονής των Μπένετ και Σακέντ να υιοθετήσει το Ισραήλ προωθημένες ενέργειες που θα δυσαρεστούσαν τις επιλογές της αμερικανικής διπλωματίας – εν τέλει αποφασίσθηκε ο αποκλεισμός τους από το υφιστάμενο κυβερνητικό σχήμα.

Γ) Όπως προκύπτει από τα άρθρα 28 και 29 της συμφωνίας συγκυβέρνησης Νετανιάχου-Γκαντς, η ημερομηνία της 1^{ης} Ιουλίου 2020 δεν αποτελεί το χρονικό ορόσημο επιβολής της ισραηλινής κυριαρχίας στο 30% των εδαφών της Δυτικής Όχθης, όπως αρχικά είχε ευρέως διαρρεύσει στα τοπικά ισραηλινά ΜΜΕ – και όπως φερόταν να είχαν συμφωνήσει Νετανιάχου και Γκαντς ενόσω διαρκούσε η μεταξύ τους μετεκλογική διαπραγμάτευση.

Όπως λεπτομερώς αναγράφεται στα ως άνω άρθρα 28 και 29, ο Πρωθυπουργός Νετανιάχου, από την 1^η Ιουλίου 2020 και εντεύθεν (χωρίς να καθορίζεται κάποια συγκεκριμένη καταληκτική ημερομηνία) θα έχει την δυνατότητα να καταθέσει έγγραφη συμφωνία με τις Ηνωμένες Πολιτείες, βάσει της οποίας θα συγκεκριμενοποιούνται οι όροι εφαρμογής εκφάνσεων της ισραηλινής κυριαρχίας σε τμήματα της Δυτικής Όχθης. Αφότου συμβεί αυτό – είτε την 1^η Ιουλίου, είτε αργότερα – τότε μόνο θα κινηθούν οι νόμιμες διαδικασίες επικύρωσης της συμφωνίας από το κοινοβούλιο.

Ahren, «State Department: Annexation should be part of Israeli-Palestinian peace talks», *Times of Israel*, 15.5.2020 (<https://bit.ly/2AYSbXv>)

Ωστόσο, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο να μην επιτευχθεί μία τέτοια συμφωνία – και κάτι τέτοιο προφανώς θα οφείλεται στις ήδη ξεκάθαρα εκπεφρασμένες αμερικανικές παραινέσεις για ισραηλινή αυτοσυγκράτηση.

Σε μία τέτοια (πολύ πιθανή) περίπτωση, και προκειμένου η νέα κυβέρνηση να μην κατηγορηθεί από την εθνοθρησκευτική αντιπολίτευση – αλλά και από μια σημαντική μερίδα των δεξιών και κεντροδεξιών της ψηφοφόρων – για ενδοτικότητα, έχει την δυνατότητα να επιλέξει το εναλλακτικό μέτρο της επιβολής της ισραηλινής νομοθεσίας στους εβραϊκούς οικισμούς της Δυτικής Όχθης, συμπεριλαμβανομένων και των 30 συνολικά οικισμών που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή της Κοιλιάδας του Ιορδάνη και των βορείων ακτών της Νεκράς Θάλασσας.

Προκειμένου να γίνει αντιληπτό σε τι συνίσταται η διαφορά μεταξύ της μονομερούς προσάρτησης και της μονομερούς απόφασης της κυβέρνησης περί εφαρμογής της ισραηλινής νομοθεσίας στις εν λόγω περιοχές, αρκεί να αναφερθούν τα εξής: Οι εβραϊκοί οικισμοί και οι ισραηλινοί πολίτες που κατοικούν μόνιμα σε αυτούς, υπάγονται στο νομικό πλαίσιο της κείμενης στρατιωτικής νομοθεσίας – ως απόρροια του καθεστώτος που ισχύει στα εδάφη που κατελήφθησαν από τον ισραηλινό στρατό κατά τον Πόλεμο των Έξι Ημερών το 1967. Κάποιες χαρακτηριστικές εκφάνσεις του ειδικού νομικού καθεστώτος που ισχύει στους συγκεκριμένους εβραϊκούς οικισμούς και που είναι αισθητοί στην καθημερινότητα των Εβραίων εποίκων είναι λ.χ. το κόστος κατανάλωσης νερού, η διαδικασία έγκρισης οικοδομικής άδειας, οι χαμηλότεροι συντελεστές φορολογίας και δημοτικών φόρων, η υπαγωγή συγκεκριμένων δικαστικών υποθέσεων στην αρμοδιότητα της στρατιωτικής δικαιοσύνης (και όχι της πολιτικής) και εν γένει, σημαντικές πτυχές της καθημερινής ζωής ρυθμίζονται με ειδικές διατάξεις που εκδίδει η κατά τόπον αρμόδια στρατιωτική διοίκηση. Με την ψήφιση σχετικού νόμου, για τον οποίον δεν απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία, η κυβέρνηση Νετανιάχου-Γκαντς δύναται να καταργήσει το ειδικό νομικό καθεστώς που ισχύει σήμερα στους οικισμούς της Δυτικής Όχθης, ενσωματώνοντάς τους πλήρως με το νομικό καθεστώς, που ισχύει σε όλες τις υπόλοιπες περιοχές της χώρας. Μία τέτοια εναλλακτική κίνηση εκ μέρους της ισραηλινής κυβέρνησης, αφ' ενός δεν αναιρεί τον μονομερή της χαρακτήρα, αφ' ετέρου δεν σημαίνει ότι το ισραηλινό κράτος προβαίνει σε προσάρτηση εδαφών. Οι εβραϊκοί οικισμοί παραμένουν στο ίδιο καθεστώς κυριαρχίας που ισχύει σήμερα (Ζώνες «B» και «C», όπως ακριβώς έχουν καθορισθεί κατά τα διαλαμβανόμενα των Συμφωνιών του Όσλο, ήτοι του μοναδικού υπαρκτού σήμερα νομικού πλαισίου που διέπει τις σχέσεις ανάμεσα στο Ισραήλ και την Παλαιστινιακή Αρχή).

Η εκτίμηση αυτή δεν είναι θεωρητική. Δεν αποτελεί τυχαίο γεγονός ότι η λέξη «προσάρτηση» δεν αναφέρθηκε ούτε μία φορά από τους Νετανιάχου και Γκαντς κατά τη διάρκεια της πανηγυρικής συνεδρίασης της Κνέσετ της 17.5.2020. Μετά την ορκωμοσία της νέας κυβέρνησης ο όρος «προσάρτηση» τείνει να απαλείφεται από τον φιλοκυβερνητικό Τύπο⁵⁴ και από ισραηλινές

⁵⁴ Ενδεικτικός είναι ο τίτλος και ο υπέρτιτλος του κύριου άρθρου στο πρωτοσέλιδο της 26.5.2020 της φιλοκυβερνητικής εφημερίδας Israel Hayom: Τίτλος – «Κυριαρχία Ενόψει:

δεξαμενές σκέψης, φιλικές προς την Δεξιά - και αρχίζει να αντικαθίσταται εναλλακτικά από τις φράσεις «επιβολή κυριαρχίας» και «εφαρμογή της ισραηλινής νομοθεσίας»⁵⁵ - προφανώς για να προετοιμασθεί καταλλήλως η τοπική κοινή γνώμη. Αντιθέτως, στις δηλώσεις του κόμματος Μέρετς της εβραϊκής σιωνιστικής Αριστεράς, του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού, αλλά και στα άρθρα γνώμης των αντικυβερνητικών εφημερίδων και ιστοσελίδων, ο όρος «προσάρτηση» συνεχίζει να χρησιμοποιείται ευρέως.

Μονομερής ισραηλινή προσάρτηση εδαφών της Δυτικής Όχθης και περιφερειακοί δρώντες – Εκτιμήσεις

Στην περίπτωση κατά την οποία είτε η νέα ισραηλινή κυβέρνηση προβεί στην μονομερή προσάρτηση της Κοιλιάδας του Ιορδάνη ή και άλλων εδαφών της Δυτικής Όχθης, βασιζόμενη στις πρόνοιες του αμερικανικού σχεδίου, είτε αποφασίσει την μονομερή εφαρμογή της ισραηλινής νομοθεσίας στους εβραϊκούς οικισμούς των ως άνω περιοχών, χωρίς να μεταβληθούν τα υφιστάμενα όρια της ισραηλινής επικράτειας - εκτιμάται ότι το Ισραήλ θα κληθεί να αντιμετωπίσει σημαντικές αναταράξεις στις σχέσεις του με σημαντικούς περιφερειακούς δρώντες. Ενδεικτικά, παρατίθενται συγκεκριμένες χαρακτηριστικές τους πτυχές:

Α) Ιορδανία. Οι διμερείς σχέσεις Ισραήλ-Ιορδανίας θα δοκιμασθούν, κάτι που έχει καταστήσει σαφές με επανειλημμένες του δηλώσεις ο ιορδανός μονάρχης Αμπντάλλα Β'.⁵⁶ Κατά την ιορδανική θεώρηση, σε περίπτωση κατά την οποία το Ισραήλ προβεί στην προσάρτηση της Κοιλιάδας του Ιορδάνη και των βορείων ακτών της Νεκράς Θάλασσας, αναιρούνται κατ' ουσίαν σημαντικές πρόνοιες της Συνθήκης Ειρήνης που υπεγράφη το 1994, δια των οποίων καθορίζονται τα κοινά τους σύνορα, χερσαία (Κοιλιάδα του Ιορδάνη) και προσήνεμα (Νεκρά Θάλασσα).

Παράλληλα, η ιορδανική πλευρά δεν φαίνεται καθόλου πρόθυμη να αναδεχθεί ευθύνες που της αναθέτει το αμερικανικό σχέδιο όπως π.χ. την παραχώρηση τμήματος του λιμενικών εγκαταστάσεων της Άκαμπα για την εξυπηρέτηση του μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους ή τη συνδιαχείριση

Στόχος μας η 1^η Ιουλίου». Υπέρπιτλος - «*Η αντίστροφη μέτρηση πριν την εφαρμογή της ισραηλινής νομοθεσίας στην Κοιλιάδα του Ιορδάνη, στην Ιουδαία και στην Σαμάρεια*»

⁵⁵ Χαρακτηριστική είναι η διατύπωση του κύριου άρθρου με ημερομηνία 24.5.2020 στον επίσημο ιστότοπο της δεξαμενής σκέψης Jerusalem Institute for Strategy and Security (JISS), με τον εξής τίτλο: «*Η κρίσιμη στιγμή της Κυριαρχίας: Η πλειοψηφία της κοινής γνώμης στηρίζει την εφαρμογή της ισραηλινής νομοθεσίας στην Κοιλιάδα του Ιορδάνη, στην Ιουδαία και στην Σαμάρεια*», ενώ η περίληψη του κύριου άρθρου έχει ως εξής: «*Σύμφωνα με δημοσκόπηση του ινστιτούτου JISS: Εκ των Ισραηλινών που εξέφρασαν άποψη επί του ζητήματος, 60% υποστηρίζουν την επιβολή κυριαρχίας στην Κοιλιάδα του Ιορδάνη. 57% υποστηρίζουν την επιβολή κυριαρχίας στους εβραϊκούς οικισμούς της Ιουδαίας και Σαμάρειας. Τα ποσοστά στήριξης της επιβολής κυριαρχίας στους ερωτηθέντες εβραϊκής καταγωγής είναι ακόμα υψηλότερα. Ινστιτούτο JISS: «Δεδομένης της ευρείας αποδοχής εκ μέρους της κοινής γνώμης, η Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας οφείλει να αποδεχθεί όλους τους όρους του Σχεδίου Τραμπ».* (<https://bit.ly/2ZHVVef>)

⁵⁶ Al Jazeera, «*Jordan warns Israel of 'massive conflict' over annexation*», 16.5.2020 (<https://bit.ly/2X8w9KN>)

με το μελλοντικό παλαιστινιακό κράτος μίας ζώνης ελευθέρων συναλλαγών στην Δυτική Όχθη.⁵⁷

Προκειμένου να επεξηγηθεί η ιορδανική απροθυμία να εμπλακεί ενεργά σε ζητήματα που άπτονται της μελλοντικής παλαιστινιακής κυριαρχίας, είναι απαραίτητο να υπενθυμισθεί η ανακοίνωση του τ. Βασιλιά Χουσεΐν Α΄ στις 31 Ιουλίου 1988, με την οποία η χώρα του ήρε τους δεσμούς της με την Δυτική Όχθη, αναγνώρισε την Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης ως τον μόνο νόμιμο εκπρόσωπο του παλαιστινιακού λαού, δηλώνοντας συγχρόνως ότι η Ιορδανία διατηρεί τις αρμοδιότητές της για την ορθή τήρηση του υφιστάμενου *status quo* των Ιερών Προσκυνημάτων στους Αγίους Τόπους.⁵⁸ Η ιορδανική εθελούσια απόσυρση από τα τεκταινόμενα της Δυτικής Όχθης και της πάλαι ποτέ ιορδανικής Ανατολικής Ιερουσαλήμ, εκλαμβάνεται σήμερα από το ιορδανικό κράτος ως μία κίνηση στρατηγικής σημασίας, με τελική επιδίωξη την «από-παλαιστινοποίηση» της ιορδανικής πολιτικής πραγματικότητας και την καλλιέργεια και εμπέδωση μίας διακριτής, καθαρά ιορδανικής εθνικής συνείδησης για τον μέσο πολίτη του Βασιλείου.⁵⁹

Κατά την ιορδανική συλλογιστική, σε περίπτωση κατά την οποία η Παλαιστινιακή Αρχή καταρρεύσει πολιτικά και οικονομικά, τότε η πολιτική, οικονομική και ανθρωπιστική ευθύνη για την επιβίωση του παλαιστινιακού πληθυσμού στην Δυτική Όχθη, ίσως μετακυλήσει εκ νέου στην κυβέρνηση του Αμμάν – και ένα τέτοιο ενδεχόμενο δεν είναι επιθυμητό. Άλλωστε, οι αρμοδιότητες που έχει αναδεχθεί η Ιορδανία για την τήρηση του *status quo* των Ιερών Προσκυνημάτων της Ιερουσαλήμ, την έχουν εμπλέξει κατά καιρούς σε διπλωματικές περιπέτειες, που ανά πάσα στιγμή ήταν δυνατόν να προκαλέσουν αναταράξεις στο ήδη εύθραυστο πολιτικό σκηνικό στο εσωτερικό της – δεδομένου ότι η πλειοψηφία των πολιτών της έχουν παλαιστινιακή καταγωγή και ιδιαιτέρως ευαισθητοποιημένη παλαιστινιακή εθνική συνείδηση. Υπ' αυτό το πρίσμα, το Αμμάν είδε με ανακούφιση να υπογράφονται οι Συμφωνίες του Όσλο, εκλαμβάνοντάς τις ως την απαρχή της οριστικής ιορδανικής απαγκίστρωσης από το Παλαιστινιακό ζήτημα – μία ανακούφιση, που εν τέλει αποδείχθηκε πρόσκαιρη και υπεραισιόδοξη.

Ως εκ τούτου, μία πιθανή μεταβολή των όρων της διευθέτησης του Παλαιστινιακού, εκλαμβάνεται από την ιορδανική μοναρχία ως κίνδυνος μίας εκ νέου εμπλοκής της στην μακρόχρονη διένεξη Ισραήλ-Παλαιστινίων – και συνεπώς, μία μονομερής ισραηλινή απόφαση που θα διαταράσσει όχι μόνο τα σύνορα αλλά και τις γενικότερες λεπτές ισορροπίες των τριμερών σχέσεων Ισραήλ-Ιορδανίας-Παλαιστινιακής Αρχής, εκλαμβάνεται ως η

⁵⁷ Βλ. ανωτ. 2.2.

⁵⁸ Το πλήρες κείμενο του από 31.7.1988 διαγγέλματος του τ. Βασιλιά της Ιορδανίας Χουσεΐν Α΄ προς τον ιορδανικό λαό (αγγλική μετάφραση) : <https://bit.ly/3c2FoQz>

⁵⁹ Ενδεικτικά: α) Marwan Muasher, *Palestinian Nationalism – Regional Perspectives*, Carnegie Endowment for International Peace, 8.9.2017 (<https://bit.ly/2X5r1Hi>) β) Farooq Mitha, *The Jordanian-Israeli Relationship: The Reality of "Cooperation"*, Middle East Policy 17(2) : 105-126, June 2010 (<https://bit.ly/3goR2sD>) γ) Oded Eran, *The idea of a Jordanian-Palestinian Confederation Revisited*, INSS Insight, No.1092, 6.9.2018 (<https://bit.ly/36yP58q>) δ) Mohammad Tayseer, «Independent Palestine is the solution for Peace, Jordan says», *Bloomberg.com*, 28.1.2020 (<https://bloom.bg/3c6PrEu>)

απαρχή μίας ακόμα άσκοπης περιπέτειας που θα θέσει περαιτέρω εμπόδια στην καλλιέργεια μίας διακριτής ιορδανικής εθνικής ταυτότητας.

Είναι βέβαιο ότι μία ισραηλινή μονομερής προσάρτηση, θα επιφέρει μία ακόμα διπλωματική κρίση μεταξύ της Ιορδανίας και του Ισραήλ – αν αυτό δεν έχει ήδη συμβεί. Ωστόσο, δεν θα είναι η πρώτη φορά που οι διμερείς τους σχέσεις θα δοκιμασθούν. Ισραήλ και Ιορδανία έχουν καλλιεργήσει ένα ιδιότυπο *modus vivendi*, καθιστώντας την διμερή συνεννόηση εύκαιρη και αποτελεσματική, ακόμα και όταν οι πρεσβείες τους στο Αμμάν και στο Τελ Αβίβ παραμένουν κλειστές για πολύ χρόνο. Πάντως, η Χασεμιτική Μοναρχία δεν θα ήθελε με κανέναν τρόπο να ευαισθητοποιηθεί εκ νέου το παλαιστινιακό εθνικό αίσθημα στις ιορδανικές πόλεις – κάτι που είναι ικανό να θέσει σε αμφισβήτηση την πολιτική της ισχύ. Σε περίπτωση μάλιστα, που η χώρα διέλθει σε τροχιά πολιτειακής αποσταθεροποίησης, η έως τώρα «ήρεμη» μεθόριος Ισραήλ-Ιορδανίας είναι δυνατόν να διαταραχθεί, με αυτονόητες συνέπειες και για την ισραηλινή ασφάλεια.⁶⁰

Β) Σαουδαραβικός περιφερειακός παράγοντας. Προτού το Ισραήλ προσαρτήσει με μονομερή του απόφαση εδάφη της Δυτικής Όχθης, θα πρέπει να ζυγίσει πολύ προσεκτικά τα πιθανά ρήγματα που θα προκληθούν στις σχέσεις του με τον εξαιρετικά πολύτιμο σαουδαραβικό περιφερειακό παράγοντα.

Η Σαουδική Αραβία μέχρι τώρα επέδειξε απρόσμενα καλές προθέσεις προς τις ισραηλινές περιφερειακές επιδιώξεις. Η κυβέρνηση του Ριάντ διέκειτο θετικά στην πραγματοποίηση της συνάντησης που πραγματοποίησαν ο Βενιαμίν Νετανιάχου και ο τ. Σουλτάνος Καμπούς του Ομάν, στην πρωτεύουσα του Σουλτανάτου, Μασκάτ, τον Οκτώβριο του 2018.⁶¹ Η σαουδαραβική διπλωματία ενθάρρυνε την παρουσία των Πρέσβων του Μπαχρέιν, του Ομάν και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων⁶² στην επίσημη τελετή της ανακοίνωσης του αμερικανικού σχεδίου στην Ουάσιγκτον στις 28.1.2020, ως επίσης και την προσέγγιση μεταξύ του Ισραήλ και του Σουδάν.⁶³ Σε καθαρά επικοινωνιακό επίπεδο, η Σαουδική Αραβία αργά και σταθερά επιτρέπει στα τοπικά ΜΜΕ να βελτιώνουν, κατά το δυνατόν, την εικόνα του Ισραήλ στην τοπική κοινή γνώμη.

⁶⁰ Στις 19.5.2020 σημειώθηκε ένοπλο επεισόδιο στην μεθόριο Ισραήλ-Ιορδανίας, κατά το οποίο ο ισραηλινός στρατός πυροβόλησε και τραυμάτισε πολίτη που θεωρήθηκε ύποπτος ότι εισάγει λαθραίο οπλισμό από το ιορδανικό έδαφος. Το δεύτερο άτομο που τον συνόδευε, επέστρεψε πεζή στην Ιορδανία. Πρόκειται για το πρώτο συμβάν του είδους, ύστερα από σειρά ετών. Noa Shpigel, «Israeli forces shoot man suspected smuggling weapons from Jordanian border», *Ha'Aretz*, 9.5.2020 (<https://bit.ly/3enwG18>)

⁶¹ Πρβλ. Reuters, «Netanyahu makes rare visit to Oman», 26.10.2018 (<https://reut.rs/2ZGVJii>) και Isabel Kershner, «Israeli Prime Minister visits Oman, offering a possible back channel to Iran», *The New York Times*, 26.10.2018 (<https://nyti.ms/2XzQ7wK>)

⁶² Ben Hubbard, Declan Walsh, «A muted Arab response to Trump's Peace Plan», *The New York Times*, 28.1.2020 (<https://nyti.ms/36uXauS>)

⁶³ Πρβλ. α) Noa Landau, «Netanyahu, Sudanese Leader meet in Uganda, Agree to start normalizing ties», *Ha'Aretz*, 4.2.2020 (<https://bit.ly/2XynQ9R>) β) Sultan Barakat, «What is behind the talk of Sudan-Israel normalisation?», *Al Jazeera*, 6.2.2020 (<https://bit.ly/2ZFqZYj>)

Μία δυσάρεστη μονομερής ισραηλινή ενέργεια στην Δυτική Όχθη, θα εκθέσει τις μετριοπαθείς σουνιτικές κυβερνήσεις του Κόλπου στα μάτια των πολιτών τους, με αποτέλεσμα να τις αναγκάσει να καταστούν περισσότερο εσωστρεφείς έναντι του Ισραήλ. Επιπροσθέτως, ένα πιθανό ρήγμα στις σχέσεις Ισραήλ-αραβικών κρατών του Κόλπου θα απογοητεύσει την διακυβέρνηση Τραμπ,⁶⁴ κάτι που το Ισραήλ δεν θα επιθυμούσε.

Γ) Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη ανακοινώσει ότι θα καταδικάσει το Ισραήλ εάν αποφασίσει να προσαρτήσει μονομερώς εδάφη της Δυτικής Όχθης, και δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο να του επιβάλει κυρώσεις οικονομικού χαρακτήρα.⁶⁵ Επρόκειτο για μία εξέλιξη αναμενόμενη, η οποία αποδεικνύει για ακόμα μία φορά ότι μία σημαντική ομάδα κρατών-μελών της ΕΕ που διάκινται φιλικά προς το Ισραήλ (*Γερμανία, Ουγγαρία, Τσεχία, Αυστρία, Ιταλία, Ολλανδία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Ελλάδα, Κύπρος*), όταν παρεμβάλλεται κάποια από τις ποικίλες εκφάνσεις του Παλαιστινιακού, δεν είναι σε θέση να ασκήσουν σημαντική επιρροή στα ευρωπαϊκά συλλογικά όργανα. Άλλωστε, από τη σύσταση της Παλαιστινιακής Αρχής μέχρι σήμερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποδείχθηκε γενναιόδωρη για την τοπική παλαιστινιακή οικονομία. Οι Βρυξέλλες εκτιμούν ότι οι δεσμοί που αναπτύχθηκαν με την Παλαιστινιακή Αρχή προσδίδουν κύρος στην ΕΕ, και μία θέση δίπλα στον ΟΗΕ, τις ΗΠΑ και τη Ρωσία στο 'Κουαρτέτο για την Ειρήνη'.

Σε περίπτωση μίας μονομερούς ισραηλινής προσάρτησης στην Δυτική Όχθη, το ευνοϊκό κλίμα στις διμερείς σχέσεις Ισραήλ-ΕΕ την τελευταία δεκαετία (που εν μέρει οφείλεται στην ενεργειακή συνεργασία στην Μεσόγειο), κινδυνεύει να αντιστραφεί, φέρνοντας σε δυσάρεστη θέση όσες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες επιθυμούν να ενισχύσουν τους δεσμούς τους με τον ισραηλινό παράγοντα. Επομένως, η νέα ισραηλινή κυβέρνηση θα κληθεί να υπολογίσει πολύ προσεκτικά ποιο θα είναι το διπλωματικό αντίτιμο που θα καταβάλει, έναντι μίας μονομερούς κίνησης στην Δυτική Όχθη, που ήδη έχει εγείρει αντιδράσεις στην Ευρώπη.

Δ) Γερμανία – Ελβετία. Η Γερμανία, το τελευταίο διάστημα καθιστά περισσότερο αισθητή την παρουσία της σε ζητήματα όχι αμιγώς ευρωπαϊκά - γεγονός που σχετίζεται και με την τρέχουσα θητεία της ως μη μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.⁶⁶ Πρόσφατες κινήσεις της κυβέρνησης του Βερολίνου μαρτυρούν την πρόθεσή να διαμορφώσει το προφίλ του

⁶⁴ Βλ. ανωτ. 1

⁶⁵ European External Action Service, Video Conference of Foreign Affairs Ministers: Remarks by High Representative Josep Borell at the Press Conference, 16.5.2020 (<https://bit.ly/3enNy7T>) Δηλώσεις του Επιτρόπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ζητήματα Εξωτερικής Πολιτικής, Γιοσέπ Μπορέλ, κατόπιν της από 16.5.2020 τηλεδιάσκεψης των Υπουργών Εξωτερικών των κρατών-μελών της Ε.Ε.

⁶⁶ Περί της τρέχουσας θητείας της Γερμανίας ως μη μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ πρβλ. α) German Federal Foreign Office, Germany: Member of the United Nations Security Council 2019-2020 – Press Release (<https://bit.ly/2yAJLop>) και β) Dietmar Pieper, «Germany joins a dysfunctional Security Council», *Der Spiegel International*, 10.1.2019 (<https://bit.ly/2AWMQjp>)

έντιμου διαμεσολαβητή, προσπαθώντας να τηρήσει ίσες αποστάσεις ως προς τα πολλά ανοικτά μέτωπα στην Μέση Ανατολή.

Κατ' αρχάς, στις 20 Φεβρουαρίου 2020, με έγγραφο που κατέθεσε ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, συντάχθηκε με την ισραηλινή άποψη, βάσει της οποίας η Παλαιστινιακή Αρχή δεν πληροί τις νομικές προϋποθέσεις ώστε να λογίζεται 'κράτος', και ως εκ τούτου, το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης είναι αναρμόδιο να κρίνει εάν έχουν διαπραχθεί εγκλήματα πολέμου εκ μέρους του Ισραήλ στην Δυτική Όχθη, στη Λωρίδα της Γάζας και στην Ανατολική Ιερουσαλήμ.⁶⁷ Στις 30 Απριλίου 2020 η Γερμανία αποφάσισε να θέσει εκτός νόμου θρησκευτικά μουσουλμανικά σωματεία που δραστηριοποιούνται σε γερμανικές πόλεις, τα οποία εκφράζουν τις θέσεις της φιλοϊρανικής σιιτικής οργάνωσης Χεζμπολάχ.⁶⁸ Μάλιστα, η γερμανική αντιτρομοκρατική υπηρεσία προέβη σε εφόδους σε μουσουλμανικά τζαμιά και στις κατοικίες μελών της οργάνωσης – ένα γεγονός το οποίο επικροτήθηκε από τον τότε ισραηλινό Υπουργό Εξωτερικών Ισράελ Κατς.⁶⁹ Από την άλλη πλευρά, στο Συμβούλιο Ασφαλείας, η Γερμανία από κοινού με την Γαλλία, το Βέλγιο, την Εσθονία και την Πολωνία, κατέθεσαν κοινή δήλωση, με την οποία, μεταξύ άλλων, προειδοποιείτο το Ισραήλ να μην προβεί σε μονομερείς ενέργειες, αντίθετες στο διεθνές δίκαιο.⁷⁰ Παράλληλα, σε κοινό ανακοινωθέν με την Παλαιστινιακή Αρχή, η Γερμανία εξέφρασε την «έντονη ανησυχία της» για το ενδεχόμενο ισραηλινής προσάρτησης εδαφών στην Δυτική Όχθη.⁷¹

Στις 6.5.2020 η κρατική ισραηλινή τηλεόραση σχολίασε θετικά την πληροφορία ότι η γερμανική κυβέρνηση έχει αναλάβει ενεργό παρασκηνακό ρόλο, στηρίζοντας τις διαμεσολαβητικές επαφές που πραγματοποιεί ανά τακτά διαστήματα με την Χαμάς και το Ισραήλ εδώ και μία διετία ο ειδικός απεσταλμένος του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελβετίας, Ρόλαντ Στάινιγκερ, προκειμένου να απελευθερωθούν δύο νεαροί ισραηλινοί που κρατούνται

⁶⁷ Οι από 20.2.2020 ενστάσεις της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης (πλήρες κείμενο-επίσημη αγγλική μετάφραση) : International Court of Justice, "Situation in the State of Palestine", Application for leave to file written observations of the Federal Republic of Germany, ICC-01/18, 20.2.2020 (<https://bit.ly/2X5nBE9>) Πρβλ. α) Noa Landau, «Siding with Israel, Germany says ICC has no jurisdiction in Palestinian Territories», *Ha'Aretz*, 20.2.2020 (<https://bit.ly/2yzxb8W>) β) Η συγκεκριμένη θέση της Γερμανίας συμπίπτει με εκείνη των Ηνωμένων Πολιτειών, περί της οποίας έκανε λόγο ο ισραηλινός Πρωθυπουργός Βενιαμίν Νετανιάχου, εκφράζοντας τις ευχαριστίες του στον Υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ, Μάικ Πομπέο, στην ομιλία του κατά την πανηγυρική συνεδρίαση της Κνέσετ στις 17.5.2020, οπότε και ορκίσθηκε η νέα κυβέρνηση συνασπισμού. Βλ. ανωτ. υποσημείωση 51.

⁶⁸ Christopher Schuetze, Melissa Eddy, «Germany hardens ban on Hezbollah», *The New York Times*, 30.4.2020 (<https://nyti.ms/2AWL8yv>)

⁶⁹ Israel Ministry of Foreign Affairs, Israel welcomes German ban on Hezbollah – Press Release, 30.4.2020 (<https://bit.ly/3gpUJhw>)

⁷⁰ German Federal Foreign Office, Joint Statement by current and former EU Members of the UNSC (Germany, Belgium, France, Estonia, Poland) before the UN Security Council VTC Meeting on the Middle East, 20.5.2020 (<https://bit.ly/2X2FiEv>)

⁷¹ German Federal Foreign Office, Joint Statement of the 5th German-Palestinian Joint Committee – Press Release, 19.5.2020 (<https://bit.ly/2M0UmMz>)

αιχμάλωτοι στη Γάζα και να επαναπατρισθούν οι σοροί δύο ισραηλινών στρατιωτών.⁷²

Πρόκειται για πολλές, σημαντικές ενδείξεις, ότι η Γερμανία αρχίζει να ενδιαφέρεται για την Μέση Ανατολή. Μία γερμανοελβετική διαμεσολάβηση μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς θα μπορούσε να αντισταθμίσει τον ενεργό ρόλο του Κατάρ, ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα. Εάν αναλογισθεί κανείς ότι το Κατάρ εξυπηρετεί την τουρκική παρεμβατικότητα στο Παλαιστινιακό, ίσως θα ήταν σκόπιμο η Αθήνα και η Λευκωσία να παρακολουθήσουν πιο προσεκτικά την σύμπραξη Βερολίνου-Βέρνης, και εάν διαφαιίνεται μία θετική προοπτική σε αυτήν την προσπάθεια, να βολιδοσκοπήσουν εάν θα ήταν προς το συμφέρον τους να προσφέρουν τις καλές τους υπηρεσίες. Πάντως, είναι νωρίς για να αποτιμηθεί η δυνατότητα της Γερμανίας, και δη εκτός πλαισίων ΕΕ, να αναλάβει έναν ουσιώδη διαμεσολαβητικό ρόλο στη διένεξη Ισραήλ-Παλαιστινίων. Πιθανώς το πλέγμα το σχέσεων Ισραήλ-Χαμάς να εκλαμβάνεται από το Βερολίνο ως μία ενδιαφέρουσα 'άσκηση θάρρους'. Αναμφίβολα όμως, η μέχρι τώρα σύντομη γερμανική διαδρομή, έχει τη σημασία της.

⁷² Πρβλ. α) Jerusalem Post, «Swiss diplomat joins Germany-Egypt on Hamas-Israel prisoner swap talks», 6.5.2020 (<https://bit.ly/2XuLB2A>) β) Gal Berger, Gili Cohen «Ha'metavekh la-magaim le-iskat shvuim mul Hamas nekhsaf: Roland Steiniger – Shliakh Shvaitz ba-Mizrah ha'Tikhon», KAN11, 6.5.2020 [μτφ. «Ο διαμεσολαβητής στις επαφές με την Χαμάς για τη συμφωνία ανταλλαγής αιχμαλώτων φανερώνεται: Ρόλαντ Στάινιγκερ, ειδικός απεσταλμένος της Ελβετίας στην Μέση Ανατολή»] (<https://bit.ly/3d7Dpff>). Ενδεικτική είναι η εικόνα του ενδιαφέροντος που επεδείκνυε η ελβετική διπλωματία στην διένεξη Ισραήλ-Παλαιστινίων κατά το έτος 2015, όπως εκτίθεται από ενημερωτικό έντυπο της ελβετικής ΜΚΟ με έδρα την Βέρνη, Swiss Peace Foundation, βλ. KOFF Newsletter, No.140, September 2015 (<https://bit.ly/2ZEPhRX>)

V. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Νομικά, η μόνη υπαρκτή ειρηνευτική πρωτοβουλία για την επίλυση της διένεξης Ισραήλ-Παλαιστινίων διαλαμβάνεται στις διατάξεις των Συμφωνιών του Όσλο, όπως αυτές περιγράφονται στην διαπραγματευτική διαδικασία του Όδικού Χάρτη για την Ειρήνη. Η διαδικασία του Όσλο εδώ και χρόνια παραμένει ατελής και έχει δημιουργήσει τετελεσμένα επί του εδάφους. Από την άλλη πλευρά, το αμερικανικό σχέδιο για να χρησιμεύσει ως βάση διαπραγμάτευσης, θα έπρεπε να περιέχει πρόνοιες που θα ήταν ικανές να παρακινήσουν αμφοτέρωτα τα μέρη να συνομιλήσουν.

Η διακυβέρνηση Τραμπ αποφάσισε αφ' ενός να νομιμοποιήσει τρόπον τινά την υφιστάμενη ισραηλινή εποικιστική πραγματικότητα στην Δυτική Όχθη, αφ' ετέρου να προσπαθήσει να πείσει την παλαιστινιακή πλευρά να μεταβάλλει τον εθνικό της στόχο και αντί να οραματίζεται την ανάκτηση 'χαμένων πατρίδων', να επικεντρωθεί στην οικονομική ευημερία, με έμφαση μάλιστα εκείνην της Λωρίδας της Γάζας. Το αμερικανικό σχέδιο έθεσε στον εαυτό του εξαιρετικά δύσκολους στόχους.

Η διεθνής κοινότητα δεν τάσσεται υπέρ του αμερικανικού σχεδίου, αλλά δεν προτείνει κάποια εναλλακτική, πλην μιας ειρηνευτικής διαδικασίας που έχει πλέον αποδείξει τις αδυναμίες της. Αλλά και το αμερικανικό σχέδιο βρίσκεται ήδη πολύ κοντά στο να θεωρηθεί ως άλλη μία ατραπός που οδηγεί σε ένα αδιέξοδο παρόμοιο με εκείνο που θέλει να ξεπεράσει:

Η Παλαιστινιακή Αρχή ανέστειλε την εφαρμογή όλων των διμερών της συμφωνιών με τις ισραηλινές αρχές ασφαλείας. Η αμυντική ακινησία αποτελεί γι' αυτήν το μόνο μέσο αντίδρασης που της έχει απομείνει.

Το Ισραήλ από την άλλη, καλείται να ζήσει άλλη μια νίκη εύκολη χωρίς αντίπαλο, αλλά το διπλωματικό αντίτιμο αναμένεται ακριβό - είτε προβεί στην προσάρτηση εδαφών στην Δυτική Όχθη, είτε τελικά αποφασίσει να επεκτείνει την εφαρμογή της ισραηλινής νομοθεσίας και στους εβραϊκούς οικισμούς που βρίσκονται στην Δυτική Όχθη (ένα μέτρο που δεν επιφέρει αλλαγή συνόρων, και επομένως δεν αποτελεί προσάρτηση εδαφών, όπως αναλυτικά έχει εκτεθεί ανωτέρω).

Η κατάσταση επί του εδάφους καθιστά σαφές ότι, οι πιθανότητες εφαρμογής μίας λύσης επί της αρχής «Δύο Έθνη-Δύο Κράτη», λιγοστεύουν. Ήδη αρχίζει να κερδίζει έδαφος η άποψη ότι το μοντέλο ενός ενιαίου δικαιοδικού κράτους θα είναι η μόνη εφικτή λύση - Μία λύση συγκατοίκησης που λίγοι επιθυμούν, τόσο στο Ισραήλ όσο και στην παλαιστινιακή κοινωνία. Και ίσως με αυτό το πνεύμα θα έπρεπε να είχε συνταχθεί το αμερικανικό σχέδιο, και όχι με διάθεση επεξήγησης γιατί οι προηγούμενες διαμεσολαβητικές προσπάθειες απέτυχαν και ποιοι φέρουν την κύρια ευθύνη.

Εάν υποθεθεί ότι οι ειλικρινείς προθέσεις της διακυβέρνησης Τραμπ είναι να ενθαρρυνθούν Ισραήλ και Παλαιστίνιοι να επανέλθουν στο τραπέζι το διαπραγματεύσεων ώστε κάποιες από τις πρόνοιες του σχεδίου να συμπεριληφθούν στην ατζέντα των συνομιλιών - τότε οι ΗΠΑ οφείλουν να

ενθαρρύνουν και άλλους περιφερειακούς δρώντες να υποβάλουν μία εναλλακτική πρόταση επίλυσης της διένεξης, που θα λαμβάνει υπ' όψιν της αυτή τη φορά, κατά τρόπο ουσιώδη και πραγματιστικό, τα αιτήματα και της παλαιστινιακής πλευράς. Ωστόσο, τα ερωτήματα που αργά ή γρήγορα θα τεθούν (αν δεν έχουν τεθεί ήδη) είναι : Αφ' ενός, ποιας εκ των δύο παλαιστινιακών ηγεσιών τα αιτήματα θα ληφθούν υπ' όψιν. Αφ' ετέρου, ποια από τις δύο νομιμοποιείται να διαπραγματεύεται εξ ονόματος του (ενός) παλαιστινιακού λαού.

*Για τη σύνταξη του Κειμένου Πολιτικής
ελήφθησαν υπ' όψιν ανοικτές πηγές
έως την 26.5.2020

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΣΥΝΟΡΑ

ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ
ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

**ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

UNIVERSITY *of* NICOSIA

1993-2020 ΕΙΚΟΣΙΕΠΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ